

Advanced Fluent Tibetan

Dialogues composed by
Thupten Jinpa

Copyright © 1996 Thupten Jinpa and Jeffrey Hopkins.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced by any means without prior written permission from the copyright bearer.

Contents

ADVANCED DIALOGUES WITH ENGLISH TRANSLATION	4
DIALOGUE 1	5
DIALOGUE 2	10
DIALOGUE 3	15
DIALOGUE 5	21
DIALOGUE 6	26
DIALOGUE 7	35
DIALOGUE 8	41
DIALOGUE 9	47
DIALOGUE 10	53
A LETTER TO A FRIEND	61
A LETTER TO A FRIEND TRANSLATION	64
GRAMMAR	65
GRAMMAR ONE: VARIATIONS OF PROBABILITIES TENDING TOWARDS AFFIRMING “IS” STATEMENTS.	66
GRAMMAR TWO: <u>VERBAL AFFIXES AND THE TENSE FORMS OF THEIR CORRESPONDING VERBS.</u>	71
GRAMMAR THREE	73
ADVANCED DIALOGUES WITHOUT ENGLISH TRANSLATION	74
DIALOGUE 1	75
DIALOGUE 2	77
DIALOGUE 3	79
DIALOGUE 4	82
DIALOGUE 5	85
DIALOGUE 6	87
DIALOGUE 7	90
DIALOGUE 8	92
DIALOGUE 9	95
DIALOGUE 10	97

**ADVANCED DIALOGUES
WITH ENGLISH TRANSLATION**

DIALOGUE 1

<p>Mary</p>	<p>བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས། ངའི་མིང་མི་ཤི་ཡིན། ཁྱོད་ཕྱི་ལོ་རེད། བྱིད་རང་གི་མཚན་ལ་ག་རེ་ཞུ་གི་ཡོད་ན།</p>	<p>Hello. My name is Mary. He is Paul. Might I ask your name?</p>
<p>བསྟན་འཛིན་</p>	<p>ང་བསྟན་འཛིན་ཡིན། ང་འདྲིའི་ས་གནས་དོན་གཅོད་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན། ག་རེ་གསུང་ཡོད་ན།</p>	<p>I am Dën-dzîn. I'm a staffperson for the Office of Tibet in this country. How can I help you? (what do you have to say?)</p>
<p>Mary</p>	<p>ང་གཉིས་ཀྱི་གར་ལ་གུང་གསེང་ལ་འགྲོ་མཁན་ཡིན། ཀྱི་གར་ལ་བོད་མི་བཙན་བྱོལ་བ་མང་པོ་ཡོད་ཤིང་ཟེར་གྱི་འདུག ང་གཉིས་ཀྱི་གར་ལ་ཡོད་དུས་བོད་པའི་གཞིས་སྐྱར་ཁ་གསལ་ལ་བལྟ་བུ་ལྟོས་འགྲོ་བུ་ལ་ག་རེ་བསམ་གྱི་འདུག ཡིན་ནའི་བོད་པའི་གཞིས་སྐྱར་ས་ཆ་ག་པར་ག་པར་ཡོད་མེད་དང་ག་འདྲི་སེ་འགྲོ་དགོས་མེད་ཅེ་ཡང་རྒྱས་མེད། ང་གཉིས་ལ་གནས་ཚུལ་དོག་ཙམ་གསུང་འདོགས་གནང་།</p>	<p>We're going to India on vacation. We heard that there are many Tibetan refugees in India. While we are in India, we hope to visit some Tibetan communities (places where Tibetans have settled). But we don't know at all where these communities are or how to get to them. Can you give us some information?</p>
<p>བསྟན་འཛིན་</p>	<p>བྱིད་རང་གཉིས་ཀྱི་གར་ལ་ག་དུས་ཕེབས་ག་ ཀྱི་གར་ལ་སློན་མ་ཕེབས་ཀྱིང་ངས།</p>	<p>When are you two going to India? Have you been to India before?</p>
<p>Mary</p>	<p>ང་འགྲོ་མ་ཀྱིང་། ཡིན་ནའི་ཕྱི་ལོ་འགྲོ་ཀྱིང་ཡོད་ཤིང་།</p>	<p>I haven't been there (myself), but Paul has.</p>
<p>Paul</p>	<p>ང་ཕེབས་མ་གཅིག་འགྲོ་ཀྱིང་། ཡིན་ནའི་དེ་དུས་དུས་ཚོད་མང་པོ་མེད་ཅང་སྤྱི་ལའི་ཉེ་འཁོར་མ་གཏོགས་ས་ཆ་གཞན་དག་ལ་སློན་མེད། དེ་འདྲི་སོང་ཅང་ངས་ཀྱི་གར་ཡག་པོ་རྒྱས་མེད།</p>	<p>I have been once. But at that time, since I didn't have much time, (except for the area around Delhi, I didn't go other places) I only went to the area around Delhi. Hence I don't know India that well.</p>

6 Advanced Fluent Tibetan

<p>བསྐྱེད་འཛིན་</p>	<p>རྒྱ་གར་ནང་ལ་བོད་པའི་གཞིས་སྐྱར་མང་པོ་ཡོད་ རེད། བོད་མི་མང་པོ་ལྗོངས་ལྗོངས་ལ་གཞིས་ཆགས་ ཁག་ནང་ལ་ཡོད་རེད། དེ་ནས་རྒྱ་གར་ས་གནས་ ཨོ་རི་ས་ ཨ་སམ་ སྤྱི་ལོ་ལ་ རྫོང་གི་ལྷོ་ ཀ་ ལྷོ་རྒྱུག་ སི་མ་ལ་ མ་སུ་རི་ ར་ཆི་ཡུར་ རྫོང་ ས་ལ་བཅས་ས་ཆ་ཁག་མང་པོར་བོད་མིའི་གཞིས་ སྐྱར་ཡོད་རེད།</p>	<p>There are many Tibetan communities in India. Many Tibetans are in settlements in South India. Then, there are Tibetan communities in many places in India such as Orissa, Bomdila, Darjeeling, Kalimpong, Simla, Musoorie, Rajpur, and Dharamsala.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཕྱི་ལོ་ལ་བོད་པའི་གཞིས་སྐྱར་ཡོད་མ་ རེད་པས།</p>	<p>Isn't there a Tibetan community in Delhi?</p>
<p>བསྐྱེད་འཛིན་</p>	<p>ཡོད་རེད། ཕྱི་ལོ་ལ་བོད་པ་འགའ་ཅོག་ས་ཡོད་རེད། ཁོང་ཚོ་མང་ཆེ་བ་ཕྱི་ལོ་རྫོང་པར་སྡོད་ཀྱི་ཡོད་རེད།</p>	<p>Yes there are quite a few Tibetans in Delhi. Most of them live in old Delhi.</p>
<p>Paul</p>	<p>ཨ་ནི། བོད་པའི་བཅའ་བྱོལ་གཞུང་ག་པ་ཡོད་རེད།</p>	<p>Where is the Tibetan refugee government then?</p>
<p>Mary</p>	<p>དེ་ཕལ་ཆེར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ག་པ་བཞུགས་ཡོད་ ནའི་དེར་ཡོད་ཀྱི་རེད། རེད་པ་བཀྲ་ཤིས་ལགས།</p>	<p>It must probably be wherever the Dalai Lama resides. Isn't that right Dën-dzîn la?</p>
<p>བསྐྱེད་འཛིན་</p>	<p>དེ་རེད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་རྫོང་ས་ལ་ བཞུགས་ཀྱི་ཡོད་རེད།</p>	<p>That's right. The Dalai Lama resides in Dharamsala.</p>
<p>Paul</p>	<p>རྫོང་ས་ལ་ག་པར་ཡོད་རེད། ཕྱི་ལོ་ནས་ཐག་ རིང་པོ་རེད་པས།</p>	<p>Where is Dharamsala? Is it far from Delhi?</p>
<p>བསྐྱེད་འཛིན་</p>	<p>ཕྱི་ལོ་ནས་ཐག་རིང་པོ་ཞེ་དྲག་མ་རེད། ཕྱི་ལོ་ནས་ བྱང་ཕྱོགས་ལ་མི་ལི་སུམ་བརྒྱ་ཡས་མས་ཤིག་འགྲོ་ དགོས་རེད། སྐྱ་སི་ནང་ལ་འགྲོ་ན་ཆུ་ཚོད་ ༡༢ ཙམ་ འགོར་གྱི་རེད།</p>	<p>It is not very far from Delhi. You have to go about three hundred miles north of Delhi. If you go by bus, it takes about twelve hours.</p>

<p>Paul</p>	<p>མྱེ་ལི་ན་ས་འི་ལི་ཡོད་མ་འདྲ་པས།།</p>	<p>Isn't there a train from Delhi?</p>
<p>བསྟན་འཛིན་</p>	<p>འི་ལི་ཡོད་འདྲ་ལྟའི་ཤར་རྒྱལ་ཡོད་མ་འདྲ། འི་ལི་ འགྲོ་ན་སྤྲ་ཐན་ཀོར་བབས་ དེ་ནས་ཡང་ན་སྤྲ་སི་ དང་དེ་མིན་ན་“taxi”ནང་ལ་འགྲོ་དགོས་འདྲ། འི་ ལི་དེ་ལྷ་མུར་འགྲོ་མཁན་དེ་འདྲ། སྤྲ་ཐན་ཀོར་ནས་ དྲ་རམ་ས་ལར་འགྲོ་མཁན་སྤྲ་སི་མང་པོ་ཡོད་འདྲ། ཕལ་ཆེར་རྒྱ་ཆོད་འི་ར་ལ་འི་འི་ཡོང་བ་ཡོད། འགྲོ་ཡུན་རྒྱ་ཆོད་གསུམ་ཙམ་ཡིན་པ་ཡོད། ཡིན་ ནའི་བྱིད་རང་གཉིས་སྤབས་བདེ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ན་ དེང་སང་མྱེ་ལི་ན་ས་དྲ་རམ་ས་ལར་གནམ་གྲུ་ཡོད་ འདྲ་བེར་གྱི་འདུག། གནམ་གྲུ་དེ་སྤྲ་སྤལ་བེར་མཁན་ གྱི་ས་ཆ་དེར་བབས་ཀྱི་འདྲ། དེ་ནས་དྲ་རམ་ས་ལ་ ཐག་ཉེ་པོ་ཞི་དུག་འདྲ། མོ་ཀྱ་བཞོན་ན་རྒྱ་ཆོད་ གཅིག་ལྷག་འགོར་གྱི་མ་འདྲ་བེར་གྱི་འདུག།</p>	<p>There is a train, but it's not direct. If you go by train, you get off at Patankot, and then you have to take either a bus or a taxi. The train is the one that goes to Jammu. From Patankot there are many buses going to Dharamsala. There is one almost every hour. The trip is about three hours. But, if you want to do it a little more easily, I've heard that nowadays there is a flight from Delhi to Dharamsala. The plane lands at a place called "Gagal". From there Dharamsala is very close. I've heard it takes less than an hour by car.</p>
<p>Paul</p>	<p>གནམ་གྲུའི་གྱི་ཀ་སི་དེ་འདྲི་པ་ནས་ཉོ་བུབ་ཀྱི་འདྲ་ པས། དེ་དང་གནམ་གྲུ་དེ་ཉེན་ལྷར་ཡོད་པ་ཡིན་ན།།</p>	<p>Can one buy that plane ticket from here? And, does the plane go every day?</p>
<p>བསྟན་འཛིན་</p>	<p>ང་ར་གསལ་པོ་བཤད་ཡག་མིད། ན་ནིང་ང་དྲ་རམ་ ས་ལར་འགྲོ་དུས་གནམ་གྲུ་དེ་མིན་འདུག དེ་དྲ་ ལམ་ཉེ་ཆར་འགོ་བཙུགས་འགྲོ་འདྲ། ངས་གོ་ཡ་ ལ་གནམ་གྲུ་དེ་རྒྱ་གར་ནང་ཁྲུལ་འགྲོ་མཁན་གྱི་ཨིན་ ཱི་ཡན་ཨི་ཡར་ལ་ཨིན་སི་ཁྲོང་ས་གཏོགས་མ་འདྲ་ བེར་གྱི་འདུག། གནམ་གྲུ་རྒྱུང་བ་དེའི་གས་འདྲ་བེར་ གྱི་འདུག། ཡིན་ནའི་བྱིད་རང་གཉིས་རྒྱ་གར་གྱི་ གནམ་གྲུའི་ལས་ཁུངས་ལ་བཀའ་འདྲི་གནང་དང་།།</p>	<p>I don't know for sure. Last year when I went to Dharamsala, there was no flight. it has just started recently. From what I've heard, it doesn't belong to the domestic India airline, Indian Airlines. They say it is one of those small planes. In any case, why don't you ask at the office of the Indian airline.</p>

<p>Mary</p>	<p>ཕོ་ལ། ང་གཉིས་གནམ་གྲུ་མ་བཞོན་གོ་ མོ་ཀྲའི་ནང་ ལ་འགྲོ། ས་ཐོག་ནས་འགྲོ་ན་འགྲོ་སྲིད་ཡང་རྒྱུ་ གི་རིད་ལ་སྤྲང་བ་ཡང་རྒྱུ་བས་ཀྱི་རེད།</p>	<p>Paul, let's not go by plane. Let's go by car. By land, it is cheaper and also more interesting.</p>
<p>བསྟན་འཛིན་</p>	<p>དེ་བཞིན་པ་རེད། ས་ཐོག་ནས་འགྲོ་ན་ལམ་ཁར་རྒྱ་ གར་གྲོང་གསེབ་མང་པོ་མཐོང་གི་རེད། ལྷག་པར་དུ་ དྲ་རམ་ས་ལ་མ་སླེབས་ཅམ་གོང་ལ་མཐོན་པོ་ གཅིག་འཇགས་དགོས་རེད། དེ་དུས་མོ་ཀྲའི་སྒྲིབ་ཁུང་ ནས་བལྟས་ན་ལྷད་མོ་ཆེན་པོ་ཞི་བྲག་ཡོད་རེད། དེའི་སྤང་ལ་གཅིག་བྱས་ན་མོ་ཀྲའི་ནང་ལ་བོད་སྐད་ ཐོག་སྐད་ཆ་བཤད་རོགས་བོད་པ་གཅིག་བྱག་ཡོད་ཀྱི་</p>	<p>That's true. By land you will see many Indian villages along the way. In particular, just before you get to Dharamsala, the climb is quite steep. At that time, if you look out the window, there is a beautiful view. In addition, you might on the bus perhaps meet a Tibetan to chat with in Tibetan.</p>
<p>Mary</p>	<p>དྲ་རམ་ས་ལ་རྒྱལ་བ་རེན་པོ་ཆེའི་པོ་བྲང་དང་ བོད་བཙན་བྱོལ་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་མ་གཏོགས་ གཞན་བལྟ་ཡ་གལ་ཆེ་བ་ག་རེ་ག་རེ་ཡོད་རེད།</p>	<p>In Dharamsala, apart from the Dalai Lama's residence and the offices of the Tibetan refugee government, what else is there that is important to see?</p>
<p>བསྟན་འཛིན་</p>	<p>དྲ་རམ་ས་ལ་ལ་གལ་ཆེ་བ་བོད་ཕྱུག་ཁྱིམ་སྒྲིབ་སློབ་ གྲ། དེ་ག་ནང་བཞུགས་ཤིས་རིག་རྒྱུས་གར་ཚོགས་པ་ རིག་ལམ་སློབ་གྲ། རྣམ་རྒྱལ་གྲ་ཚང་བོད་ཀྱི་དཔེ་ མཛོད་ཁང་ཆེན་མོ་བཙན་ཡོད་རེད། བྱིད་རང་ གཉིས་བྱགས་སྤང་ཡོད་ན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་ཕྱི་ རྒྱལ་བ་ཚོར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་རིག་གཞུང་ ནང་ཚོས་བཙན་སློབ་ཀྱི་ཡོད་རེད།</p>	<p>Important places in Dharamsala are the Tibetan Children's Village School, the Tibetan Institute for Performing Arts, the Institute for Dialectic Studies, Namgyal Monastery, the Library of Tibetan Works and Archives. If you two are interested, at the Library, there are classes for foreigners on Tibetan language, culture, and Buddhism</p>
<p>Mary</p>	<p>ཅུ་ལས། རིད་པས། བྱས་ན་ང་གཉིས་དྲ་རམ་ས་ ལ་ར་ངེས་པར་དུ་འགྲོ་གི་ཡིན།</p>	<p>Is that so? In that case, we'll definitely go to Dharamsala.</p>

Paul	མི་ཤི། དང་གཉིས་དགོངས་པ་ཞུ་གས།།	Mary, shall we go now? (excuse ourselves)
Mary	ཨ་ལས། ངས་བཀའ་འདྲི་ཞུ་ཡང་གཅིག་ལས་ཤག་ དྲ་རམ་ས་ལ་ར་བོད་མིའི་གཞིས་སྐྱེས་ཡོད་སའི་ས་ ཆ་དེ་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཤིང་།།	Oh, I forgot to ask one question. What is the name of the area in Dharamsala where the Tibetan community is found?
བསྐྱེད་འཛིན་	མོ་ལོ་སྐྱེད་ཅི་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཤིང་། ཨ་ལས་ཁྱིད་རང་ གཉིས་ཀྱི་གར་ལ་མ་ཕེབས་གོང་ལ་ང་གཅིག་ཐུག་ གནང་གས། ངར་དྲ་རམ་ས་ལ་ལ་ཡི་གེ་གལ་ཆེན་ པོ་ཞིག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁྱིད་རང་གཉིས་ནམ་ཐུབ་གྱི་ ཤིང་པ།།	It is called MacLeod Ganj. Oh, before you two go to India, would you come see me. I have a very important letter to send to Dharamsala. You'll be able to take it, won't you?
Paul and Mary	ལགས་ཡིན་དང་ཡིན། ཐུགས་ཅི་ཆེ། མགོྱགས་པོ་ མཇུག་ཡོང་།།	Yes, of course. Thank you. See you soon.

DIALOGUE 2

Mary	ཕོལ། ད་རིང་ང་གཉེས་བོད་སྐྱུག་སྐྱིམ་སྡེའི་སློབ་གྲར་ བལྟ་བསྐོར་ལ་འགྲོ་གས།	Paul, shall we go to visit the Tibetan Children's Village School today?
Paul	རེད། བྱས་ན་ངས་ཨི་ལིག་སི་དང་ རོ་བོན་གཉེས་ སྐད་བཏང་ཀྱང་གཅིག་བྱས་ན་ཁོང་གཉེས་ཡང་འགྲོ་ འདོད་ཡོད་ཀྱི་རེད། ཉོག་ཙམ་འགྲུག་ཨ།	Yes. In that case, shall I invite Alex and Robin too? Probably they might want to go too. Wait a moment. (tsam)
Mary	ཉག་ཉག་རེད། ཁོང་གཉེས་བལྟ་བསྐོར་ལ་ཕྱིན་ཚར་ མིང་ན་ཉན་ཉན་ང་ཚོ་མཉམ་པོ་ཡོང་གི་རེད།	Okay. If they haven't already been to see it, then definitely they will come with us. (bo to du)
Paul	གལ་སྲིད་ཁོང་གཉེས་ང་ཚོ་མཉམ་པོ་ཡོང་འདོད་ འདྲུག་ན་ང་ཚོ་ཚུ་ཚོད་ག་ཚོད་ཙམ་ལ་ཐོན་གྱི་ཡིན་པ།	If they do want to come with us, what time shall we leave?
Mary	ཕལ་ཆེར་ཉིང་གུང་ཁ་ལག་ཟས་ཚར་ནས་འགྲོ་ན་ཡག་ གི་མེད་འགྲོ་ ཡིན་ནའོ་བྱིད་རང་གཟིགས་ཀྱི་གཟིགས་ ཀྱི་གནང་དང་། མ་གཞི་དེ་རིང་ང་གཉེས་གཞན་དག་ དམིགས་བསལ་བྱེད་དགོས་ཡི་དེ་འདྲས་ཡོད་མ་རེད་ པས།	It is probably better if we go after eating lunch. But see how it goes. By the way, do we have anything else in particular that we have to do today?
Paul	ཕལ་ཆེར་གའི་ཡོང་བ་མེད། ཨ་ལས། རོ་དོད་དགོང་ དག་ཚུ་ཚོད་ལ་པད་མ་ལགས་ཀྱི་གསོལ་ཚོག་ལ་འགྲོ་ དགོས་རེད་ད།	I don't think there is anything. Oh, we shouldn't forget that we have to go to dinner at Bema's this evening at seven.
Mary	དེ་དུས་དང་ཚོ་ལྷོད་ལྷོད་བྱས་ནས་ཚུར་འཁོར་ཚར་ གྱི་རེད། དེའི་སེམས་འཁྲུལ་ཡོད་མ་རེད།	By that time, we should be easily back. There's nothing to worry about.

Paul, Mary, Alex and Robin go to visit Tibetan Children's Village school, Dharamsala, together. On their arrival at the school they meet a small group of children playing on the main playground. Mary asks them if the school is closed for today but gets only bewildered looks from them in response.

Mary	<p>ཁྱད་མཚར། སྲུ་གུ་དེ་ཚོ་བོད་སྐད་ཤེས་ཀྱི་མིང་པ་ འདྲ།</p>	<p>Strange. These children don't seem to know Tibetan.</p>
Robin	<p>གཅིག་བྱས་ན་ང་རང་ཚོའི་སྐད་གདངས་དེ་ཡག་པོ་ཞེ་ དྲག་ཡོང་གི་མིང་པ་ཡིན་གྱི་རེད། དེ་མིན་ན་ང་ཚོས་ ཁོང་ཚོའི་ཕྱི་མོར་བར་ཆད་བྱས་ཙམ་ཁོ་ཚོ་ལན་ བརྒྱབ་སྲིད་མ་བྲོ་བ་ཡིན་གྱི་རེད། གང་ཤེས། བཤད་ ཐུབ་མ་སོང།</p>	<p>Perhaps our pronunciation is not quite good enough. Or, maybe they didn't feel like replying because we interrupted their game. Who knows? I can't really say.</p>
Alex	<p>བོད་ཀྱི་ལུང་པ་འགའ་ཤས་ནས་ཡོང་མཁན་ཚོ་དབྱས་ སྐད་ཡག་པོ་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག བྱས་ཙམ་ སྲུ་གུ་དེ་རྒྱས་གཅིག་བྱས་ན་དབྱས་སྐད་མ་རྒྱབ་སའི་ ལུང་པ་ནས་ཡིན་སྲིད་གྱི་རེད།</p>	<p>I've heard that those coming from some areas of Tibet do not know the central dialect well. Therefore, it could be that perhaps those children are from an area where the central dialect is not spoken.</p>

After walking around the school for a while, they meet a Tibetan teacher. Mary approaches the teacher and the following conversation takes place.

Mary	<p>ཅཱ་ལགས། ང་ཚོ་སློབ་གྲར་བཞུ་བསྐོར་ལ་ཡོང་པ་ ཡིན། སློབ་གྲའི་ལོ་རྒྱུས་བསྐྱུས་བསྐྱུས་ཤིག་གསུང་ ཐུབ་གྱི་རེད་པས། ང་ཚོ་ཚང་མར་བོད་པའི་སློབ་གྲའི་ ཐོག་ལ་དོ་སྣང་ཞེ་དྲག་ཡོད།</p>	<p>Excuse me, we've come to visit the school. Can you tell us a brief history of the school? We are all very interested in [learning about] Tibetan schools.</p>
Teacher	<p>ལགས་ཡིན་དང་ཡིན། ཁྱད་རྣམས་ཚོ་བོད་སྐད་ཡག་པོ་ ཞེ་དྲག་སྒྲིན་གྱི་འདུག་ག། ག་ནས་ཕེབས་པ།</p>	<p>Yes, of course. You all speak very good Tibetan. Where do you come from?</p>

<p>Mary</p>	<p>ང་ཚོ་ཚང་མ་ཨ་མ་མི་རི་ཀ་ནས་ཡིན། ཕོ་ལ་ང་གཉིས་ ལྷི་ར་ཇི་ནི་ཡ་ནས་ཡིན། ཨི་ལི་ག་སི་དང་རོ་བོ་ན་ གཉིས་ལ་ཤིང་གྲོན་ལ་བཞུགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ང་ཚོ་ ཚང་མ་ལྷི་ར་ཇི་ནི་ཡ་འི་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲས་བོད་སྐད་ མཉམ་པོ་སྦྱངས་པ་ཡིན། ཡིན་ནའི་ཨ་རིའི་ནང་ལ་ བོད་སྐད་རྒྱུ་ལ་གོ་གོ་སྐབས་ཞིང་ལ་མིང་ཙང་འགའ་ རོགས་བརྗོད་པ་ལ།</p>	<p>We are all from the U.S. Paul and I are from Virginia. Alex and Robin live in Washington. We all studied Tibetan together at the University of Virginia. But, since there aren't many opportunities to speak Tibetan in America, we have forgotten quite a lot.</p>
<p>Teacher</p>	<p>འདི་ར་བོད་སྐད་སློབ་ཀྱི་སློབ་གྲུང་འདི་ནང་ལ་སློབ་སྦྱོང་ ལྡེ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཡོད་ཅིང་། ལྷན་གཞིན་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ ན་ལྷན་པ་ལོ་ ༡༥ དང་ ༡༩ ལྷན་སྦྱང་བ་ལོ་ལྡེ་བརྒྱ་ལྷག་ བར་དུ་ཡོད་ཅིང་། སློབ་སྦྱོང་ཚོ་ལོ་ལྷན་གཞིན་བྱས་ བཅས་ཀྱིས་ཚང་ཁག་ཁག་ནང་ལ་སྦྱོང་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། སྐྱེ་བུ་ཚུང་བ་ཚོའི་སློབ་ཚད་ཚོ་སོ་སོར་བལྟ་རྟོག་བྱེད་ མཁུན་པ་ཚབ་མ་ཚབ་ཡོད་ཅིང་། སློབ་ཚན་ག་རེ་ག་ རེ་སློབ་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ཟླ་རེ་ན་དེང་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡིན་ ཨིན་ཇི་དང་མཚན་རིག་སྦྱང་ལ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ བཅས་བསློབ་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་གར་སློབ་གྲྭ་སྤྱི་ མཚུངས་ནང་བཞིན་ལོ་ལྷན་ལོ་ལྷན་རྒྱུ་སྦྱོང་རེ་ ལེན་གྱི་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>Here in the TCV school we have more than five hundred students. In terms of age, we have students ranging from eighteen to nineteen at the oldest to five at the youngest. Students live in houses grouped according to age. There are foster parents who look after the individual houses of the younger children. What do they study? In addition to contemporary subjects such as English and science, they study Tibetan. Like Indian schools in general, every year there is an annual examination.</p>

<p>Teacher</p>	<p>ཡོད་ཅིང་། དཔེར་ན་ཆ་བཞག་ན་སློབ་ཕྲུག་ཚོ་ཉིན་ ལྷ་ར་ཞེས་གསལ་ཞུ་འདོན་ཚོགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། དེ་ག་ ནང་བཞེན་མཚམས་མཚམས་ལ་སློབ་གྲུའི་ཚོས་ དགེས་ནང་ཚོས་ངོ་སྤྲོད་གསུང་བཤད་གནང་གི་ཅིང་། དེའི་སྐབས་ལ་གནད་འགག་ཆེ་ཤོས་འཛིན་གྲུ་ཡར་ ཙམ་སྤེལ་སོང་ན་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་སློབ་དེབ་ ཁྲིམས་ལ་རྒྱལ་རབས་དང་ཚོས་བྱུང་སྟེན་དག་ བརྗེས་སྤྲོད་བཅས་ཀྱི་སློབ་དེབ་སོ་སོ་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>Yes. For example, every morning the students assemble to recite prayers. Similarly, sometimes the religious teacher gives introductory lectures on Buddhism. In addition, most importantly, in the upper level classes, as part of the Tibetan curriculum, there are separate textbooks on secular and religious history, poetry, and grammar.</p>
<p>Robin</p>	<p>སློབ་གྲུ་འདིའི་ནང་ལ་ཡོད་པའི་སློབ་ཕྲུག་ཚོ་ཚང་མ་ དྭ་རམ་ས་ལ་ནས་ཡིན་པ་ཤིག་སྟེན་ཅིང་། ས་ཆ་ གཞན་དག་ནས་གཞི་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>Are all the students in this school from Dharamsala or are there [some] from other places as well?</p>
<p>Teacher</p>	<p>དྭ་རམ་ས་ལ་ནས་ཡིན་པ་རྒྱུད་རྒྱུད་མ་ཅིང་། ས་ཆ་ ག་ས་ག་ནས་ཡོད་ཅིང་། དེང་སང་བོད་ནས་གསར་ འབྱོར་བ་ཡང་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>They are not just from Dharamsala. [There are students] from various places. These days there are also many newcomers from Tibet.</p>
<p>Mary</p>	<p>ད་གིན་ང་ཚོ་ཞུན་ལགས་རང་མ་མཇུག་གོང་ལ་སློབ་ ཕྲུག་ཁ་ཤས་གཅིག་གྲུ་བྱུང་། ང་ཚོས་ཁོ་ཚོར་སྐད་ ཆ་བཤད་པ་ཡིན་ཉིའི་ལན་བརྒྱབ་མ་སོང་། འདིར་ སློབ་གྲུའི་ནང་ལ་དབུས་སྐད་མ་ཤེས་མཁན་སློབ་ཕྲུག་ དེ་འདྲས་ཡོད་ཅིང་པས།</p>	<p>Just before we met you, we came across some students. We spoke to them, but they didn't answer. Are there students in this school who do not know the central dialect?</p>
<p>Teacher</p>	<p>ཡོད་ཅིང་། ཞ་ལས་ཁྱིད་རང་ཚོར་ཨ་མདོ་ནས་ཡིན་ པའི་སློབ་ཕྲུག་གསར་འབྱོར་བ་དེ་ཚོ་གྲུག་པ་ཡིན་གྱི་ ཅིང་། ཁོ་ཚོ་ད་ལྟ་དབུས་སྐད་ཅུ་བ་ནས་ཤེས་ཀྱི་མིན་ འདུག་ ཡིན་ནའི་ད་ལྟ་ལོ་རྒྱུད་རྒྱུད་སོང་ཙམ་ལམ་ སང་ཤེས་ཡོང་གི་ཅིང་།</p>	<p>There are. Oh, you probably met those students who are new arrivals from Amdo. Right now, they do not know the central dialect at all. Since they are young they will learn it quickly.</p>

DIALOGUE 3

One day, Mary and Paul have an unexpected meeting with George, a close acquaintance and also a former fellow student from University of Virginia. He is sitting at a table in a restaurant talking to a beautiful Tibetan woman. Their meeting led to the following conversation.

Paul and Mary	འོ་ཙོ། ཕུག་ཕེབས་ཀྱི་སྐབས་ལ་གནང་བྱང་ང་། ཁྱིད་རང་འདིར་ག་དུས་ཕེབས་པ།	Oh welcome, what a surprise! When did you get here?
George	དངོས་གནས་ཀྱིས་ན་ཕུབ་ཕེབས་གནང་བྱང་ཟེར་ ངས་ཕར་ལྷུ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་རེད། ང་འདིར་སླེབས་ ནས་ད་ལྟོ་བ་བཞི་ལྷག་ཙམ་འགྲོ་གི་ཡོད་ཀྱི་རེད། སློབ་མ་ལགས། ཁྱིད་རང་གསལ་པོ་དེ་ལྟོ་ཀྱི་འདུག་ གས།	Actually, it is me who should say “Welcome”. It has been more than four months since I arrived here. Döl-ma, do you remember exactly?
སློབ་མ་	ཁྱིད་རང་འདིར་ཕྱི་ཟླ་དགུ་པའི་ནང་ལ་ཕེབས་པ་ ཡིན་པ། བུས་ཙང་ད་ལྟོ་བ་ལྔ་འགྲོ་བུས་ཀྱི་ ཡོད་རེད།	You arrived here in September, didn't you. So it has been almost five months.
George	ཨ་ལས། ཁོང་སློབ་མ་ལགས་རེད། ཁོང་གཉིས་ པོ་ལ་དང་མེ་རི་རེད། ང་ཚོ་གཅིག་གཅིག་དོ་ཡག་ པོ་གིས་ཀྱི་ཡོད། སློབ་མ་ང་ཚོ་ཚང་མ་མགོ་རེ་མ་ སློབ་གར་མཉམ་པོར་རེད།	Oh yes, this is Döl-ma. This is Paul and Mary. We know each other well. We were previously all together at the University.
Paul	སློབ་མ་ལགས། ཁྱིད་རང་ཕུག་ལས་ག་རེ་གནང་གི་ ཡོད་པས།	Döl-ma, what do you do?
སློབ་མ་	ང་འདིར་དཔལ་འབྱོར་ལས་ཁང་གི་ཚུལ་པ་བྱིད་ཀྱི་ ཡོད།	I am an accountant in the Economics Department.
Mary	ཁྱིད་རང་སློབ་སྦྱོང་ག་པར་གནང་པ།	Where did you do your studies.

<p>ལྷོ་ལ་མ་</p>	<p>ང་སློབ་གྲ་སིམ་ལའ་ཕྱིན་པ་ཡིན། དེ་ནས་འཛིན་གྲ་ བཅུ་གཉིས་ཐོན་ནས་ཕྱི་ལའ་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲ་ལོ་ གསུམ་གྱི་རིང་གར་ཚོང་འབྲེལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པ་ ཡིན།</p>	<p>I went to school in Simla. After finishing the twelfth grade, I studied commerce for three years at Delhi University.</p>
<p>ལྷོ་ལ་མ་</p>	<p>མི་རེ་ལགས་ཀྱིད་རང་གཉིས་ག་ཡི་མཚོད་ཀས། འདིར་ཐེན་ཐུག་ཞིམ་པོ་ཞི་བྲག་འདུག ངས་ཐེན་ ཐུག་གཉིས་མངགས་ག</p>	<p>Mary, would you two like to have something to eat? The “ten tuk” here is delicious. Shall I order two “ten tucks”.</p>
<p>Mary</p>	<p>ལགས་ཐུགས་ཚེ་ཆེ། ཐེན་ཐུག་ག་མིད་གཉིས་ མངགས་འོགས་གནང་།</p>	<p>Yes, please. Please order two vegetarian “ten tucks”.</p>
<p>ལྷོ་ལ་མ་</p>	<p>འཛོལ་ཚེ། དང་འགྲོ་ན་མ་གཏོགས་ལས་ཁུང་ལ་ ཕྱིས་བྲག་གི་རེད། དགོང་དག་ང་རྒྱ་ཚོད་བདུན་པ་ ཅམ་ལ་ནང་ལ་འབྱོར་བ་བྱེད་དགོས། <i>Döl-ma</i> <i>turns her head toward Paul and Mary and bids</i> <i>them farewell.</i> གཅིག་བྱས་ན་ཚེས་མང་ཚོ་ལྷོད་ ལྷོད་བྱས་མཇུག་ཡོང་། བཞུགས་གདན་འཇགས།</p>	<p>George, if I don’t go now, I’ll be late to the office. I’ll make sure to be home this evening around seven. ... Perhaps we can get together in a more leisurely way sometime later. Goodbye.</p>
<p>Paul</p>	<p>སློབ་མ་དང་ཀྱིད་རང་གཉིས་འདྲིས་པོ་ཞི་བྲག་ འདུག་ག ཀྱིད་རང་གཉིས་ངོ་ཤེས་ནས་ག་ཚོད་ ཅམ་འགྲོ་གི་ཡོད་རེད།</p>	<p>You and Döl-ma are quite close, aren’t you? How long have you known each other?</p>

<p>George</p>	<p>ང་གཉིས་ལྷན་སྐྱེས་པ་བཞི་ལྷག་ཙམ་འགྲོ་གི་ མིང་འགྲོ། ང་གཉིས་ཐོག་མར་པོད་ལྷན་ཁྲིམ་སྤྲིའི་ སྤྱི་བས་སྤྱོད་གཅིག་གི་སྐབས་ལ་ལྷན་སྐྱེས་པོ་ ངའི་ངོ་ཤེས་པ་གཅིག་དང་ཁོ་ཚོ་གྲོགས་པོ་གྲོགས་མོ་ ཁ་ཤས་ཤོག་སྤྲོད་ཅིང་ནས་བཟུང་ཤག་གང་ མཚམས་སོང་ནས་ང་ཡའི་ཅིང་སྤྱོད་འདོད་བྱུང་། ཡིན་ནའི་ངས་ཅེ་ཤེས་ཀྱི་མིང་ཅང་དངུལ་ཉོག་ཙམ་ ཤོར་སོང་། དེ་དུས་སྤྱོད་མ་ལགས་ནས་ངར་ཅིང་ རོགས་ཞེ་དྲག་གནང་བྱུང་། ང་གཉིས་ལམ་སང་ གཅིག་གཅིག་ལ་དགའ་པོ་ཆགས་པ་རེད།</p>	<p>I think it's been more than four months since we met. We first met at one of the TCV parties. At that time, someone I knew was sitting with his friends playing cards. After a while, I wanted to play too. But since I didn't know how to play, I lost some money. Then Döl-ma helped me a lot to play. We liked each other at once.</p>
<p>སྤྱོད་མ་</p>	<p>ཨྲོ། འཇོར་ཇི་སྤྱོད་མ་ལ་སེམས་པ་ཤོར་ཤག</p>	<p>So, George has fallen in love with Döl-ma.</p>
<p>George</p>	<p>འོང་། ག་འདྲིས་སེ་ཉ་གོ་གི་འདུག</p>	<p>How can you tell?</p>
<p>Mary</p>	<p>དེ་ལྟ་བུར་ང་གིས་སྤྱོད་མ་ལ་མིག་བལྟ་སྤངས་དང་ སྤྱོད་མའི་སྐོར་ལ་སྤྲོད་ཆ་བཤད་སྤངས་ཐོག་ནས་ཉ་ གོ་གི་འདུག ཡིན་ནའི་བྱིད་ང་བསོད་བདེ་རེད། སྤྱོད་མ་ལགས་ཨ་ལྷགས་ཡག་མདོག་ཁ་པོ་ཞེ་དྲག་ འདུག</p>	<p>I can tell it from the way you look at Döl-ma and the way you talk about her. But you are lucky. Döl-ma seems to be a very nice woman.</p>
<p>George</p>	<p>དེ་བདེན་པ་རེད། སྤྱོད་མ་ལགས་ལྷགས་སེམས་ བཟང་བ་དང་གཤིས་ཁ་འཇམ་པ་དེའི་སྤངས་ལ་ དགོས་ས་ལ་གྱིང་པོ་གནང་བྱུང་མཁན་དེ་རེད་ཤག གལ་ཆེ་ཤོས་གཅིག་ལ་ག་དུས་ཡིན་ནའི་དྲང་པོ་ཞེ་ པོ་གཅིག་འདུག</p>	<p>That's true. Döl-ma has a good heart, a nice personality, and on top of that she is someone who can be strong when necessary. Most important, she is always very honest.</p>

<p>Paul</p>	<p>ཨ་ལས། ད་གཞི་ནས་ཁྱོད་རང་གི་བོད་སྐད་དེ་ཡིད་ མི་ཆེད་པའི་ཡག་དུ་སྤྱོད་ཡ་གི་རྒྱ་མཚན་དེ་ཉ་གོ་ སོང་། བོད་སྐད་ནང་ལ་ང་ཚོས་ཨིན་ཇིའི་ཁ་རྒྱན་ལ་ “He has lost his head.” ཟེའ་ཡ་གི་ཚོད་འདྲ་ པོ་གཅིག་ཡོད་ཅིང་པས།</p>	<p>So, now I know why your Tibetan has improved unbelievably. In Tibetan is there an equivalent for our English expression, “He has lost his head?”</p>
<p>George</p>	<p>ཡོད་ཅིང་། བོད་པ་ཚོས་ཁོ་མོ་ལ་མགོ་ཆག་ཤག་ ཟེའ་གྱི་ཅིང་།</p>	<p>Yes, there is. Tibetans say, “He has broken his head over her.”</p>
<p>Paul</p>	<p>ཉ་ཉ། བྱས་ན་ང་ཚོའི་འཇོ་རེ་ཇི་སྐྱོལ་མ་ལ་མགོ་ ཆག་ཤག་</p>	<p>Ah hah! In that case, our George has broken his head over Döl-ma.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཇི་སེམས་མ་བྱིད་རང་ཨ་རི་འཕྲིད་འགྲོ་དུས་ག་རེ་བྱིད་ ཕྱི་སེམས་ཡོད་པ།</p>	<p>What do you intend to do later, when you go back to America?</p>
<p>George</p>	<p>ངས་སྐྱོལ་མ་མོ་རང་ང་མཉམ་པོ་ཨ་མི་རེ་ཀར་ ཡོང་ན་ཟེའ་ལ་བ་པ་ཡིན། ཡིན་ནའི་ལྷོན་ལ་མོ་ རང་གི་ཕ་མ་གཉེས་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ཀྱི་ཡིན་ཟེའ་ གྱི་འདུག། བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ལ་སྤྱི་གུ་ཚོས་ཕ་ མར་བརྩི་མཐོང་ཆེན་པོ་བྱིད་ཀྱི་འདུག།</p>	<p>I’ve asked [i.e. suggested to] Döl-ma to come with me to the States. But she says that first she wants to talk to her parents. In Tibetan society, children have high regard for their parents. (add in skad cha)</p>
<p>Mary</p>	<p>སྐྱོལ་མའི་ཕ་མ་ཚོ་ག་པར་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>Where are Döl-ma’s parents?</p>

<p>George</p>	<p>ཁོང་ཚོ་བལ་ཡུལ་ལ་སྡོད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། སྐྱོལ་མར་ ཁ་སང་ནང་ནས་ཡི་གེ་གཅིག་འབྲིར་གསལ་ དེའི་ནང་ ལ་མོའི་ནང་མི་ཚོ་བདུན་ཕྱག་རྗེས་མའི་ནང་ལ་ད་ རམས་ལ་འཕྲོད་མཁུག་ཡིན་ཟེར་གྱིས་འདུག་ཟེར་ གྱི་འདུག། ཁོང་ཚོ་སྤྲིབས་སོང་ན་གནས་ཚུལ་ བསལ་པོ་ཆག་གི་ཅིང་། ཁ་སང་ངར་སྐྱོལ་མའི་ཙེ་ ཙེ་བསྟན་འཛིན་ལགས་མཇུག་གྱུང་། ཁོང་ཨ་མ་དེ་ ཀར་བོད་པའི་དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས་ལ་ཕུག་ལས་ བཞུགས་གོ་ཡོད་གསུང་གི་འདུག། ཁོང་གི་གསུང་ཡ་ ནང་བཞིན་གུས་ན་པ་མ་ཚོ་སྐྱོལ་མ་མོ་རང་ལ་ འདོད་པ་ག་ཅི་ཡོད་ནའི་དེར་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཅིང་ བསུངས་གྱུང་། ཡིན་ནའི་ངར་སེམས་འཚབ་དོག་ ཅམ་འདུག།</p>	<p>They live in Nepal. Döl-ma received a letter from them yesterday. She told me that in it they have written that the family is coming to Dharamsala next week. When they get here, the situation will become clear. Yesterday, I met Döl-ma's older brother, Denzin. He told me that he works at the Office of Tibet in the States. According to him, the parents will be happy with whatever Döl-ma wants. But I'm a little nervous.</p>
<p>Paul</p>	<p>ཨ་ལས། བསྟན་འཛིན་ལགས་འདིར་འདུག་གསལ།</p>	<p>Oh, is Denzin here.</p>
<p>George</p>	<p>ཁྱེད་རང་བསྟན་འཛིན་ལགས་དོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པས།</p>	<p>Do you know Denzin?</p>
<p>Mary</p>	<p>ཡོད། ཕྱི་ལ་ང་གཉིས་ཀྱི་གར་ལ་མ་ཐོན་གོང་ལ་ རྫོང་ཡོག་བོད་པའི་དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས་ལ་ཕྱིན་པ་ ཡིན། བསྟན་འཛིན་ལགས་ནས་ང་གཉིས་ལ་ཕུག་ རོགས་ཡག་པོ་བཞུགས་གྱུང་།</p>	<p>Yes. Paul and I went to the Office of Tibet in New York before leaving for India. Denzin was very helpful to us.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཁྱེད་རང་སེམས་འཁྲུལ་མ་བྱེད། བལ་ཆེ་ཤོས་ སྐྱོལ་མ་ཁྱེད་རང་གཉིས་གཅིག་གཅིག་ལ་དགའ་པོ་ ཡོད་ན་དེས་འགྲོགས་པ་ཅིང་། སེམས་ལྡོད་ལྡོད་ གུས་སྦྱིད་པོ་གུས་ནས་བཞུགས།</p>	<p>Don't worry. The most important thing is that you two love each other. Just relax and be happy.</p>

<p>Paul</p>	<p>འཇོ་ར་ཇི་ཁྱོད་ རང་དེ་ ར་མ་ས་ལ་ར་རྒྱ་ན་ རིང་པོ་ བཞུགས་ ཅང་འདི་ པ་ཀྱི་ བཞུགས་ ཚུལ་ ཡག་ པོ་རྒྱས་ ཡོད་ཀྱི་ རེད་པ། མི་རིང་བཞུགས་ བོད་པའི་གཞིན་ལྷོ་ ཚབ་སྤྱོད་ལ་ དབྱེད་ས་ བུགས་ཆེན་ པོ་ཡོད་མཁན་ཁ་ བས་ ཐུག་འདོད་འདུག ཁྱོད་ རང་གིས་ ང་ཚོ་རང་ སྤྱོད་གནང་ ཐུབ་ཀྱི་ རེད་པས།</p>	<p>George, since you've been in Dharamsala, you must be very familiar with what's going on here, right? Mary and I would like to meet some young Tibetans who are deeply interested in politics. Can you introduce us to some?</p>
<p>George</p>	<p>ཨ་ཁག ད་གིན་སྤོན་ལ་གསུངས་པ་ཡིན་ན་ཡག་པོ་ བྱུང་ཡོད་པེད། བའ་ཡིན་ཟེར་ན་སྤོན་མ་ལགས་ དབུས་བྱུང་མེད་ཚོགས་པའི་ལས་བྱེད་པ་པོ་པོ་ དེ་ མ་ཟད་མོ་ རང་སྤོན་མ་ དབུས་གཞིན་ལྷོ་ཚོགས་པའི་ ལས་བྱེད་ཡང་བྱེད་ཚུང་བཅའ་ ཡིན་ནའི་སང་ཉིན་ བཞུང་ཉིན་དུས་ཚོད་ལྷོད་པ་གཅིག་བྱུང་ན་འདི་ནང་ ལ་གསོལ་ཚོག་གཅིག་ལ་ཕེབས་དང་། ངས་ངོ་ བེས་པ་ཁ་ལས་གཅིག་སྐད་བཏང་ཚོག་ དེ་དུས་ཁྱོད་ རང་ཚོ་བཀའ་མོལ་གནང་ཚོག་གི་ རེད།</p>	<p>Oh, too bad, if you had said so earlier it would have been good because Döl-ma is an officer in the central Tibetan Women's Association. Not only that, before she was also on the staff of the central Tibetan Youth Congress. But, in the next few days, if there is a good time, come to my house for dinner. I will invite some people I know. Then you can have a discussion.</p>
<p>George</p>	<p>ཁྱོད་ རང་བཞུགས་ག་ པ་ར་བཞུགས་ཀྱི་ཡོད་པ།</p>	<p>Where are you staying?</p>
<p>Mary</p>	<p>ང་བཞུགས་ཀོ་ཀོ་རུ་ར་མགྲོན་ཁང་ལ་སྤོད་ཀྱི་ཡོད། ང་ བཞུགས་ཀྱི་ཁང་པའི་ཨང་ ༡༥ རེད།</p>	<p>We're staying at the Kokonor Hotel. We're in room 15.</p>
<p>Paul andMary</p>	<p>ད་བཞུགས་ཨ། ང་བཞུགས་འགྲོ་དགོས་ཡོད།</p>	<p>Well, we have to go now.</p>
<p>George</p>	<p>ག་ལེར་ཕེབས་ཨ། མགྲོགས་པོ་མཇལ་ཡོང་།</p>	<p>Good-bye. See you soon.(Paul and Mary go to the cashier to pay for their food.)</p>
<p>Paul</p>	<p>ཐིན་ ཐུག་ག་ མེད་བཞུགས་ལ་ག་ཚོད་སྤུལ་དགོས་ རེད།</p>	<p>How much do we owe for two "ten tuks"?</p>
<p>Cashier</p>	<p>ཨ་ལས། ཁྱོད་ རང་བཞུགས་ཀྱི་ཐུག་དངུལ་སྤོན་མ་ ལགས་ནས་གནང་བྱུང་སོང་། ཐུགས་ཇི་ཆེ།</p>	<p>Oh, Döl-ma has already paid for the two of you. Thank you.</p>
<p>Paul</p>	<p>ཨ་ལས། བུས་ན་ཐུགས་ཇི་ཆེ།</p>	<p>Oh, in that case, thank you.</p>

DIALOGUE 5

Paul	མི་ལྟེ་ འཇོ་ར་ཇི་འི་ཚ་ར་ནས་གཡར་པ་འི་དེབ་དེ་ བྱིད་རང་གིས་ཕར་ཕུལ་བས།	Mary, did you return the book that we borrowed from George?
Mary	དེབ་ག་གི་ རྒྱལ་བ་ཅེན་པོ་ཆེའི་མཇུག་རྣམ་དེ་ གསུང་གི་ཡོད་ ཞེས་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ དེ་གསུང་གི་ཡོད།	Which book? Are you talking about the Dalai Lama's Autobiography or about Shakaba's <i>History of Tibet</i> ?
Paul	ཞེས་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་དེ་ཟེར་གྱི་ཡོད།	<i>Shakaba's History of Tibet.</i>
Mary	ག་རེ་ཡིན་ན།	Why?
Paul ³	དེ་དཔེ་མཇོན་ཁང་ནས་གཡར་པ་ཡིན་གསུང་གི་ འདུག ཕལ་ཆེར་ད་ཅིང་ཕར་བསྐོག་དགོས་ཀྱི་ ཡོད་པ་འདྲ།	He says he borrowed it from the library. I think he has to return it today.
Mary	བྱས་ན་ཉག་ཉག་རེད། ང་གཉིས་དཔེ་མཇོན་ ཁང་ལ་ད་ལྟ་སླེབས་མེད་པ། ད་ཅིང་བལྟ་བསྐོར་ དང་སྐྱབས་ནས་འཇོ་ར་ཇི་འི་དེབ་འདི་བསྐོག་ག་ འགྲོ་དོ།	Oh, very good. We haven't been to the library yet. Let's go today to visit [the library] and we can return George's book too.
Paul	ཨ་འོ་དེབ་འདི་ང་གཉིས་ཀྱིས་བསྐོགས་ན་འགྲིག་ གི་ཨ་འོད། དོ་བདག་ངོ་མ་འགྲོ་དགོས་ཀྱི་མེད་ འགྲོ།	Oh, it's probably not all right for us to return the book. Probably the actual person [who borrowed the book] has to go.
Mary	མ་རེད། དེབ་ཕར་བསྐོག་ཡ་གཅིག་པོ་ཡིན་ན་ མི་ལ་བསྐྱར་ནའི་འགྲིག་གི་རེད་ཟེར་ཁ་སང་ ང་ར་སྐོལ་མ་ལགས་ཀྱིས་གསུངས་བུང་། བྱས་ ན་ང་གཉིས་ད་ལྟ་འགྲོ་གས།	Not so. Döl-ma told me yesterday that if you are just returning a book, it is okay to send it with someone [else]. So, shall we go now?

Paul	ཁྱོད་རང་འགྲོ་ཚོག་ཚོག་ཡིན་པས། དུག་ལོག་ བརྗེ་དགོས་མིད་པས།	Are you go ready to go? Don't you need to change clothes?
Mary	མིད། ང་འདུག་སི་བྱས་ནས་འགྲོ་ཉན་ཡིན།	No. I'll go just like this.

Mary and Paul approach a receptionist at the main entrance of the Library of Tibetan Works and Archives in Dharamsala.

Mary	ཨ་ལུག་ལགས། ང་ཚོ་དེ་བུ་གཡར་གྲོག་བསྐོག་ དགོས་ཡོད། སུའི་ཙ་ལ་འགྲོ་དགོས་རེད། དེ་ དང་དཔེ་མཛོད་ནང་ལོགས་ལ་བཟོ་བསྐོར་ལ་ འགྲོ་བ་ལ་ལག་འབྱེད་གང་ཡང་ཞུ་དགོས་རེད་ པས།	Excuse me. We need to return a book.[*note, lit. a borrowed book]. Where should we go [lit. to whom]? And also, do we need to get some sort of pass to tour the library?
Receptionist	ལགས་རེད། ལག་འབྱེད་ངས་ཕུལ་ཚོག་ ཁྱོད་ རང་གཉིས་ལ་ཉི་མ་གཅིག་གི་བཟོ་བསྐོར་བའི་ ལག་འབྱེད་དེ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ན་དཔེ་མཛོད་ ནས་དེ་བུ་གཡར་ཚོག་མཁན་གྱི་ལག་འབྱེད་དེ་ དགོས་ཀྱི་ཡོད་ན།	Yes. I can give you a pass. Do you two need a one day visitor's pass or do you need a pass that will allow you to borrow books from the library?
Mary	ལགས། ང་གཉིས་ཅི་རུ་ས་ལར་ཕར་ཙམ་ སྤོང་མཁན་ཡིན། དེ་བུ་གཡར་ཚོག་པའི་ལག་ འབྱེད་དེ་ཞུ་དགོས་ཡོད།	We're staying in Dharamsala for a while. We need to a card to borrow books.

<p>Receptionist</p>	<p>བྱས་ན་འགྲངས་ཤོག་འདི་འདྲ་ཅི་ཅིའི་ནང་ལ་ སོ་སོའི་མཚན་དང་ ད་ལྟ་བཞུགས་སའི་ཞལ་ བྱང་ དོ་བདག་སོ་སོའི་ས་ཡིག་བཅས་སྐྱོན་ འོགས་གནང། དེ་བ་བསྐོག་གནང་ཡ་ཡོད་ན་ ཐོག་ཅེ་གཉིས་པའི་སྒང་ལ་དཔེ་མཛོད་པ་ཡོད་ ཅིང་ དེར་སྐྱུལ་དགོས་ཅིང།</p>	<p>In that case, could you each fill in a form with your name, current address, and signature. If you have books to return, there is a librarian on the second floor. You have to hand it in there.</p>
<p>Paul</p>	<p>ལགས་སུ། འགྲངས་ཤོག་འདིར་ཡོད།</p>	<p>Okay. Here are the forms.</p>
<p>Receptionist</p>	<p>ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ལག་འབྲེར་འདི་དཔེ་མཛོད་ ཁང་ལ་ག་དུས་ཐེབས་ནའི་བསྐྱམས་ཐེབས་ འོགས་གནང། ལྷག་པར་དུ་དེ་བ་གཡར་པའི་ སྐབས་ལ་ལག་འབྲེར་འདི་བཞུགས་ཡ་ཡོད་ན་ དེ་བ་ཕྱི་ལོག་ལ་བསྐྱམས་བཅུག་གི་མ་ཅིང།</p>	<p>Thank you. Whenever you come to the library, bring this card with you. Especially, when borrowing a book, if you don't have your card to show, you won't be permitted to take the book outside.</p>
<p>Receptionist</p>	<p>ཨ་ལས། འདིར་དཔེ་མཛོད་ཀྱི་དོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཤོག་ ལྷོ་གཅིག་ཡོད་ འདི་ལྷུགས་ལྷོག་གནང་དང་ དཔེ་མཛོད་ཁང་གུགས་རྒྱུད་འོག་ཅེ་ཡོད་གི་ ཅིང། དེ་དང་ཁྱོད་རང་གྱིས་ཐུགས་ཁོམ་ཡོད་ ན་ཐོག་ཅེ་གསུམ་པའི་སྒང་ལ་སྐྱུ་འདྲ་ཆེ་ཆུང་ གསར་རྗེས་མང་པོ་མཇུག་ཡ་ཡོད་ཅིང་ ལྷག་ པར་དུ་སྤྱི་ན་རས་གཟེགས་ཀྱི་སྤོས་བསྐྱང་གི་ དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་ཉ་ལས་དགོས་ཡ་གཅིག་ ཡོད་ཅིང།</p>	<p>Oh, here is an information pamphlet about the library. Read this and you will get a general idea about the library. And also, if you have time, there are many images of different sizes, both old and new, to see on the third floor. Especially, there is an impressive large three dimensional mandala of Avalokiteshvara.</p>
<p>Mary</p>	<p>ལགས་སུ། ཐུགས་རྗེ་ཆེ།</p>	<p>Thank you.</p>

Paul and Mary go to the first floor and approach the librarian there.

<p>Paul</p>	<p>ཁོང་། དེ་བུ་འདི་འཛོལ་འཛོལ་ལག་སྐྱོན་འདི་ ནས་གཡར་པོ་ལུ་སྐྱོན་ཅིང་། འདི་རྩལ་ རྩོགས་གནང་གསུང་གི་འདུག ང་གཉིས་ཡང་ འདི་ནས་དེ་བུ་གཡར་པོ་ལུ་དགོས་ཡོད།</p>	<p>Excuse me. This is a book that George borrowed from here. He asked [us] to return it. We also want to borrow some books.</p>
<p>Librarian</p>	<p>འདི་རྩལ་བོད་ཡིག་དང་ ཨིན་ཇིའི་སྤྱི་ཚན་ཁག་ ཁག་ཡོད་ཅིང་། ཨིན་ཇིའི་སྤྱི་ཚན་ནང་ལ་ དེ་བུ་ཤུགས་ཆེ་བ་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་ ནང་ཚོས་ རྒྱལ་རབས་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ ཅིང་། བཅོད་བྱ་གཞན་དག་སྐོར་ལ་འདུག་དེ་བུ་ཡག་པོ་ ཡོད་ཅིང་། བོད་ཡིག་གི་སྤྱི་ཚན་ནང་ལ་བོད་ ནས་འབྲུམ་ཡོང་བའི་ཡིག་ཆ་རྙིང་པ་ཅུ་ཆེན་ པོ་མང་པོ་དང་ རྒྱ་གར་ནང་གསར་དུ་དཔར་ བརྒྱབ་པའི་དཔེ་དེ་བུ་ཚང་མ་བཅས་ཡོད་ཅིང་། འདི་རྩལ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་ཕྱོགས་མཐའ་ཁག་ མང་པོ་ནས་ཞིབ་འཇུག་གནང་མཁན་གྱི་ མཁས་པ་དང་ སློབ་ཕྲུག་མང་པོ་ཡོང་གི་ཡོད་ ཅིང་། དེའི་སྤྱི་ཚན་ལ་འདི་རྩལ་ཨིན་ཇིའི་སྤྱི་ ཐོག་ལ་ནང་ཚོས་དང་ བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚན་ཡིག་ཐོག་ ལ་འཛོལ་གྱི་ཚུགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ཁྱོད་རང་ གཉིས་བོད་སྐད་ཡག་པོ་ཞེས་གྲགས་ཀྱི་འདུག་ག</p>	<p>Here, there are separate sections for Tibetan and English [books]. Most of the books in the English section are on Tibetan culture, Buddhism, and history. The [collection] is also good on other subjects. In the Tibetan section, there are many precious old texts/volumes brought from Tibetan as well as all the books reprinted newly in India. Scholars doing research and many students come to the library from all over. In addition, there are classes here in English on Buddhism as well as classes on Tibetan language. You two speak Tibetan very well.</p>

Paul	<p>ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ང་རྒྱུ་འདུན་ཚེས་འཕེལ་གྱིས་བརྒྱུ་མཁུ་པའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་འབྲེར་དཀར་པོ་གཡར་པོ་གནང་མོགས་གནང་།</p>	<p>Thank you. May I borrow Gen-dun-chö-pel's Tibetan history, the <i>White Annals</i>?</p>
Librarian	<p>ཨིན་ཇིའི་ཐོག་ལ་ཡོད་པ་དེ་དགོས། བོད་ཡིག་ཐོག་ལ་ཡོད་པ་དེ་དགོས།</p>	<p>Do you want the one in English or the one in Tibetan?</p>
Paul	<p>བོད་ཡིག་ཐོག་ལ་ཡོད་པ་དེ་དགོས།</p>	<p>I want the one in Tibetan.</p>
Librarian	<p>ལགས་སོ། རྒྱུ་རྒྱུ་གཉིས་ལྗོན་ལ་གཟུགས་བསྐྱར་ལ་ཕེབས་དང་ རོ་དོད་ལོག་ཕེབས་དུས་དེབ་དེ་བརྒྱུ་ཚོག་ཚོག་བྱས་གཞག་གོ</p>	<p>Okay. You two go look around first and I'll have it ready when you come back.</p>
Mary and Paul	<p>ལགས་སོ། ཐུགས་རྗེ་ཆེ།</p>	<p>Okay. Thank you.</p>
Librarian	<p>ལགས་སོ། དེབ་འདིར་ཡོད།</p>	<p>Okay. Here's the book.</p>
Paul	<p>དུས་ཡུན་ག་ཚོད་ཙམ་ཉེ་ཚོག་གི་རེད།</p>	<p>How long can I keep it?</p>
Librarian	<p>བདུན་གཉིས་ཀྱི་ནང་ལ་རྒྱུ་རྒྱུ་བསྐྱོག་དགོས་རེད། མ་གཞི་ངས་དེབ་ཀྱི་ཁ་ཤོག་སྒྲིང་ལ་དམ་དཀྱིགས་བརྒྱབ་ཡོད། གལ་སྲིད་བདུན་ཕྲག་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་ལ་མུ་མཐུད་ནས་གཡར་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ན་དེ་དུས་དམ་དཀྱིགས་ཡང་བསྐྱར་བརྒྱབ་ཚོག་གི་རེད།</p>	<p>You have to return it in two weeks. In any case, I've stamped the front page of the book. If after two weeks you need to borrow it for longer, at that time we can stamp it again.</p>
Paul and Mary	<p>ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ད་བཞུགས་གདན་འཇགས་གོ</p>	<p>Thank you. Goodbye for now.</p>

DIALOGUE 6

<p>George</p>	<p>ཕུག་ཕེབས་གནང་བུང་ ཡར་ཕེབས་ ངས་ བྱིད་རྣམ་ཚེ་གཅིག་གཅིག་ལ་ངོ་སྤྲོད་ལུ་གོ་ དེ་ རས་བྱིད་རང་ཚོ་ལྷོད་ལྷོད་བྱས་བཀའ་མོལ་ བཀང་ཚོག་གི་རེད།</p>	<p>Welcome. Come in. Let me introduce you to each other. Then you can have a leisurely conversation.</p>
<p>George</p>	<p>ཁོང་གཉིས་པོལ་དང་ མི་རེ་རེད། ང་ཚོ་སྤྲོད་ མ་མཐོ་རེམ་སློབ་གྲུ་མཉམ་པོ་ཕྱིན་པ་ཡིན། ཁོང་གཉིས་འདི་ར་དྲ་རམ་ས་ལར་གཟེགས་ བསྐྱར་ལ་ཕེབས་པ་རེད། ཁོང་གཉིས་བོད་པའི་ སློབ་དང་ དེའི་ནང་ནས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ བཀས་སྤངས་སློབ་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་ཞེ་དྲག་ ཡོད་རེད།</p>	<p>This is Paul and Mary. We went to college together. They have come to visit Dharamsala. They are both very interested in Tibet and in particular the political situation.</p>

<p>George</p>	<p>ཁོང་དོན་གྲུབ་ལགས་ཅིང་ དེང་སང་གེས་ཀྱི་ ཚན་དཔར་གྱི་ཚུམ་སྒྲིག་པ་གནང་གི་ཡོད་ཅིང་། རྩོན་མ་ཁོང་རང་བལ་ཡུལ་ལ་ཚུ་བཞི་སྐད་ ཏུ་གི་འཇམ་དམག་གསལ་ལོ་ཁ་གསལ་ བཞུགས་པ་ཅིང་། དབྱེད་ཅན་ལགས་དབྱེད་ གཞོན་ལུ་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་ཅིང་ རྩོ་བཟང་ ལགས་འདིར་རིག་ལམ་སློབ་གྲའི་དགོ་གན་ གནང་གི་ཡོད་ཅིང་། ཀམ་ལགས་དེང་སང་མི་ ལིར་རྒྱ་གར་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲའི་དགོ་གན་ གནང་ནས་བཞུགས་ཡོད་ཅིང་། རྩོལ་མ་ ལགས་ནི་ཁྱོད་རང་གཉིས་ཀྱིས་ངོ་མཁྱེན་གྱི་ ཅིང་པ། ཚང་མ་སྐྱོད་ལྡོད་བྱས་བཞུགས་ རིགས་གནང་། ངས་གསོལ་ཇི་འབྱེད་ཡོང་།</p>	<p>This is Tön-ḍup. He is currently the editor of the [Tibetan] newspaper <i>She-ja</i>. (put note writer, ཚུམ་སྒྲིག་པ་). Previously he lived for several years with the Chu-shi-gang-truk guerilla fighters in Nepal. Yang-jen is the secretary of the Central Tibetan Youth Congress. Lo-ṣang is a teacher at the Institute of Dialectic Studies. Kar-ma currently teaches in an Indian University in Delhi. Döl-ma you two already know. Everyone make yourselves comfortable. I'll bring some tea.</p>
<p>Paul</p>	<p>བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་དེ་དེང་སང་ ཉོག་ཙམ་ཡག་ཏུ་ཕྱིན་ཡོད་ཅིང་ རྩོན་མའི་ གནས་སྐབས་ད་ག་རང་ལ་བསྐྱེད་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>Has the Tibetan political situation improved a little these days or has it stayed just the same as before?</p>

<p>སློབ་བཟང་</p>	<p>འཇམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱིའི་དོ་སྣང་བྱེད་སྤངས་ལ་ཆ་བཞག་ན་གནས་སྤངས་ཞི་དྲག་ཡག་དུ་ཕྱིན་ཡོད་ཟེད། དེང་སང་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་ཚག་དཔར་ནང་ལ་བོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་སེ་ཐོན་གྱི་ཡོད་ཟེད། དེ་ནང་བཞིན་མི་མང་ངོས་ནས་ཆ་བཞག་ནའང་ས་ཆ་ག་ས་ག་ལ་བོད་པར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་ཞི་དྲག་མང་དུ་ཕྱིན་ཡོད་ཟེད།</p>	<p>If we look it in terms of international attention, it has gotten much better. Nowadays the Tibetan situation appears frequently in the newspapers of many foreign countries. Similarly, in terms of public support too, in many places support for Tibetans has increased greatly.</p>
<p>ཀམ་</p>	<p>དེ་བདེན་པ་ཟེད། དངོས་གནས་འདས་པའི་ལོ་འགའ་ཤས་ནང་ལ་བོད་པའི་གནས་སྤངས་ཁྱབ་བསྐྱགས་ཆེ་རུ་ཞི་དྲག་ཕྱིན་ཡོད་ཟེད། དེའི་སྐང་ལ་ ༡༩༨༩ ལོར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་མོ་སྤེལ་ཞི་བདེའི་གཟེངས་རྟགས་ཤུལ་བ་དེས་ཡང་ཤུགས་ཞི་དྲག་ཐེབས་ཡོད་ཟེད། དེ་ནང་བཞིན་ཨ་མི་རི་ཀ་དང་ རྒྱབ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་འགའ་ཅོགས་ནང་ལ་གྲོས་ཚོགས་ཁག་གིས་བོད་པའི་ཐོག་རྒྱབ་སྐྱོར་གྲོས་ཚོད་རིམ་པ་མང་པོ་བཞག་ཡོད་ཟེད། གནས་ཚུལ་དེ་ཚོ་ཚང་མར་བལྟས་ན་ཉན་ཉན་གནས་སྤངས་ཡག་དུ་ཕྱིན་ཡོད་ཟེད་ཟེར་ལའང་ཐུབ་གྱི་ཟེད། དོན་གྲུབ་ལགས་ཁྱོད་རང་ག་ཅི་དགོངས་གྱི་འདུག་ག།</p>	<p>That's true. Really in the past few years, the Tibetan situation has become much better known. In addition, the awarding of the Nobel Peace Prize to the Dalai Lama in 1989 helped tremendously. Similarly, there have been a series of resolutions supporting the Tibetans adopted by the representative bodies in America and quite a few other Western countries. If we look at all these developments we can definitely say that the situation has improved. What do you think Töndup?</p>

<p>དོན་གྲུབ་</p>	<p>ཁྱེད་ཀྱི་བསྐྱབས་ཆེ་སུ་ཕྱིན་པ་དེ་བདེན་པ་རེད་དེ་ ཡིན་ནའི་དོན་དངོས་པོའི་ཐོག་ལ་ང་ཚོས་ཡག་ ཏུ་ཕྱིན་ཡོད་ཅིང་ཟེར་བ་ཤད་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ཚག་དཔར་ནང་ལ་བོད་ པའི་གནས་ཚུལ་དེ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་རྒྱང་ རྒྱང་ཡིན་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་ངོས་འཛོལ་གྱི་ ཡོད་ཅིང་། ཡིན་ནའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་དེ་མི་ རིགས་གཅིག་གི་རང་དབང་དང་ འཚོ་སྲོལ་ ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་ཅིང་། བོད་ པའི་འཕུལ་ཚོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་རྒྱ་ནག་ནང་ སྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཅིག་གིས་འགྲོ་བ་མིའི་ ཐོབ་ཐང་ལ་ཚོད་ཀྱི་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ གཅིག་ངོས་འཛོལ་བྱས་ན་བོད་པར་ཕན་གྱི་ ཡོད་དང་ གནོད་ཀྱི་ཡོད་ཉེ་གོ་ཡོད་མ་རེད། དེ་ནང་བཞིན་ད་ལྟ་ཕན་ལ་རྒྱལ་ཁབ་སྲུང་ གཞུང་རང་གི་ཐོག་ནས་བོད་པར་རྒྱབ་སྐྱོར་ བྱས་ཡོད་ཅིང་། ཚང་མ་རྒྱ་ནག་ལ་གནོད་མི་ དགོས་པ་གཙོ་བོ་བྱས་མཁན་གྱི་སྐབས་ཡིན་པ། དེ་འདྲའི་ཡིན་ཅང་ངས་བྱས་ན་ཕྱི་ལོགས་ལ་ད་ ལྟ་ནང་བཞིན་བོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཁྱེད་ བསྐྱབས་ཆེ་སུ་ག་ཚོད་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནའི་རྒྱ་ མིས་བོད་འཛོལ་ཕྱོགས་ཐོག་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་ པོ་གང་ཡང་འགྲོ་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད་བསམ་གྱི་ འདུག།</p>	<p>It is true that [the situation] is better known. But, in actual fact we cannot say that it has gotten better. In one way the Tibetan situation is presented in the newspapers as if it is only an issue of human rights. But the actual issue is a question of a people's freedom and survival. If the nature of the Tibetan struggle is interpreted as if is a struggle of a minority in China fighting for its human rights, we can't tell whether it helps or harms the Tibetan [issue]. Similarly, up to now, which country has supported the Tibetans at the governmental level? Everyone is mainly concerned with not offending China. Hence, in my opinion, no matter how widely the Tibetan situation becomes known in the world, like now, I don't think it will have any substantial affect on Chinese rule in Tibet.</p>
------------------	---	--

<p>Paul</p>	<p>འོ་ན་སྲིད་ རང་བྱས་ན་ ཐབས་ཤེས་ག་ རེ་ཡོད་ རེད། བོད་པའི་གནས་སྤངས་ཐོག་ལ་ རེ་བ་རྩ་ བ་ནས་ཡོད་མ་ རེད་པས།</p>	<p>Well, according to you, what can be done? Isn't there any hope at all for the Tibetan situation?</p>
<p>དོན་གྲུབ་</p>	<p>ཨ་ལས། སྲིད་ རང་གིས་གོ་ནོར་ཐེབས་ཤག ངས་ རེ་བ་ཡོད་མ་ རེད་ཟེར་གྱི་མིང་ད། ངས་ ག་ རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཟེར་ན་གཞན་དག་ལ་ རེ་བ་ བཅོལ་ཡག་དེ་ནོར་འདུལ་ རེད་ཟེར་གྱི་ཡོད། །ལྷགས་ ཐེབས་ན་ བོད་མི་ རང་གི་ཐོག་ནས་ ཐེབས་པ་གཅིག་བྱེད་དགོས་ རེད། དཔེར་ན་ འཇམ་གུའི་སློང་ནང་ལ་ རང་དབང་འཐབ་རྩོད་ བྱེད་མཁན་མང་པོ་ཡོད་ རེད་ ཁོ་ཚོར་ལྷོས་ དང་། སལ་ཆེ་བས་རྒྱས་ལྷགས་ ཐེབས་ཡ་དེ་ སོ་སོས་འཐབ་རྩོད་བྱས་ནས་ཡོང་བ་ཤརྟག་ རེད་བསྐྱད་ཡོད་ རེད། ང་ཚོའི་དགྲ་རྒྱ་མི་ རེད། ཁོ་ཚོས་གྱི་མི་མདའི་སྐད་ཆ་མ་གཏོགས་ བཤད་ཤེས་གྱི་ཡོད་མ་ རེད། བྱས་ཅང་ང་ ཚོས་ཁོ་ཚོར་ལན་གཅིག་སྤྲོད་སྤྲོད་བྱོན་གོ་ མཚོན་གྱི་ཐོག་ནས་སྤྲོད་དགོས་ རེད་མ་ གཏོགས་ཞེ་བའི་ཐོག་ནས་བསྐྱོགས་ ཐབས་བྱས་ ན་རྒྱས་ལྷགས་ཐོན་ཡ་རྩ་བ་ནས་ཡོད་མ་ རེད།</p>	<p>Oh, you have misunderstood. I'm not saying that there is no hope! What I am saying is that it is a mistake to place one's hope in others. If something can be done, it is the Tibetans themselves who must do it. For example, there are many peoples in the world who are struggling for freedom. Look at them. Most of them who have made some progress have done so mainly through their own struggle. Our enemy is China. They only understand the language of swords and guns. So, if we want to send them a message, we have to send it by way of weapons. If we attempt to resolve this by peaceful means, there will be no progress at all.</p>

<p>ལྷོ་བཟང་</p>	<p>དེ་བདེན་པ་མ་རེད། ང་ཚོས་དྲག་པོའི་ལག་ ལེན་བསྐྱར་ན་ང་ཚོའི་མི་མང་པོའི་སྲོག་ཤོར་ རྒྱ་མ་གཏོགས་སྐྱེ་མི་ལ་དམིགས་བསལ་གཞོན་ ཡ་གང་ཡང་ཡོད་མ་རེད། ཁོ་ཚོས་སྲོག་ལ་ཞེ་ དྲག་བརྩེ་མཐོང་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཅང་སྐྱེ་མིའི་ དམག་མི་ག་ཚོད་ཤི་བ་ཡིན་ནའི་བརྩེ་བསྐྱར་ བཏང་གི་མ་རེད། དེའི་སྐང་ལ་ང་ཚོས་མཚོན་ ཆ་བེད་སྲོད་བྱེད་པ་ཡིན་ན་ཁོ་ཚོར་ཁ་བཏགས་ ས་ཡག་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་རག་གི་རེད།</p>	<p>That's not true. If we use force, except for losing a lot of our lives, it won't do any great harm to the Chinese. Since they do not value life much, they won't care how many Chinese soldiers' lives are lost. Plus, if we use force, they will gain a very good excuse.</p>
<p>དབྱངས་ཅན་</p>	<p>གོ་མཚོན་བེད་སྲོད་བྱེད་མ་བྱེད་ཟེར་ཡ་དེ་ བཤད་ཁག་པོ་ཞེ་དྲག་རེད ཡིན་ནའི་གལ་ཆེ་ ཤོས་གཅིག་ལ་བོད་ནང་ལ་ཡོད་མཁན་བོད་པ་ ཚོས་དོག་རྩ་གཅིག་བསྐྱེལ་ཐོག་ལ་ག་རེ་ཡིན་ ནའི་སྐྱེ་མི་ར་ངོ་གོལ་རྒྱས་ཤུགས་ཐོན་པ་གཅིག་ ལྷ་འབྲུད་ནས་བྱེད་སྐྱོད་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཞེ་པོ་ གཅིག་མཐོང་གི་འདུག ག་རེ་ཡིན་ནའི་གཅིག་ བྱེད་རན་ཤག་མ་གཏོགས་ལོ་བཅུ་བཅོ་ལྔའི་ རྗེས་ལ་བོད་ཡོངས་རྫོགས་སྐྱེ་མིས་ཁེངས་ བསྐྱད་ཀྱི་རེད དེ་དུས་ཕྱིས་དྲག་ཆར་རེད།</p>	<p>It's very hard to say whether we should or shouldn't use force. But, one of the most important things is that the Tibetans inside Tibet should carry on with effective ways of protest in a united way, whatever the form. I think this is very important. In any case, it's high time that we do something. Otherwise in ten or fifteen years, the whole of Tibet will be filled with Chinese. Then it will be too late.</p>

<p>Mary</p>	<p>བོད་པས་གོ་མཚོན་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཡ་འགོ་ བརྩུགས་ན་སློ་ཕམ་པོ་ཞི་བྱལ་རེད། གང་ཡིན་ ཟེར་ན་རྒྱ་མིས་བོད་མི་མང་པོ་བསད་ཀྱི་རེད་ ལ་གཙོ་ཆེ་ཤོས་ད་ལྟ་བོད་པར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་ མཁལ་མང་པོས་བོད་པས་ཞི་བའི་ཐོག་ནས་ རང་དབང་ཚུན་ལན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅང་དེས་ རེད།</p>	<p>If the Tibetans start making use of force, it is very sad. Because the Chinese will kill many Tibetans, and most importantly, many of the people who support Tibetans now are doing so because the Tibetans are struggling for their freedom peacefully.</p>
<p>Paul</p>	<p>ཡིན་ནའི་བྱལ་པོའི་ལག་ལེན་བསྐྱར་དགོས་མི་ དགོས་ཟེར་ཡ་དེས་བོད་པ་ཚོས་བལྟ་དགོས་ རེད་མ་གཏོགས་མིས་ག་རེ་བསམ་མ་བསམ་ ལ་བལྟ་ཡ་ཡོད་མ་རེད།</p>	<p>However, it is the Tibetans who should judge whether or not to use force. They shouldn't be influenced by what others think.</p>
<p>དོན་གྲུབ་</p>	<p>དེ་བདེན་པ་རེད།</p>	<p>That's true.</p>
<p>སྐྱོལ་མ་</p>	<p>ཡིན་ནའི་ང་ཚོ་བཙན་བྱོལ་ལ་ཡོད་པའི་བོད་ པ་ཕལ་ཆེ་བས་གོ་མཚོན་བེད་སྤྱོད་བྱེད་མི་ དགོས་པའི་ཐོག་ནས་དམིགས་ཡུལ་གྲུབ་ཡ་གོ་ སློན་ལམ་ཉག་པར་རྒྱབ་ཀྱི་ཡོད་རེད།</p>	<p>However, most of the Tibetans who are in exile pray every day that we can achieve our goals without having to resort to the use of force.</p>

<p>ཀམ་</p>	<p>འེ་བ་ཆེ་ཤོས་གཅིག་ལ་དེང་སང་རྒྱ་ནག་རང་ལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་འགྲོ་གི་ཡོད་ཅིང། ག་ལེར་རྒྱ་ནག་དེ་དམངས་གཙོའི་ལུང་པ་གཅིག་ལ་འགྱུར་བ་ཡིན་ན་ང་ཚོ་བོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོག་ལའང་ཉན་ཉན་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་འགྲོ་གི་ཅིང་བསམ་གྱི་འདུག ཡིན་ནའི་ད་ལྟའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་དེའི་ཐོག་ནས་འེ་བ་གང་ཡང་བརྒྱབ་ཡོད་མ་ཅིང།</p>	<p>One real hope is that nowadays in China much political change is occurring. If China gradually transforms into a democratic country, then I think there will definitely also be a great change in the situation of Tibet. But, there is no hope at all in terms of the present Chinese government.</p>
<p>Paul</p>	<p>ག་ལ་ཆེ་ཤོས་བོད་ནང་ལ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཚོའི་སེམས་ཤུགས་ག་འདྲས་ཡོད་ན་དེར་ཞི་དྲག་རག་ལས་ཀྱི་ཅིང།</p>	<p>One very important point is that a lot depends on the strength of will of the people inside Tibet.</p>
<p>སློབ་མཚན་</p>	<p>བོད་ནང་ལ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཚོའི་སེམས་ཤུགས་ལྟ་ལས་དགོས་ཡོད་གཅིག་ཅིང།</p>	<p>As far as the strength of will of the people inside Tibet is concerned, it is impressive.</p>
<p>དོན་གྲུབ་</p>	<p>པོལ རྟེན་རང་གཉེས་པར་ཙམ་བཞུགས་མཁན་ཡིན་པས། མགྲོགས་པོ་བོད་པའི་ལོ་གསར་དང་དེའི་གཞུག་གོར་གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་བཅས་ཡོད་ཅིང།</p>	<p>Paul, are you two staying here a while? Tibetan new year is soon, and after that is the commemoration of the tenth of March.</p>
<p>Mary</p>	<p>གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་ཟེར་ན་ག་ཅི་ཅིང།</p>	<p>What is the commemoration of the tenth of March?</p>

<p>དོན་གྲུབ་</p>	<p>༡༩༥༩ ལོར་ལྷ་སར་བོད་མི་དམངས་ནས་གྱུ་ མིར་ངོ་གློལ་སྐྱེར་ལངས་བྱས་པའི་དུས་དྲན་ བསྐྱེད་བཅིངས་ཀྱི་ཡུལ་དེར་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཅིང། དེ་ ཕྱི་ཟླ་གསུམ་པའི་ཚེས་བཅུའི་ཉིན་འཁོལ་བ་ ཡིན་ཅང་དུས་ཚོད་ཀྱི་ཕྱོག་ནས་མིང་བཏགས་ པ་ཅིང།</p>	<p>It is the observation commemorating the 1959 uprising of the Tibetan people in Lhasa against the Chinese. Since it took place on the tenth of March it has been named by when it took place.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ང་གཉིས་ད་ལྟ་གཏན་འཁོལ་མ་ སོང་། གལ་སྲིད་ང་གཉིས་ལོ་གསར་ལ་ བསྐྱེད་ན་གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་ལ་ཡང་སྒྲོད་ ཀྱི་ཡིན།</p>	<p>Thank you. Right now it's not decided. If we stay for lo-sar, we'll also stay for the tenth of March commemoration.</p>

<p>དབུངས་ཅན་</p>	<p>ད་ཅིང་ཉི་ཤུ་དགུ་རེད། རྩོན་མའི་ལུགས་ རྩོལ་ནང་བཞིན་བྱས་ན་དོ་དོད་དགོང་དག་སོ་ སོའི་ནང་ལ་ཚང་མས་དགུ་ཐུག་འཐུང་གི་རེད། དགུ་ཐུག་དེ་གཞི་ཅེ་འཆར་ཅན་གྱི་བག་ཐུག་དེ་ རེད་དེ་དེའི་ནང་ལ་སྒྲིན་བལ་དང་ སོལ་ལ་ ཚ་ སྤུ་བན་ ཤོག་བྱ་དཀར་པོ་སོགས་འདྲ་མི་ འདྲ་བག་རིལ་ནང་ལ་འབྲེལ་ནས་སྐྱབས་ཡོད་ རེད། རྗེས་རེ་རེ་ལ་མཚོན་དོན་རེ་རེ་ཡོད་ རེད། ད་ཅིང་ནང་ལ་གད་སྤྱིད་ཚ་ཚང་བྱས་ བས་གད་སྤྱིགས་དེ་དོ་དོད་དགོང་དག་ཕྱིར་ གཡུག་གི་རེད་ འདིས་ལོ་འདིའི་ནང་གི་བར་ ཚད་ཚང་མ་ཕྱིར་སྤྱད་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད་རེད། དེ་ནས་སང་གནམ་གང་ཉིན་ནང་ལ་ལོ་གསར་ གྱི་མཚོན་པ་སྐྱོག་གི་རེད།</p>	<p>Today is the twenty-ninth. According to custom, this evening everyone will have “gu-tuk” [noodles on the twenty-ninth]. “Gu- tuk” is basically ordinary “pak-tuk” [cut pieces of noodles]. But, in it are various things such as a cotten ball, charcoal, salt, chile, white paper, and so forth, enclosed in pieces of dough. Each of these items signifies something. Today, the whole house will be cleaned and then the trash will be thrown out this evening. That represents casting away all of the obstacles of this year. Then tomorrow, on the thirtieth [lit, the new moon], at home, the altar for the new year is set up.</p>
<p>དབུངས་ཅན་</p>	<p>ལོ་གསར་ཚེས་གཅིག་གི་ཞོག་གས་ལྗེ་པོ་ ལངས་ནས་དུག་ལོག་གཟུང་སྒྲིས་བརྒྱབ་ནས་ ཚང་མས་ཕྱི་མར་ནས་དོག་ཅ་ལེན་ནས་རྩོན་ ལ་གནམ་ལ་གདོར་ དེ་ནས་ཁ་ལ་བཅུག་ནས་ གཅིག་གཅིག་ལ་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཟེར་ ལབ་དགོས་རེད། དེ་ནས་གྲུ་པ་དང་ཨ་ནེ་ཡིན་ བ་མ་གདོགས་ཚང་མས་ཚང་བཀོལ་འཐུང་གི་ རེད།</p>	<p>On the first day of the new year, we get up early. Everyone puts on their good clothes and, taking a pinch [of tsam-pa] from the che-mar [tsam-pa heaped up in a bowl, coming to a point at the top, with a colored butter decoration on its top], first one throws a little in the air and then puts some in one’s mouth and then we greet each other with “Dra-shi- day-lek” [good luck]. Then everyone except monks and nuns drinks some hot chang [Tibetan barley beer].</p>

<p>དབྱུང་ས་ཅན་</p>	<p>དེ་ནས་ཞོག་ཇ་བྱས་ནས་ནམ་ལངས་སོང་ན་ ལྷ་མ་མཇལ་ཀ་འགྲོ་གི་རེད། རང་ལ་ཚུར་ འཁོར་བ་དང་སོ་སོའི་གྲོང་པ་ཁྱིམ་མཚོས་ དེ་ག་ནང་བཞུག་གཉེན་ཉི་དུ་ ཁ་དཀར་དོ་ ཤེས་བཅས་ཀྱི་ནང་ལ་ཕྱི་མར་ཟ་ག་འགྲོ་ དགོས་རེད། ཡིན་ནའི་དེའི་ཉིན་མོ་ཁ་ལག་དེ་ བྱུང་ན་སོ་སོའི་ནང་ལ་ཟ་གྱི་རེད། ཆེས་ གཉེས་ནས་བཟུང་གཅིག་གཅིག་གི་ནང་ལ་འགྲོ་ རེས་བྱེད་ནས་ཕལ་ཆེར་ཉུང་མཐའ་ལ་ཉིན་ མ་ལྔ་ཅམ་ཐུགས་སློབ་གཏོང་གི་རེད། དེའི་རིང་ ག་ཤུགས་ཆེ་བ་ཆང་འཕུང་ ཅེད་མོ་འདྲ་མི་ འདྲ་ཅེ་གྱི་རེད།</p>	<p>Then after breakfast when the sun has risen, we go to visit lamas [to get blessings]. After returning home, then one goes to eat che ma at the homes of one’s neighbors, and similarly one’s relatives, and friends. However, if possible, one eats lunch at home. From the second day of the new year, people have parties for at least fives days, going in turn to each others’ homes. During that time, one mostly drinks beer and plays various games.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཐུགས་སློབ་ཟེར་ན་ག་རེ་རེད།</p>	<p>What is a “tuk-do”?</p>
<p>དབྱུང་ས་ཅན་</p>	<p>ཞིན་ཇིའི་ནང་ལ་ “party” ཟེར་ཡ་དེ་རེད།</p>	<p>In English it is a “party”.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཨ་ལས། བྱས་ན་ཐུགས་སློབ་ཉི་མ་ལྔ་ཅ་བཏང་ ར་ལས་ཁུང་ཁག་ཚོ་ག་རེ་བྱེད་ཀྱི་རེད། སློ་ བརྒྱབ་ཀྱི་རེད་པས།</p>	<p>Oh my, in that case, if [people] party for about five days, what about the offices. Do they close?</p>
<p>དབྱུང་ས་ཅན་</p>	<p>རེད། ཡིན་ནའི་ལས་ཁུང་ཁག་ཚོ་ཉི་མ་ གསུམ་མ་གཏོགས་སློབ་བརྒྱབ་ཀྱི་མ་རེད།</p>	<p>Yes. But the offices only close for three days.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཨ་ནི་ཁོ་ཚོར་གྲོང་རག་གི་མ་རེད་པས།</p>	<p>Oh, don’t [the office workers] lose out?</p>

<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>རེད་དེ་ལོ་གསར་རེད་གར་ལས་ཀ་ཞི་བྲག་ ཡོད་མ་རེད་ལ་ ལས་བྱེད་པ་ཚོ་དགོང་དག་ ཐུགས་སྐྱོར་འགྲོ་ཚོག་གི་རེད་པ།</p>	<p>But during lo-sar there is not a lot of work. And also, the office workers can go to the parties in the evening.</p>
<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>བོད་པའི་ལུགས་སྲོལ་ལ་ལོ་གསར་རེད་གར་ སུ་ནང་ལ་སླེབས་ནའང་ཁ་སློང་པ་བསྐྱོགས་ན་ ཡག་པོ་རྩིས་ཀྱི་མ་རེད། གསོལ་ཇ་འདྲ་ ཞལ་དོག་ཡིན་ནའང་རེད་ ག་རེ་ཡིན་ནའང་ གཅིག་ཕུལ་དགོས་རེད། དེ་དང་གལ་ཆེ་བ་ གཅིག་ལ་ཆེས་གཅིག་ཉིན་མོ་སུ་ཐུག་ནའང་ བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཟེར་ལབ་དགོས་རེད། དེ་ནས་ཆེས་གསུམ་དང་ལྗེ་གང་རུང་གཅིག་ལ་ སངས་གསོལ་བཏང་ག་འགྲོ་གི་རེད། དེ་ནས་ རྒྱུན་གཡས་གཡོན་གྱི་རེ་གཅིག་གི་སྐྱང་ལ་ བཏང་ག་འགྲོ་གི་རེད། དེ་དུས་སྐྱུང་དར་ཡང་ མང་པོ་དཔུང་གི་རེད།</p>	<p>In Tibetan custom, during lo-sar, no matter who comes to your home, it is not considered good if they leave without having been offered something to eat or drink. One has to offer something, either tea or snacks. And, one important thing, you must say “dra-shi-day-lek” to whomever you meet on the first day of lo-sar. Then on either the third or the fifth, we go to burn incense. Usually we go to do this on one of the surrounding hills. At that time, we also hang many prayer flags.</p>
<p>Mary</p>	<p>སངས་གསོལ་བྱེད་ཡང་དང་ དར་ལྗོག་ དཔུངས་ལ་གི་རྒྱ་མཚན་ག་རེ་རེད</p>	<p>What is significance of burning incense and hanging prayer flags?</p>
<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>དེའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་སྐྱུང་རྟ་མཐོ་རུ་གཏོང་ལ་ གི་ཆེད་དུ་རེད།</p>	<p>The main significance is to increase ones luck.</p>
<p>Mary</p>	<p>སྐྱུང་རྟ་ཟེར་ན་ག་རེ་རེད།</p>	<p>What is “lung-da”?</p>

<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>ཞིན་ཇིའི་ནང་ལ་ “luck” ཟེར་ཡ་དེ་རེད། མཚམས་མཚམས་ལ་ང་ཚོས་བསོད་བདེ་ ཡང་ཟེར་གྱི་རེད་ལ། ལམ་འགྲོ་ཡང་ཟེར་གྱི་ རེད། ལྷ་བས་སོ་སོ་ལ་ཚིག་མི་འདྲ་བ་བེད་ སྲིད་བྱེད་གྱི་རེད།</p>	<p>In English it is “luck”. Sometimes we also say, “so-day” or “lam-dro”. One uses different words on different occasions.</p>
<p>Mary</p>	<p>བྱས་ན་ང་ཡང་དར་ལྗོངས་དཔུང་ག་འགྲོ་གི་ཡིན། ང་རླུང་ཏྟ་མཐོ་པོ་ཡོད་ན་དགའ་པོ་ཡོང་ས་ རེད།</p>	<p>In that case, I’ll go hang prayer flages too. If I have lots of luck, I’ll be happy.</p>
<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>ལོ་གསར་ཚེས་པ་གཅིག་ལ་ཁྱོད་རང་དང་ པོ་ལ་གཉེས་ངའི་ནང་ལ་ཕྱེ་མར་བཞེས་ག་ ཕྱེ་བས་ཤོག་ཞུ། ཨ་ལས། མི་རེ་ལ་ཁྱོད་རང་ ལོ་གསར་ལ་ཕྱུ་པ་མཚོན་གྱི་མིན་དང་ངའི་ ཕྱུ་པ་དེ་ཁྱོད་རང་ལ་ཉག་ཉག་བྱེད་གྱི་རེད། ཁྱོད་རང་ཕྱུ་པ་མཚོན་ན་ལེན་པོ་ཞི་པོ་གཅིག་ ཡོང་གི་རེད། གཅིག་གཟེགས་ཙམ་གནང་གས།</p>	<p>On the first day of lo-sar, you and Paul please come to my house to have some “che-ma”. Oh, Mary, wouldn’t you like to wear a chu-ba on lo-sar? My chu-ba’s would be just the right [size] for you. If you wear a chu-ba, it would suit you very well. Would you like to give it a try?</p>
<p>Mary</p>	<p>ངས་ཕྱུ་པ་གྲོན་ལྷངས་རྩ་བ་ནས་ཤེས་གྱི་མེད། ཁྱོད་རང་གིས་ངར་བསྐྱབ་གནང་གས།</p>	<p>I don’t know at all how to wear a chu-ba. Would you teach me?</p>
<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>ལགས་ཡིན་དང་ཡིན། བཞུགས་ཨ་ ངས་ཕྱུ་ པ་ཁ་ཤས་གཅིག་འབྲིར་ཡོང་གོ</p>	<p>Of course. Wait a second. I’ll bring some chu-bas.</p>

དབྱུངས་ཅན་ opens her drawer and takes out some chubas (a gown-like traditional Tibetan women’s dress). Mary tries on several and finally likes a biege woollen chuba.

<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>ཇོ། འདི་ལེན་པོ་ཞི་པོ་གཅིག་འདུག བྱིད་རང་ ཤེལ་སྒྲོའི་ནང་ལ་གཅིག་གཟིགས་དང་།</p>	<p>Wow. This one suits you very well. Look in the mirror.</p>
<p>Mary</p>	<p>ལགས་སེ། བྱས་ན་ངར་འདི་གཡར་ཚོགས་ གནང་། བྱིད་རང་འདི་མཚོན་དགོས་མིད་ པས།</p>	<p>Okay. In that case, can I borrow this one? Don't you need to wear it?</p>
<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>མིད་མིད། ངར་ཕུ་པ་གཞན་དག་མང་པོ་ཡོད།</p>	<p>No, no. I have many other chu-bas.</p>
<p>Mary</p>	<p>གུགས་ཇི་ཆེ། ད་ངས་ལུགས་སྒྲོལ་དེ་གས་ རོབ་ཙམ་གཅིག་ཉ་གོ་སོང་། ལོ་གསར་ལ་ ཕོལ་ང་གཉིས་སྒྲོལ་མ་ལགས་ཀྱི་ནང་ལ་ཡང་ སྐད་བཏང་སོང།</p>	<p>Thank you. Now I some rough understanding of the custom. On lo- sar, Paul and I are also invited to Döl-mas.</p>
<p>Mary</p>	<p>ད་ང་དགོངས་པ་ཞུ་གི་ཡིན། ལོ་གསར་ཉིན་ མཇུག་ཚོག</p>	<p>Now I have to go. See you on lo-sar.</p>

DIALOGUE 8

Paul and Mary are invited for losar celebration at Döl-ma's house. There they meet Döl-ma's parents and her younger sister who have recently arrived from Nepal to visit her and to have a family reunion on losar. Being George's friends, Döl-ma's parents are keen to know Paul and Mary.

Paul	བགྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།	Dra-shi-day-lek.
ལྷོ་ལ་མ་	བགྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས། ལྷོ་ལ་ཕྱི་མར་བཞིས་ དང་།	Dra-shi-day-lek. First have some che- ma.

Döl-ma offers “chemar” (a mixture of barley flour and butter) to Paul and Mary as it is the custom. They each take a pinch from the “chemar” and say

བགྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ སྤུན་སྤུམ་ ཚོགས།

ལྷོ་ལ་མ་	ཁོང་གཉིས་ཕོ་ལ་དང་ མི་འེ་ལགས་གཉིས་ རེད། Pointing toward her parents, Döl- ma says ངའི་པ་ལགས་ ཇམ་མ་ལགས་ ངའི་ སྤུན་ལྷན་གྱི་ལྷོ་ལ་ཕྱི་མར་བ་ རྩོལ་གསུང་ཁྱོད་རང་ གཉིས་ཀྱི་ཞལ་ཚོར་ཀྱི་རེད་པ། པ་ལགས་ མཚན་ལ་ཡང་དག་རེད། ཇམ་མ་ལགས་ཀྱི་ མཚན་མཚོ་མོ་རེད། ཅུང་མོའི་མཚན་བདེ་ སྦྱིད་རེད། པ་ལགས་ཇམ་མ་ལགས་ཁོ་རྣམས་ཚོ་ ཁོ་ཉིད་གར་བལ་ཡུལ་ནས་ཕྱི་མར་བ་རེད།	This is Paul and Mary. This is my father, my mother, my younger sister. You two know my older brother, right? My father's name is Yang-dak. My mother's name is Tso- mo; my younger sister is De-gyi. They [lit, mother, father, all of them] arrived from Nepal the day before yesterday.
Mary	བལ་ཡུལ་ནས་གཤེད་སེམས་ཕྱི་མར་བ་ གནམ་ ཕྱོག་ནས་ཕྱི་མར་བ་ ས་ཕྱོག་ནས་ཕྱི་མར་བ་	How did you get here from Nepal? Did you come by air or by land?

Parents	<p>ང་ཚོ་མོ་གྲའི་ནང་ལ་ཡོང་པ་ཡིན། ཀ་ཤ་མན་ བྱ་ནས་ཕྱི་ལོ་བར་དུ་སྤྱི་ལོ་གཅིག་ལྷོ་ མཁམ་ཡོད་ཅིང་། ཐང་ཏོག་ཙམ་ཆད་ཀྱི་ཅིང་ མ་གཏོགས་སྐབས་བདེ་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད་ཅིང་། བཞུགས་བྱུ་བཅིས་ན་སྤྱི་ལོ་ཆུང་གི་ཅིང་།</p>	<p>We came by vehicle. There is a direct bus from Kathmandu to Delhi. Except for being a bit tiring, it is very convenient. Compared to the plane, the fare is much less.</p>
Mary	<p>ཁྱོད་རྒྱམ་ཚོ་དྲ་རམ་ས་ལ་ར་ཡང་སེ་ཚེབས་ བསྐྱར་གནང་གི་ཡོད་པས།</p>	<p>Do you often come to Dharamsala?</p>
Parents	<p>ལགས་ཡོད། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སྤྱོད་མ་ ལགས་ཕྱག་ག་ཡང་སེ་ཡོང་གི་ཡོད་ལ་ དེའི་ སྐད་ལ་སྐྱལ་བ་ཅིན་པོ་ཆེ་འདིར་བཞུགས་ བཅུག་འཇགས་ཡོད་ཅིང་སྤྱི་ལོ་གཅིག་ལ་གསུང་ ཚོས་ལུ་ག་དང་སྤྱོགས་ནས་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད།</p>	<p>Yes. For one thing, we often come to see Döl-ma. And, on top of that, since the Dalai Lama lives here, sometimes we also combine our visits with attending [his] teachings.</p>
Mary	<p>བྱས་ན་སྤྱོད་མ་ལགས་པར་བལ་ཡུལ་ལ་གུང་ བསེང་ཕེབས་ཀྱི་ཡོད་མ་ཅིང་པས།</p>	<p>So, doesn't Döl-ma go to Nepal for vacations?</p>
Parents	<p>ལགས་ཡོད་ཅིང་། ལོ་རེ་རེའི་ནང་ལ་ཐིངས་ བཅིག་མ་མཐུང་སར་ཕེབས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། སྤྱོད་མ་ལགས་བོད་གཞུང་གི་ཕྱག་ལས་གནང་ གི་ཡོད་ཅིང་ང་ཚོ་ཚང་མ་དགའ་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད།</p>	<p>Yes, she does. Every year she comes at least once. We are all very pleased that Döl-ma works for the Tibetan government.</p>
Paul	<p>བལ་ཡུལ་ལ་གཏན་དུ་བཞུགས་མཁམ་བོད་པ་ ཞི་དྲག་ཡོད་ཅིང་པས།</p>	<p>Are there a lot of Tibetans living permanently in Nepal?</p>

<p>Parents</p>	<p>ལགས་ཡོད་ཅིང་། ཉ་ལམ་བོད་མི་སྤོང་ཕྲག་ཁ་གསལ་མེད་འགྲོ་བོད་པའི་དགོན་པ་ཡང་ཞི་བྲག་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>Yes there are. There are probably several thousand. There are also many Tibetan monasteries.</p>
<p>བདེ་རྒྱུད་</p>	<p>མི་མེ་ལགས་དང་ བོལ་ཁྱོད་རྣམ་གཉིས་ཕྱག་ལས་ག་རེ་གནང་གི་ཡོད།</p>	<p>Mary and Paul, what do you do?</p>
<p>Paul</p>	<p>ང་བསམ་སྒྲིའི་མཚན་རིག་པ་ཡིན། དེང་སང་ང་ཇི་ཕར་སོན་སྐྱེན་ཁང་ནང་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངའི་ལས་ཀ་གཏེ་བ་དེ་སེམས་གྱི་ན་ཚ་ཡོད་མཁན་ཚོ་བཅོས་ཐབས་བྱེད་ཡོད། ན་ཚ་དེའི་གྲས་མང་པོ་གཅིག་ལ་དམིགས་བསལ་སྐྱེན་ཟེར་ག་ཡི་ཡོད་མ་ཟེང་། གཙོ་བོ་ནད་པ་ཚོར་སྐད་ཆ་བཤད་ནས་བཅོས་ཐབས་བྱེད་ཡོད་ཅིང་། ཁོ་ཚོ་མང་ཆེ་བ་ཡང་ན་སེམས་ཁྲུལ་དང་ དངངས་སྐྱག་མང་བྲག་པ་དང་ དེ་མིན་ན་སྒྲིའི་མ་རྒྱུད་པ་མས་གསོ་སྦྱོང་ཡག་པོ་མ་བྱས་པ་ག་ལྟར་ཟེང་། རྒྱལ་སྐབས་ལ་ང་སྒྲིའི་བྲག་ཁྲུལ་ཆ་བཤད་ག་འགྲོ་དགོས་ཅིང་།</p>	<p>I am a psychologist. Nowadays I work at the Jefferson Hospital. My main job is treating people with mental disorders. For many such illnesses, there aren't special medicines. Mainly, one treats them through conversation. Most of them [suffer from] excessive worry or anxiety, or in their childhood, their parents didn't care for them well. Sometimes I also have to lecture in schools.</p>

<p>Mary</p>	<p>ང་ཆར་ལོ་ཙ་མིལ་གཟུགས་མཐོང་རླུང་འཕྲིན་ རང་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངའི་ལས་ཀ་དེ་ གཟུགས་མཐོང་རླུང་འཕྲིན་ཐོག་གསར་དུ་ བསྟན་ཡག་གི་ལྟར་མོའི་ལི་ཚན་གསར་པའི་ སྐོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཡོད་ཅིང་། དཔེར་ན་ བོད་ཀྱི་སྐོར་ལ་སློབ་བརྟན་གཅིག་བཟོ་ཡ་འཆར་ བཞི་ཡོད་ན་ངའི་ལས་ཀ་དེ་བོད་ཀྱི་སྐོར་ལ་ བྲུངས་བཞག་སའི་དེབ་དང་ ཡིག་ཆ་མང་པོ་ བསློབ་ནས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་སྟེང་ རོན་དེ་ཚོ་བྱུང་དུ་བཏོན་དགོས་ཅིང་། ང་ལས་ ཀ་བྱེད་ས་དེ་ཨི་ཤི་ཡའི་སློང་ཆེན་གྱི་ལྗེ་ཚན་དེ་ ཅིང་། ངས་གཟུགས་མཐོང་རླུང་འཕྲིན་ལས་ཀ་ མ་བྱེད་བོང་ལ་སློབ་གྲུའི་དགོ་ཆེན་ལོ་ཁ་གས་ བཅིག་བྱས་པ་ཡིན། སློབ་གྲུའི་དགོ་ཆེན་གྱི་ལས་ ཀ་དེ་ཡག་པོ་ཞི་བྲག་ཡོད་ཅིང་སྤྱི་རབས་ཉེ་བ་ བྲམས་བྱེད་ཀྱི་འདུག བང་ཡིན་ཟེར་ན་ལོ་ཉམ་ པར་ཕལ་ཆེ་བ་སླབ་ཡོད་གཅིག་པ་རང་བསླབ་ བསྟན་དགོས་ཅིང་། བྱས་ཅང་ངས་ལས་ཀ་བཞེ་ པོ་བསློབ་པ་ཡིན། དེང་སང་ངའི་ལས་ཀ་དེ་ སློང་བ་སྟེང་པོ་ཞི་བྲག་འདུག</p>	<p>I work in a television station in Charlottesville. My job is to do research on [materials for] new programs to be shown on tv. For example, if there is a plan to make a film about Tibet, my job is to read a lot of sourcebooks and [other] documents on Tibet and to pull out the relevant and essential information. I work in the Asian section. Before working for television, I taught school for several years. Teaching school is a very good job, but sometimes it can get a little boring because you have to teach pretty much the same thing every year. So I switched jobs. My present job is very interesting.</p>
<p>བདེ་སྐྱིད་</p>	<p>ལོ་གཅིག་གི་རང་ལ་ཕྱག་ལས་ནས་གང་གསེང་ དུས་ཚོད་ག་ཚོད་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>How much vacation time from your work do you get every year?</p>

<p>Mary</p>	<p>གང་གསེང་དུས་ཡུན་རིང་གྲུང་དེ་ལས་ཀ་སོ་སོར་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཅིང་། ང་ལ་ལོ་གཅིག་གི་ནང་ལ་བདུན་ཕྱེད་གསུམ་མ་གཏོགས་ཡོད་མ་ཟིན་པོ་ལ་བདུན་ཕྱེད་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། ཡིན་ནའོ་ང་གཉིས་གཉིས་ཀ་གང་གསེང་ལོ་གཉིས་ཙམ་བསགས་ནས་ཕྱི་བས་གཅིག་ལ་མཉམ་པོ་ལེན་ན་ཡང་འགྲིག་གི་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>The length of vacations differs from job to job. I only get three weeks a year. Paul get six weeks. But we can both save our vacation time for two years, and take it all at once together.</p>
<p>Parents</p>	<p>མི་རེ་ལགས་ཁྱེད་རང་གཉིས་ལ་ཨ་བ་ཡོད་པས།</p>	<p>Mary, do you two have children?</p>
<p>Paul</p>	<p>ལགས། ད་ལྟ་མིན། ང་གཉིས་ད་ལྟ་ཆང་ས་བརྒྱབ་རྒྱུ་ཡིན་ལ་ ལས་ཀ་དང་གང་ཅིའི་ཐོག་ནས་སྤྲོ་བུ་ཡོད་ན་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཡོང་ས་ཟིན། ཡིན་ནའོ་ང་གཉིས་ཆང་ས་བརྒྱབ་སོང་ན་སྤྲོ་བུ་ཉ་ར་གྱི་ཡིན།</p>	<p>No, not now. We're not married yet. In terms of work and many other factors, if we had children it would be very difficult. But once we're married, we will have children.</p>
<p>ལྗོངས་མ་</p>	<p>འཇོ་ར་ཇི་ལགས། ཁྱེད་རང་ཨོ་ལིག་སི་དང་འོ་བོན་གཉིས་ནང་ལ་བཞུགས་འདུག་མི་འདུག་གཟིགས་ག་ཕེབས་གས། ཁོང་རྣམ་གཉིས་ད་ལྟ་འདྲེན་ཕེབས་མ་སོང་། ག་རེ་བྱས་པ་ཡིན་ན།</p>	<p>George, would you go and see if Alex and Robin are at home. They still aren't here. I wonder why?</p>

<p>George</p>	<p>ཁོང་གཉིས་དེ་ལི་ནས་ད་ལྟ་རྒྱ་ར་འཁོར་ཡོད་ དང་མེད་ཉ་གོ་གི་མི་འདུག ཁ་སང་ང་འགོ་ དུས་ཁོང་གཉིས་རྒྱ་ར་འགྲོར་རྒྱ་རེད་ཤག ངས་ ཡིག་རྒྱུང་གཅིག་བྲིས་ནས་རྩོ་གསེང་ལ་བཅུག་ པ་ཡིན།</p>	<p>I don't know if they are back from Delhi yet or not. Yesterday when I went [to see them] they weren't back yet. I wrote a note and slid it through the door.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཁོང་གཉིས་དེ་ལིར་ཕེབས་ཁ་ལ་མོར་ངར་རོ་ བེན་ཁྲུག་ཙམ་ཐུག་བྱུང་། མོ་རང་གིས་ བསྐྱེད་ས་ཡ་ལ་བྱས་ན་ལོ་གསར་ལ་ཡར་ སླེབས་ཐུབ་ཨ་ཡོང་གསུང་གི་འདུག ཁོང་རྣམ་ གཉིས་ཀ་མི་ས་དུས་འགྲུང་ས་ལྷ་དགོས་ཡོད་ བསྐྱེད་གི་འདུག དེར་དུས་ཚོད་ཉོག་ཙམ་ འགོར་གྱི་ཡོད་ས་རེད།</p>	<p>Just before they left for Delhi, I met Robin briefly. According to what she said, she didn't think they could get back before lo-sar. She said they both had to extend their visas. That will probably take some time.</p>
<p>མྱོལ་མ་</p>	<p>བྱས་ན་ང་ཚོ་ཞལ་ལག་ཐང་ཙམ་གནང་མ་ གནང་ག་ཡི་ཡོད་མ་རེད་པ། ཨ་མ་ལགས། ཚལ་ལ་ལྷགས་ཚ་འགྲིག་མ་འགྲིག་གཟེགས་རྒྱ་ བྱུང་ངས།</p>	<p>In that case, there is no point in delaying our meal. Mother, did you get a chance to see if the vegetables have enough salt?</p>
<p>Mother</p>	<p>བྱ་མོ། ལྷགས་ཚ་ཉག་ཉག་བྱས་ཤག ད་ བསོལ་ཚོག་བཀྱགས་ན་འགྲིག་ས་རེད།</p>	<p>Dear, the salt is just right. We can serve the food now.</p>

DIALOGUE 9

<p>George</p>	<p>ཞོ་ཞོ་ལིག་སྒྲིག་ ཕུག་ཕེབས་གནང་བྱུང་ང་ རྒྱ་ ལི་ནས་ཡར་ག་དུས་ཕེབས་པ། རོ་བོ་ན་ག་པ་ ཡོད།</p>	<p>Alex, you're back. When did you get back from Delhi? Where is Robin?</p>
<p>Alex</p>	<p>རོ་བོ་ན་ཨ་མི་རི་ཀར་ཕར་ལོག་རྒྱུ་འཁེལ་སོང་། ཁོང་རང་གི་ཚོ་ལགས་མགྲོགས་པོ་ཁྱེད་སྐྱོན་ མཁན་རེད་ཤག ང་མདང་དགོང་ཕྱིས་པོ་ འབྱོར་སོང་། ང་ཚོ་འོ་སྤྲོ་སེ་དེ་ཀང་ར་མ་ སློབས་ཙམ་གོང་ལ་སྐྱོན་ཤོར་སོང་། ཁ་ལོ་པ་ དེས་ཞི་དག་བཟོ་ཁག་བྱས་སོང་སྟེ་ཕན་ཐོགས་ མ་སོང་། ཐ་མང་ཚོ་ཀྱོ་རོ་བོ་གཅིག་ནང་ལ་ ཡོང་རྒྱུ་འཁེལ་སོང་། མ་གཞི་ཡོང་ཡ་མེད། ང་ ཚོ་འོ་མོ་ཀྱ་གཞོང་མཁན་དེ་ཕོ་གསར་ཀྱོག་ཀྱོག་ ཚ་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་འདུག མོ་ཀྱ་མགྲོགས་པོ་མ་ བདང་ཟེར་ག་ཚོད་ལ་བ་ནའི་ཉན་ཡ་རྩ་ནས་མི་ འདུག</p>	<p>Robin had to go back to America. Her older brother is getting married soon. I got here late last night. Our bus broke down just before we got to Kangra. The driver tried hard to fix it, but it didn't help. Finally we had to come in a truck. It was bound to happen. Our driver was young and a great show-off. No matter how much we asked him not to drive fast, he wouldn't listen.</p>
<p>སྐྱོལ་མ་</p>	<p>ཞུ་ཁག་ བྱས་ན་ཁྱོད་རང་སྐྱུ་མཉེལ་པོ་ཞེ་པོ་ གཅིག་བྱས་པ་རེད། ཞུ་ནི་མདང་དགོང་ག་ཟེམ་ རྒྱུ་རག་སོང་ངས།</p>	<p>Too bad. In that case, you had a very difficult time. Did you get any sleep last night?</p>
<p>Alex</p>	<p>རག་སོང་། ང་མོ་ལོ་སྟུན་ཇིར་རྒྱ་ཚོད་ ༡༠ ཙམ་ ལ་འབྱོར་སོང་ དེ་ནས་ནང་ལ་སློབས་པ་དང་ ལམ་སང་ཉལ་པ་ཡིན།</p>	<p>Yes, I did. I got to Macleod Ganj about ten o'clock. Then when I got home, I went right to bed.</p>

George	<p>མི་ལི་ར་གནས་ཚུལ་ག་འདྲིས་བྱུང་སྐོང་། རྒྱུད་ རང་གི་མི་ས་དུས་འགྲུངས་རག་སྐོང་ངས།</p>	<p>How did things go in Delhi. Did you get your visa extension?</p>
Alex	<p>ངའི་མི་ས་ལྷ་དཀའ་ངའལ་གའི་མི་འདུག རྒྱུད་ ཚེས་ང་ར་ཟླ་བ་གསུམ་གྱི་དུས་འགྲུངས་སྤྲོས་ བྱུང་། ཡིན་ནའི་རྒྱུད་རང་གཉིས་ལ་གཏམ་སྟེན་ པ་གཅིག་དང་ མི་སྟེན་པ་གཅིག་བྱས་གཉིས་ལུ་ ཡ་ཡོད། ག་རི་སྟེན་ལ་གསལ་ག</p>	<p>As for my visa, there was no problem. They gave me a three month extension. But I have good news and bad news for you two. Which would you rather hear first?</p>
George	<p>ལྟོལ་མ་ལགས། ང་གཉིས་སྐད་ཆ་ཡག་ག་དེ་ སྟེན་ལ་ཉན་ག ལྟོལ་ག་དེ་སྟེན་ལ་ཉན་ག</p>	<p>Döl-ma, shall we hear the good news first? Or the bad new first?</p>
ལྟོལ་མ་	<p>ལྟོལ་ག་དེ་ལྟོལ་ལོས་ཡོད་ན།</p>	<p>How bad is the bad news?</p>
Alex	<p>དེ་འདྲས་ལྟོལ་ག་སི་གང་ཡང་མ་རེད།</p>	<p>It's not that bad.</p>
ལྟོལ་མ་	<p>རེད། འོ་ན་ང་གཉིས་ལྟོལ་ག་དེ་སྟེན་ལ་ཉན་ན་ མ་རེད་པས།</p>	<p>Okay, then let's hear the bad news first.</p>
George	<p>ལགས་རེད། ཏག་ཏག་རེད། གསུང་དང་ གནས་ཚུལ་དེ་ག་རི་རེད།</p>	<p>Okay. That's right. Tell us. What is the news?</p>

<p>Alex</p>	<p>སྐྱོལ་མ་ལགས་ཀྱི་ཕྱི་མའི་སྐོར་ལ་ངས་གཞུང་ ཚབ་ལས་ཁྲུང་ལ་སྐད་ཆ་དྲིས་པ་ཡིན། ཁོང་ ཚོས་ཟེར་ཡག་ནང་བཞིན་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ན་ འཇོ་ར་ཇི་ཚུད་རང་གཉིས་སྐྱབས་ནས་མ་ཐོན་ བོང་ལ་ཆང་ས་སྐྱབས་སྤེལ་སྤྲུལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ ལྷན་ཡེ་མེད་ན་ལག་འབྱེད་རག་གི་མ་རེད་ཟེར་ གྱི་འདུག གལ་སྲིད་ཕྱི་ས་རག་པའི་དབང་དུ་ བཏང་ནའི་ཐོན་པར་ལོ་ཁ་ཤས་འགོར་གྱི་རེད་ ཟེར་གྱི་འདུག</p>	<p>I asked at the embassy about Dölma's visa. According to what they said, if you don't get married and have a paper to prove it before you leave India, you won't get a visa. Even if you could get one [without getting married], I was told that it would take several years to get through.</p>
<p>སྐྱོལ་མ་</p>	<p>གནས་ཚུལ་ཡག་ག་དེ་ག་རེ་རེད།</p>	<p>What is the good news?</p>
<p>Alex</p>	<p>གནས་ཚུལ་ཡག་ག་དེ་འདྲི་རེད། ངས་གཞུང་ ཚབ་ལས་བྱེད་པ་གཅིག་གིས་འདྲི་ལབ་བྱུང་ ཐབས་ཤེས་གཅིག་ལ་སྤྱོད་ལ་བཟུ་བསྐྱོར་བའི་ ཕྱི་ས་ལུས་ནས་འགྲོ་གི་ཡིན་ན་ཨ་མི་རི་ཀར་ སླེབས་ཆར་སོང་ན་ཨ་ནི་སྐྱོལ་མ་ལགས་དང་ འཇོ་ར་ཇི་གཉིས་པར་ཅམ་གཅིག་མཉམ་པོ་ བཞུགས། དེ་ནས་པན་ཚུན་གཉིས་ཀ་ཉན་ཉན་ བཟུང་ཆང་བྱས་ནས་མཉམ་པོ་བཞུགས་འདོད་ ཡོད་ན་ལག་འབྱེད་དཀའ་ངལ་ངེས་པར་སེལ་ ཐུབ་ཀྱི་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག བཟུ་བསྐྱོར་བའི་ཕྱི་ ས་དེ་ལས་སྤྱོད་པོར་རག་གི་ཡོད་ཚོད་འདུག</p>	<p>This is the good news. One of the embassy officials told me this One possibility is to first get a tourist visa. And, once you are in the states, Dölma and George live together for a little while. Then, if both of you definitely want to live as husband and wife, then I was told that you can certainly overcome the visa problem. It seems that one can easily get a tourist visa.</p>

George	<p>ངའི་ཀྲི་ཀེ་སི་སྐོར་ལ་གང་ཡང་བཀའ་འདྲི་ གནང་རྒྱ་བྱུང་ངས།</p>	<p>Did you get a chance to ask about my ticket?</p>
Alex	<p>ལགས་བྱུང་། རྒྱུ་དང་རྒྱུ་ལོ་ནས་ཐོན་ཆོས་ཕྱི་ འགྲུང་ས་གནང་གི་ཡིན་ན་དངུལ་ཐོལ་པ་སྤྲོས་ དགོས་ཅིང་ཟེར་གྱི་འདུག ལས་བྱིན་པ་དེར་ ངས་དགོས་མ་ཅིང་ཟེར་ག་ཚོད་ལབ་ནའི་ཉན་ གྱི་མི་འདུག ཡིན་ནའང་ངའི་བསམ་སྒོལ་རྒྱུ་ དང་གིས་ཨ་མ་ཅིར་ཀྲི་ཀེ་སི་ཉོ་ས་དེར་ཁ་དཔར་ གཅིག་བཏང་ན་ཡག་པོ་མིན་འགྲོ་བྱེད་གྱི་འདུག མ་གཞི་རྒྱུ་དང་གཟེགས་དང་ ད་ལྟ་དུས་ཚོད་ ཞི་བྲག་ཡོད་ཅིང་པ།</p>	<p>Yes, I did. They said that if you postpone your departure from Delhi, you have to pay extra. No matter how much I told the agent that you didn't have to, he wouldn't listen. But, in my opinion, it might be a good idea to call up the agency in the States from which you bought the ticket. In any case, you can see. There's a lot of time, isn't there.</p>
George	<p>ཏག་ཏག་ཅིང་། ང་ཡི་ད་ག་དང་བྲན་གྱི་འདུག བྱས་ན་ངས་སང་གནང་གཅིག་ལ་ཁ་དཔར་ གཅིག་བཏང་གི་ཡིན་ དེ་ནས་གནས་རྒྱལ་ཐག་ ཚོད་འགྲོ་གི་ཅིང་། དེ་ལས་སེམས་སྐྱོ་བ་གཅིག་ ལ་རྒྱུ་དང་འདྲི་ལོ་གསར་བཏང་ཡ་རག་མ་ སོང་ང་།</p>	<p>That's right. I think so too. So, I'll call in the next few days. Then the matter will be settled. One sad thing is that you did not have a chance to celebrate lo-sar here.</p>
Alex	<p>དེ་ལྟ་གང་ཡང་བྱིན་གྱི་མ་ཅིང་། མ་གཞི་རོ་བོན་ ང་གཉིས་ལོ་གསར་རྒྱུ་ལོར་བཏང་ཡ་རག་སོང་།</p>	<p>That's okay. In any case, Robin and I did get to celebrate lo-sar in Delhi.</p>
George	<p>རྒྱུ་ལོར་སྲུང་ཅོ་ལ་བཏང་པ།</p>	<p>At whose house in Delhi?</p>

<p>Alex</p>	<p>རོ་བོན་ང་གཉིས་བོད་པའི་དོན་གཙོད་ཁང་ལ་ རྒྱུ་ལ་མའི་ཕྱི་ས་སྐོར་ལ་སྐད་ཆ་དྲིས་ཀྱི་ཕྱིན་པ་ ཡིན་ དེ་དུས་དོན་གཙོད་ལས་བྱེད་པ་ཚོས་ འཛོམས་ལགས་ཀྱིས་ང་གཉིས་ལོ་གསར་ལ་ མོ་རང་གི་ནང་ལ་ཤོག་ཟེར་སྐད་བཏང་བྱུང་། དེའི་གཞུག་གོང་གཉིས་སྤྱི་ལི་རྩིང་པར་བོད་པའི་ གཞིས་སྐྱར་ཡོད་ས་དེར་ཕྱིན་པ་ཡིན། ཕ་གིར་ ཁོང་ཚོས་གཞིས་ཞབས་གྲོ་མང་པོ་བརྒྱབ་སོང་། རོ་བོན་ང་གཉིས་ཆང་ཡང་ཡག་པོ་འབྲུང་ཡག་ རག་སོང་། བོད་པ་ཚོས་སོ་སོའི་ནང་ལ་ བཟོས་གྲོག་འགའ་ཤས་ཞིམ་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་ འདུག རྒྱུ་ལིར་བོད་པ་ཞེ་དྲག་འདུག</p>	<p>Robin and I went to the Bureau of Tibet in Delhi to ask about Döl-ma's visa. At that time, one of the staffpersons, Chö-dzom, invited us to her house on lo-sar. After that, we to the Tibetan community in old Delhi. There, they sang and danced a lot. Robin and I also got to drink quite a lot of chang. Some of the chang brewed by the Tibetans at home is really very good. There are a lot of Tibetans in Delhi.</p>
<p>རྒྱུ་ལ་མ་</p>	<p>ད་ཀྱི་དང་རྟ་རམ་ས་ལར་ཕར་ཅམ་གཞུགས་ ཉན་ཡིན་པ་ ས་གནས་གཞན་དག་ལ་གཟེགས་ བསྐོར་ལ་ཕེབས་ཉན་ཡིན་པ།</p>	<p>Now are you going to stay in Dharamsala for a while or are you going to tour around to some other places.</p>

<p>Alex</p>	<p>ང་ཚོན་ལ་འདིར་དྲ་རམ་ས་ལ་རླབ་གཉིས་ ཙམ་གཅིག་བསྐྱོད་ཀྱི་ཡིན། ང་འདིར་དཔེ་ མཛེད་ཁང་ལ་ནང་ཚོས་ཀྱི་འཛེན་གྲུ་ཁ་གསལ་ འགྲོ་ཅིས་ཡོད། གཅིག་བྱས་ན་ང་དྲ་ཤོད་བུ་ བྱིས་སློབ་གྲུའི་ནང་ལ་ཨིན་ཇི་བསྐྱབ་གོ་མིན་ འགྲོ་བསམ་གྱི་འདུག དེ་ནས་རླབ་གཅིག་གི་ རིང་ང་རྒྱ་གར་གློ་ཕྱོགས་ལ་བོད་པའི་གཞིས་ ཆགས་ཁ་གསལ་བལྟ་བསྐྱོར་ལ་འགྲོ་གི་ཡིན། ཡིན་ནའི་ད་ལྟ་འཆར་གཞི་རོབ་ཙམ་མ་ གཏོགས་གསལ་པོ་གཏན་འཁེལ་མིན། བལྟ་ བོན་བལྟ་བོན་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་དེ། རྒྱུད་རང་གཉིས་ འཆར་གཞི་ག་རེ་ཡིན་པ།</p>	<p>First I'll stay here in Dharamsala for about two months. I'm planning to go to some of the dharma classes at the library here. Perhaps I might teach English at the TCV school in lower Dharamsala. Then for a month, I'll go to visit some Tibetan settlements in south India. However, apart from being a rough plan, at present there is no definite plan. I'll see how it goes. What are your plans?</p>
<p>George</p>	<p>ང་ར་འཆར་གཞི་ཟེར་ད་ལྟ་དམིགས་བསལ་ བང་ཡང་མིན། རྐང་སློལ་མ་ལགས་ག་རེ་ བཀང་ཅིས་ཡོད་ནའང་དེར་རག་ལས་ཀྱི་རེད་ ང་ད་ལྟའི་ལྷོ་ས་རླབ་གཅིག་གི་ཡོད། ཡིན་ནའི་ལོ་གསར་ཚར་སོང་ན་ང་གཉིས་སྟུ་ ན་སྤོང་ལ་ཁྱུགས་ཙམ་འགྲོ་ཡ་གི་འཆར་གཞི་ གཅིག་ཡོད། ས་གིར་ས་ཆ་རྒྱུད་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད་ རེད་ཟེར་གྱི་འདུག ཨི་ལིག་སི་རྒྱུད་རང་ མཉམ་པོ་ཕེབས་ཀྱི་མིན་དང་།</p>	<p>Right now I don't have any particular plans. Basically, it will depend on what Döl-ma plans to do. I still have a few months on my visa. However, we have a plan to go briefly to Manali once lo-sar is over. They say it is very beautiful there. Alex, would you like to come with us?</p>
<p>Alex</p>	<p>ལགས་མིན། ཐུགས་ཇི་ཆེ།</p>	<p>No thank you.</p>

DIALOGUE 10

Mary goes to meet a Gé-śhé at the Institute for Dialectic Studies in Dharamsala. She is eager to learn about the educational curriculum in the Tibetan monastic universities, especially their tradition of debate practice.

<p>Mary</p>	<p>དགོ་བཤེས་ལགས། ང་མི་ལོ་ལྷན། ང་མཚན་ ཉིད་ལ་དོ་སྐྱོང་ཞི་བྲག་ཡོད། དགོ་བཤེས་ལགས་ ལ་བཀའ་འཇུག་ལ་ཤེས་གཞི་ལྟུང་ན་འགྲིགས་ཀྱི་ རེད་པས།</p>	<p>Gé-śhé-la, my name is Mary. I'm very interested in philosophical debate. Is it all right if I ask you some questions?</p>
<p>དགོ་བཤེས་</p>	<p>ལགས་ འགྲིགས་ཀྱི་རེད། ག་རེ་དྲི་ཡ་ཡོད་པ། རྒྱུད་རང་ སྤེལ་ལ་མེད་ན་ང་གཉིས་ལྷོད་ལྷོད་བྱས་ནས་ སྐད་ཆ་བཤད་ཚོགས་གི་རེད།</p>	<p>Yes, it's all right. What do you want to ask? If you are not in a hurry, we can sit here and talk for a while.</p>
<p>Mary</p>	<p>ངས་གོ་ཡ་ནང་བཞེན་བྱས་ན་དགོ་བཤེས་བཞག་ པར་ལོ་བཙོ་ལྷ་ཉི་ཤུ་ཅམ་མཚན་ཉིད་སློབ་རྒྱུད་ བཞང་དགོས་པེད་ཟེར་གྱི་འདུག ལགས་པེད་ པས། དུས་ཡུན་དེའི་རིང་གར་སློབ་རྒྱུད་གཉི་བ་ ག་རེ་བཞང་གི་ཡོད་ན།</p>	<p>From what I have heard, in order to become a Gé-śhé, one has to study philosophical debate for fifteen to twenty years. Is that so? During that time, what is mainly studied?</p>

<p>དགོ་བཤེས་</p>	<p>ལགས་ཟེད། ཏུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞི་དྲག་འགོར་གྱི་ ཡོད་ཟེད། དེའི་རིང་གར་རྐང་གཞུང་ཆེན་ཀ་ པོད་ལྔ་ལ་སློབ་གཉེན་བྱེད་གྱི་ཡོད་ཟེད། ཀ་པོད་ ལྔ་ཟེར་ཡ་དེ་ཚད་མ་ སར་ཕྱིན་ དབུ་མ་ མངོན་པ་དང་ འདུལ་བ་བཅས་ཟེད། སློབ་ ཚན་དེ་གས་དེ་བུགས་ཆེ་བ་རྒྱ་གར་མཁས་པའི་ གཞུང་རྩ་བ་ལ་བཞག་ནས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་གྱི་ཟེད། དཔེར་ན་ཆ་བཞག་ན་ཚད་མ་བཟླ་བའི་སྐབས་ ལ་སློབ་དཔོན་ཚོས་གྲགས་གྱི་གཞུང་ཚད་མ་ རྒྱམ་འགྲེལ་གཙོ་བོ་བྱེད་གྱི་ཟེད།</p>	<p>Yes, it takes a very long time. Basically, during that time, the five great subjects are studied. The five subjects are logic and epistemology, “perfection of wisdom” /insight and meditation, middle way philosophy, psychology and phenomenology, and monastic rules. These subjects are studied mainly on the basis of text by [great] Indian scholars. For exxample, when studying logic and epistemology, we take a text of Dharmakirti, the <i>Pramanavartika</i>, as our main [text].</p>
<p>དགོ་བཤེས་</p>	<p>དེ་ནང་བཞིན་སར་ཕྱིན་ལ་སློབ་དཔོན་སེང་གི་ བཟང་པོའི་གཞུང་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ དབུ་ མ་ལ་ལྟེ་བ་གྲགས་པའི་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ མངོན་པ་ལ་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མངོན་པ་མངོད་ འདུལ་བ་ལ་ཡོན་ཏན་འོད་གྱི་འདུལ་བའི་མདོ་ བཅས་རྩ་བ་ལ་བཟུང་གི་ཡོད་ཟེད། དེའི་རྒྱང་རྒྱ་ གར་མཁས་པ་དང་ པོད་གྱི་མཁས་པའི་འགྲེལ་ པའི་དཔེ་ཆ་མང་པོ་བེད་སྦྱོང་བྱེད་གྱི་ཡོད་ཟེད།</p>	<p>Similarly, for par-chin, we take as our basis Haribhadra’s <i>Abhisamayalamkara- upadeshanirdeshashastravrtti</i>. For middle way philosophy, we take as our basis Chandrakirti’s <i>Madhyama- kavatara</i>. For psychology and phenomenology, we take as our basis Vasubandhu’s <i>Abhidharma-kosha</i>, and for monstic rules, we take as our basis Gunaprabha’s <i>Vinayasutra</i>. In addition we use many commentaries by both Indian and Tibetan scholars.</p>
<p>Mary</p>	<p>གཞུང་ལྔ་གར་སློབ་སྦྱོང་གཅིག་ལ་མཉམ་པོ་སྦྱང་གི་ ཡོད་ཟེད་ བང་རིམ་བྱས་ནས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་གྱི་ ཡོད་ཟེད།</p>	<p>Do you study all five subjects together or sequentially?</p>

<p>དགོ་བཤེས་</p>	<p>ད་གིན་ངས་ལྷན་པའི་གོ་རིམ་ནང་བཞིན་བང་ བྱས་ནས་སྤྱོད་གི་ཡོད་ཟེད།</p>	<p>We study them sequentially in the order I just mentioned.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཚད་མའི་སློབ་ཚན་ནང་ལ་དཀའ་གནད་ག་རེ་ ག་རེ་སློབ་སྦྱོང་གནད་གི་ཡོད་ཟེད། དཔེ་མཚན་ ཁ་ཤས་གཅིག་གསུང་གནང་དང་།</p>	<p>Within the subject of logic and epistemology, what are the main topics studied? Can you give me some examples?</p>
<p>དགོ་བཤེས་</p>	<p>ང་ཚོས་ཡུལ་ག་འདྲིས་སེ་ཉེགས་ཀྱི་ཡོད་མེད་ དང་ མངོན་སུམ་དུ་ཉེགས་མ་ཐུབ་པ་ཚོ་རྒྱ་ མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་ཉེགས་སྤངས་དང་ རྒྱ་ མཚན་ཡང་དག་དང་ལྷ་ར་སྤངས་གི་བྱུང་པར་ འབྱེད་སྤངས་ རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བ་ འདྲ་མེ་འདྲ་ སློལ་ཚད་མ་དང་ཚད་མ་མ་ ཡིན་པའི་དབྱེ་བ་འབྱེད་སྤངས་ སློའི་རིགས་ འདྲ་མེ་འདྲ་ག་འདྲས་ཡོད་མེད་ རྒྱ་དང་ འབྲས་བུའི་རྣམ་བཞག་ རྒྱ་དང་ཉེགས་པ་ཡུལ་ལ་ འཇུག་སྤངས་བཅས་དོན་མང་པོ་གཅིག་ལ་ དཔུང་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཟེད།</p>	<p>Many points such as how we know objects; how things which cannot be directly perceived are known through inference; how to distinguish between correct and fallacious reasons; the various types of correct reasons; in terms of consciousness, how to distinguish between the valid and invalid; what types of consciousness/mental events there are; the nature of cause and effect; the relationship between objects and names and concepts.</p>
<p>Mary</p>	<p>གདན་སའི་ནང་ལ་སློབ་སྦྱོང་ཐོག་མར་འགོ་ བཅུགས་པའི་སྐབས་ལ་དོན་གནད་དེ་འདྲས་ལ་ དཔུང་པ་གནད་གི་ཡོད་ན་སློབ་སྦྱོང་གསར་པ་ལོ་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཚོས་དེ་ཚོ་མགོ་ཚོས་ཀྱི་ཡོད་ཟེད་ པས།</p>	<p>If you begin your study in a monastic university with analysis of these topics, do the new young students understand them?</p>

<p>དགོ་བཤམ་</p>	<p>མ་རེད། ཚད་མའི་སློབ་སྦྱོང་དེ་ཆ་ཚང་ཐེབས་གཅིག་ལ་བྱེད་དགོས་མ་རེད་ རྩ་སློབ་དོན་གནད་གལ་ཆེ་བ་འགའ་ཤམ་གཅིག་སྦྱང་གི་རེད། དེའི་སྐྱོད་ལ་གཞུང་ཆེན་མོའི་སློབ་སྦྱོང་འགོ་མ་རྒྱུགས་གོང་སློབ་ལ་རིགས་ལམ་ལ་སྦྱང་དགོས་རེད་ རིགས་ལམ་དེ་བསྐྱུས་ར་སློབ་སྦྱོང་བྱས་ནས་སྦྱང་གི་ཡོད་རེད། དེ་ལོ་ཆེ་ཆུང་དང་རིགས་པ་ཡག་ལོས་ལ་བལྟས་ནས་རྒྱན་པོ་ལོས་སློབ་དགོས་མིན་ལྟ་གི་རེད། སློབ་སྦྱོང་ཁ་གསལ་གྱི་ལོ་གཅིག་བལྟས་ནས་གཞུང་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཡག་འགོ་བཙུགས་ཀྱི་རེད། འགའ་ཤམ་བསྐྱུས་ར་ལོ་ཁ་གསལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་ཡོད་རེད། དེ་ཡིན་ཅང་སྣ་མིན་སྣ་ཆོགས་ཡོད་རེད།</p>	<p>No. The study of logic and epistemology does not have to be done completely at one time. Initially, we study some main topics. An addition, before beginning the study of the great texts, first one has to learn to debate. Training in debate is done through the study of “du-ra” [the collected topics]. How long one has to study it is determined by age and intelligence. Some students study [du-ra] for a year and then begin their study of the [great] texts. Some have to study du-ra for several years. So, it varies.</p>
<p>Mary</p>	<p>བསྐྱུས་རའི་ཐོག་ནས་རིགས་ལམ་ག་འདྲིས་སེ་འགོ་སྦྱང་ས་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་རེད།</p>	<p>How does one get trained in debate through du-ra?</p>

<p>དགེ་བཤེས་</p>	<p>དེ་ག་འདྲིས་སེ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་ཟེར་ན་ བསྐྱུས་རའི་ཐོག་ནས་རང་ཚིག་ལྟ་ཕྱི་མི་འགལ་ བ་བྱེད་སྐྱངས་དང་ དོན་གནད་གཅིག་གི་ཐོག་ལ་ ཁས་ལེན་ག་རེ་བྱས་པ་ཡིན་ནའང་རྒྱ་མཚན་ གཅིག་གྲོ་ལ་བཟུང་ནས་བྱེད་ཡ་གལ་ཆེན་པོ་ ཡིན་པ་དང་ སོ་སོའི་ཁས་ལེན་ལྟ་ཕྱི་སྤྱོད་རྣམས་ ལ་འབྲེལ་བ་ག་རེ་ཡོད་མེད་ དེ་ནང་བཞིན་ གཞན་གྱི་སྐད་ཆ་བཤད་པ་ལྟ་ཕྱི་བར་ལ་ནང་ འགལ་སྟོན་སྐྱངས་ དེ་ཡང་ཐད་ཀ་ཐད་ཀར་ དྲན་ཐུབ་པ་བྱེད་རྒྱ་བཅས་སྤྱོད་གི་ཡོད་ཅིང་། དེ་ ཡིན་ཅང་རྗེས་མར་གཞུང་ཆེན་མོར་སློབ་སྤྱོད་ བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་བསམ་སློབ་གསལ་པོ་བྱས་ གཏོང་བུ་ཡ་དང་ དཀའ་གནད་དེ་ཚོ་ལམ་ སང་ངོས་འཛིན་བུ་ཡ་བཅས་ལ་ཕན་ཐོགས་ ཆེན་པོ་ཡོང་གི་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>How does one become trained? Through the study of dr-ra , one learns how to avoid contradicting oneself; that it is very important to based ones views on any given issue a reason; the connections between ones earlier and later positions; and how to point out self-contradictions in the statements of others. And also to be able to think on your feet. Hence, subsequently when you study the great texts, it helps one to think clearly and to be able to identify quickly the difficult points.</p>
<p>Mary</p>	<p>བྱས་ན་བསྐྱུས་རའི་ཐོག་ནས་རིགས་ལམ་སྤྱང་ ཉན་ཚོ་སྐྱིམ་ཅོད་པ་བྱས་ན་ཡག་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་ ཡོང་གི་མེད་འགྲོ་ སྐྱིམ་ས་ཅོད་པ་ཚོར་ཁྱད་ ཚོས་དེ་གས་དེ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་གི་ཅིང་། ཨ་ལས་ངས་སྐྱ་ཕྱི་ལུས་པ་ཡིན།</p>	<p>In that case, those who have been trained in debate might make good lawyers. Such qualities are very helpful for lawyers. I’m just joking.</p>

དགོ་བཤེས་	གང་ཡང་ཡོད་མ་ཟེན། ངར་དེ་འདྲེས་ཟེར་ མཁན་གྱི། མ་གཞི་སློན་མ་བོད་ལའང་སློམས་ ཚོད་པ་དེ་འདྲེས་རིགས་ལམ་སྐྱེས་མཁན་གྱི། ཡོད་ཟེར་ཟེར་ངས་གོ་གྱི།	That's okay. I've met people who say the same thing. In fact I have heard that there were in the past lawyers in Tibet who would train in debate.
Mary	བྱས་ན་རིགས་ལམ་སྐྱེས་པའི་སྐབས་ལ་ཚོད་ པ་ཞི་དྲག་གནང་གི་ཡོད་ཀྱི་ཟེར་ ཟེར་པས།	In that case, when training in debating procedure, one debates a lot. Is that so?
དགོ་བཤེས་	ལགས་ཟེན། འགས་ཆེ་བ་ཚོས་གྲུང་ལ་ ཚོད་པ་བྱེད་ཆུ་ཟེར་ མ་གཞི་བྱིད་རང་གིས་ གཟིགས་ཡོད་ཀྱི་ཟེན། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སློབ་ གཉེར་བ་ཚོས་ཉིན་ལྟར་ཆུ་ཚོད་ཁ་ཤས་ཟེར་ གར་ཚོད་པ་བྱེད་ཀྱི་ཟེན།	Yes it is. Mostly the debate is done in the debating courtyard. In fact, you probably have seen it. The students of philosophical debate debate for several hours every day.
Mary	ཚོད་པའི་ཐོག་ནས་མཚན་ཉིད་སྐྱེས་ཡ་དེ་ཐོག་ མར་ག་འདྲེས་སེ་གྱི་པ་ཡིན་ན་དགོ་བཤེས་ ལགས་ལ་གསུང་ཡ་ཡོད་ན།	Gé-shé-la, can you tell me how the [tradition of studying] philosophy by way of debate began?
དགོ་བཤེས་	ཡོངས་གྲགས་ལ་བཤད་ཡ་བྱས་ན་དུས་རབས་ བཅུ་གཅིག་པའི་གཡས་གཡོན་ལ་ཆ་པ་ཚོས་ཀྱི་ སང་གིས་གསང་སྤྱི་དགོན་པ་ཕྱག་བཏབ་ བསྐྱེས་གྲུང་དཔེ་ཆ་ཚོས་ནས་འགོ་ཐོག་མར་ ཚུགས་པ་ཟེར་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཟེན། ཡིན་ནའི་ངར་ ཏན་ཏན་གཅིག་ལྟ་མེད།	What is generally said is that it began around the eleventh century with Cha-ba-chö-gyi-seng-ge founding Sang-pu Monastery and composing a text on the Collected Topics. However, I can't say for sure.
Mary	ངས་བསྐྱེས་གྲུང་སེ་པ་ཡིན་ན་ཞི་དྲག་འགོར་གྱི་ ཟེར་པས།	If I were to study du-ra, would it take a long time?

<p>དགེ་བཤེས་</p>	<p>ཨོལོ། རྒྱུད་རང་བོད་སྐད་ཡག་པོ་ཞི་དྲག་སྒྲིན་གྱི་ འདུག་ག་བསྐྱུས་གྲ་སློབ་སྦྱོང་གནང་པ་ཡིན་ན་ཞེ་ དྲག་འགོར་གྱི་མ་རེད། དེ་མ་ཟད་བསྐྱུས་ར་སྦྱང་ དུས་བོད་སྐད་ཐོག་ལ་བསམ་སློ་མགྲོགས་པོ་ མགྲོགས་པོ་བཏང་དགོས་ཅང་རྒྱུད་རང་གི་བོད་ སྐད་དེ་ཡང་བདེ་ལུ་ཞེ་དྲག་འགོ་གི་རེད། རྒྱུད་ རང་ལ་དུས་ཚོད་ཡོད་པས།</p>	<p>Oh, you speak Tibetan very well. So, if you were to study du-ra, it wouldn't take long. Not only that, when studying du-ra, since you have to think quickly in Tibetan, your Tibetan will also become more fluent. Do you have time [to study du-ra].</p>
<p>Mary</p>	<p>ཨ་ཁག་ དེ་ལན་ངར་ལོངས་མེད་ ངའི་གུང་ གསེང་དུས་ཚོད་པལ་ཆེར་རྒྱུགས་ཆར་སོང། དགེ་བཤེས་ལགས་གལ་སྲིད་ང་ལོ་རྗེས་མ་གུང་ གསེང་རྒྱུན་རིང་ཙམ་ལེན་ནས་ཡོང་ཐུབ་ན་ངར་ བསྐྱུས་ར་སྦྱང་གནང་གས།</p>	<p>Too bad. This time, I don't have the time. My vacation is almost over. If I can come next year with a longer vacation, will you teach me du-ra?</p>
<p>དགེ་བཤེས་</p>	<p>དེ་དུས་ང་རྟེན་རམ་ས་ལར་བསྐྱུད་ཡོད་ན་ཡིན་ དང་ཡིན། ཡིན་ནའེ་ཡིག་འབྲེལ་གནང་དང་ ཉན་ཉན་ང་ཚོས་དུས་ཚོད་འགྲིགས་པ་གཅིག་ བྱས་ཚོག་གི་རེད།</p>	<p>Of course, if I'm in Dharamsala at that time. But keep in touch. Then we can definitely arrange a time.</p>
<p>Mary</p>	<p>བྱས་ན་ངར་དགེ་བཤེས་ལགས་ཀྱི་ཞལ་གུང་ གཅིག་གནང་དང་ ངའི་ཁ་གུང་དེ་དགེ་བཤེས་ ལགས་ལ་སྤུལ་ཚོག་</p>	<p>In that case, please give me your address and I can give you mine.</p>
<p>དགེ་བཤེས་</p>	<p>འདིར་ཡོད། འདི་ནས་རྒྱུད་རང་གཅིག་བཤུས་ གནང་དང།</p>	<p>Here it is. Please copy it down.</p>

Mary	<p>ཐུགས་རྗེ་ཚི། དགེ་བཤེས་ལགས་ནས་གསལ་ བཤད་གནང་པ་དེ་ཕན་ཐོགས་ཚེན་པོ་ཞི་བྲག་ བྱུང་། ད་བཞུགས་གདན་འཇགས་གོ།</p>	<p>Thank you. Your explanation was very helpful. Goodbye for now.</p>
དགེ་བཤེས་	འོ་ན་ག་ལེར་ཕེབས་ཟུ།	Goodbye.

འོད་མིན་འདི་ག་ཕྱིར་ཇི་ནི་ཡར་ཕེབས་འཆར་ཡོད་ཚུལ་འཁོད་པ་ཤིན་དུ་དགའ་སྤྱོད་གནས་སུ་གྱུར། ཁ་སློན་
 སྤྲོན་ནས་ངོས་མཇལ་སྐབས་ལུ་རྒྱ་བྱུང་བ་བཞིན་སྐྱེ་ཉིད་འདི་གར་བཞུགས་པའི་སྤྲོན་གྱི་ནང་དུ་ལྷུ་ལྷུ་སྤྲོན་གྱི་སྤྲོན་
 ལ་ཕར་ཕེབས་ཀྱིས་བཞུགས་གནས་འཇགས་ལོགས་ལེ་བསྐྱེད་ལུ་རྒྱ་བྱུང་དང་། དེར་མ་ཟད་གཞན་ཡང་འདི་ནས་ལུ་
 སྤྲོན་ཅི་མཚེས་ཀྱང་ཐད་ཀར་གསུང་གནང་ཡོད་པ་ལུ། གལ་ཆེད་གནས་ཚུལ་ལུ་རྒྱ་བྱུང་གི་ལ་འདི་ལོ་སྤྲོན་དང་
 དབྱུང་ཁ་ཕྱི་ལྷོ་བདུན་པའི་ཆེས་ལེ་ཙམ་ནས་བདུན་དུ་གི་འོད་ལུ་རྒྱ་བྱུང་གསུང་དུ་བསྐྱོད་འཆར་ཡོད་
 པར་བཞེན་སྐྱེ་ཉིད་འདི་གར་ནམ་ཕེབས་ཁ་གསལ་གང་སྐྱུར་གྱིས་ཉོགས་ཐུབ་ན་སྐབས་དེར་སྤྲོན་དང་འདི་ནས་
 ཐོན་ཟེན་ནང་ཁང་ཁང་པའི་ལྷོ་མིག་དེ་ངོ་གཤམ་གྱི་སར་འཇོག་འཐུང་ཚོགས་ལྷན་ལགས་ན་དེ་དོན་ཐུགས་བཅངས་
 ཡོད་པ་ལུ། སྤྲོན་དང་ལུ་རྒྱ་བྱུང་ཁ་གསལ་གསུང་བཞུགས་ལུ་བསྐྱོད་དུ་བསྐྱོད་ཅིས་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཨོན་
 ལན་དུ་བདུན་གཅིག་དང་། དེ་ཇིས་པ་རན་སེར་བདུན་གཉིས་། འཇར་མན་དུ་བདུན་གཅིག་བཅས་དང་། མཐར་
 སུ་སེར་བདུན་གཉིས་ཀྱི་འོད་སྤྱོད་མེད་ཅིང་དུ་གཉིན་སྤྲོད་དང་སྤྲོད་ལུ་འཁོར་འཆར་ཡིན། སྤྲོན་དང་སུ་སེར་ཡོད་
 སྐབས་སྐབས་བདེ་བྱུང་ན་རེ་ཀོང་དགོན་པར་དགོ་བཤམ་དགོན་མཚོགས་ལགས་སར་ཉིན་གཤམ་གྱིས་ཐུབ་ན་
 མཉམ་པའང་འདུག། འོན་ཀྱང་ད་ལྟོ་ཆར་མཐའ་གཅིག་དུ་གཏན་མ་འཁོར་ཞིང་། ཀང་དགོ་བཤམ་ལགས་
 སྐབས་དེར་དགོན་པར་བཞུགས་མིན་ལ་རག་ལས་པ་བཅས་དུ་ལམ་གནས་ཚུལ་འདི་ཙམ་དང་།

(4) *Like the second section, this part will also differ according to whom you are writing the letter.*

(4) ལྷན་མ་མཇལ་དབར་ལྷུ་བཞིན་སྐྱེ་གཟུགས་ལ་ཐུགས་གཅིས་མི་ལྟོད་པའི་ཐོག་སྐབས་འགར་འདི་ཕྱོགས་
 སུ་འང་སྤོ་བདེད་གནས་ཚུལ་གཏོང་གནང་ཡོད་པ་ལུ།

Place, Name of the sender, year, month and date.

ཆར་ལོ་ཚེས་ལྷན་མིགས་མིང་བཟླ་གྱིས་། ༡༧ ཕྱི་ལྷོ་མཚེས་༡༩༧༧

ཕུལ།

༄།།བཅུ་བའི་ཐོག་མཚོག་བདེ་སྐྱོད་ལགས་ཀྱི་དྲུང་དུ།

སྐབས་འབྲས། དེང་གི་ཆར་གང་ཉིད་སྐྱེ་མཛད་གཉེས་དགེར་བཞུགས་ཤག་ལ་འདིར་ཕྱན་ཀྱང་ལྡར་བཞིན་
གཟུགས་ཁམས་བདེ་ཐང་ཐོག་གནས་ལགས།

མཚམས་ལྟ། ད་ལམ་དེ་ནས་གནང་གནས་ལག་སོན་བྱུང་བ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞིང་ ཕུག་བྱིས་ནང་སྐྱེ་ཉིད་
འིང་མིན་འདི་ག་ལྷིང་འི་ནི་ཡར་ཕེབས་འཆར་ཡོད་ཚུལ་འཁོད་པ་ཤིན་ཏུ་དགའ་སྤྱོད་གནས་སུ་གྱུར། ཁ་སྲོན་
ཕྱན་ནས་ངོས་མཇུག་སྐབས་ལྟ་སྐྱེ་བྱུང་བ་བཞིན་སྐྱེ་ཉིད་འདི་གར་བཞུགས་འིང་ཕྱན་གྱི་ནང་དུ་ལྡར་ལྷན་བཞིན་
ཤར་ཕེབས་ཀྱིས་བཞུགས་གདན་འཇགས་ལོགས་ལེ་བསྐྱེད་ལྟ་སྐྱེ་དང་ དེར་མ་ཟད་གཞན་ཡང་འདི་ནས་ལྟ་
སྤོ་ཅི་མཚེས་ཀྱང་ཐང་ཀར་གསུང་གནང་ཡོད་བཞུ། གལ་ཆེའི་གནས་ཚུལ་ལྟ་སྐྱེ་ཞིག་ལ་འདི་ལོ་ཕྱན་རང་
དབྱར་ཁ་ཕྱི་ཟླ་བདུན་པའི་ཆེས་ཤིང་ཅམ་ནས་བདུན་དུག་གི་འིང་ཡུ་འོག་ལ་གུང་གསེང་དུ་བསྐྱོད་འཆར་ཡོད་
པར་བརྟེན་སྐྱེ་ཉིད་འདི་གར་ནམ་ཕེབས་ཁ་གསལ་གང་སྐྱུར་ཤིག་འོགས་ཐུབ་ན་སྐབས་དེར་ཕྱན་རང་འདི་ནས་
ཐོན་ཟེན་ནང་ཁང་ཁང་པའི་ལྷེ་མིག་དེ་ངོ་ཤིས་ཤིག་གི་སར་འཇོག་འབྲུད་ཚོག་སྐྱེ་ལགས་ན་དེ་དོན་ཐུགས་བཅུངས་
ཡོད་བཞུ། ཕྱན་རང་ཡུ་འོག་ཚུལ་ཁབ་ཁ་ཤིས་སུ་བཞུ་བསྐྱོད་དུ་བསྐྱོད་ཅིས་ཡིན་ཅིང་ དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཨིན་
ལན་དུ་བདུན་གཅིག་དང་ དེ་རྗེས་པ་རན་སེར་བདུན་གཉེས་ འཇར་མན་དུ་བདུན་གཅིག་བཅུངས་དང་ མཐར་
སུ་སེར་བདུན་གཉེས་ཀྱི་འིང་སྐྱེ་མའི་ནང་དུ་གཉེན་ཕྲད་དང་སྐྱགས་འགྲོ་འཆར་ཡིན། ཕྱན་རང་སུ་སེར་ཡོད་
སྐབས་སྐབས་བདེ་བྱུང་ན་རེ་ཀོང་དགོན་པར་དགོ་བཤེས་དགོན་མཚོག་ལགས་སར་ཉིན་ཤིག་ཤིག་སྤོད་ཐུབ་ན་
མཉམ་པའང་འདུག འོན་ཀྱང་ད་ལྟའི་ཆར་མཐའ་གཅིག་དུ་གདན་མ་འཁོལ་ཞིང་ ཀང་དགོ་བཤེས་ལགས་
སྐབས་དེར་དགོན་པར་བཞུགས་མིན་ལ་རག་ལས་པ་བཅས་ད་ལམ་གནས་ཚུལ་འདི་ཅམ་དང་། ལྷན་མ་
མཇུག་དབར་ལྡར་བཞིན་སྐྱེ་གཟུགས་ལ་ཐུགས་གཅིས་མི་ལྟོད་པའི་ཐོག་སྐབས་འགར་འདི་ཕྱོགས་སུ་འང་སྤོ་
བདེའི་གནས་ཚུལ་གཏོང་གནང་ཡོད་པ་ལྟ།

ཆར་ལོ་ཅི་ལྷིལ་ནས་ཐོག་མའང་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་ ༡༩ ཕྱི་ཟླ་མཚེས་ ༡༦ ལ།

ཕུལ།།

A LETTER TO A FRIEND TRANSLATION

Dear [best friend] Dé-gyí,

I hope that everything is fine with you, your health and activities. Here, I am myself fine as before too.

Thank you for your recent letter. It was a great pleasure to hear from your letter the news that you are coming to Virginia in the near future. As I mentioned to you when we met last, please come directly to my house as before and stay here during your stay in Virginia. Do also let me know frankly if there is any other things that I can do for you. One crucial information As I am planning to go for a six weeks vacation to Europe from the beginning of July, it would be useful if you could let me know the definite time of your visit here. Even if I have already left by then, I could leave my key with a friend for you. So please keep this mind. I plan to go first to England for a week, then two weeks in France, a week in Germany, and finally to Switzerland both to see my aunt and also for vacation. If it is convenient, I also wish to spend few days in Rikon monastery with Gé-shé Gön-chok. However, this is not definite yet. It will depend mainly on whether Gé-shé la is in Rikon or not at the time. This much for today.

Please keep well as before [until we meet], and do write me sometimes [to keep my mind in peace].

Charlottesville,

Ḍa-shí , 91/5/16

GRAMMAR

**GRAMMAR ONE:
VARIATIONS OF PROBABLITIES TENDING TOWARDS AFFIRMING "IS"
STATEMENTS.**

<p>ཡིན་པ་འདྲ “It seems” as in གསེར་རྒྱ་མ་རྒྱ་མཁན་དེ་ཚེ་རིང་<u>ཡིན་པ་འདྲ</u>། ཁ་སང་ཚེ་རིང་འཇུག་ཤག</p>
<p>Verb+ཡོད་པ་འདྲ “It seems he/she has” as in ཐུབ་བརྟན་གྱིས་ལྟ་མོ་དེ་གཟིགས་ཡོད་པ་འདྲ། ཁ་སང་ངར་རྒྱུང་དེ་གསུངས་བྱུང་།</p>
<p>ཡིན་སྲིད་ “It appears” as in ཅིག་པར་རི་མོ་བྱིས་མཁན་དེ་པད་མ་<u>ཡིན་སྲིད</u>། པད་མའི་ལག་པའི་ནང་ལ་སོལ་ལ་ཉར་འདུག</p>
<p>ཡིན་གྱི་རེད་ “It might be” as in བྱིད་རང་ལ་ཚུ་ཤོད་མཁན་དེ་དབང་ཕུག་<u>ཡིན་གྱི་རེད</u>། ཁོ་ཅིད་མོ་ལ་དགའ་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད་རེད།</p>
<p>ཡིན་པ་ཡོད་ “I think it was” as in གཞས་གཏོང་མཁན་དེ་སྤོང་སྤོང་ལན་<u>ཡིན་པ་ཡོད</u>། ཡིན་ནའང་ངས་གསལ་པོ་དྲན་གྱི་མི་འདུག and “I think it is” as in ད་རིང་འགོ་རེས་མི་རི་<u>ཡིན་པ་ཡོད</u>། ཁ་སང་ངས་སྤྱིན་པ་ཡིན།</p>
<p>ཡིན་སྲིད་ཡོད་ “I think probably it was/is” as in ཁ་དཔར་གཏོང་མཁན་དེ་ཕོལ་<u>ཡིན་སྲིད་ཡོད</u>། ཡིན་ནའང་བྱིད་རང་བཅུད་གཅོད་གནང་དང་།</p>
<p>ཡིན་འགྲོ <i>This has two distinct usages distinguished on the basis of different intonation</i> (1)When the second syllable is drawn, it means “could be” as in ཁོང་བོད་པ་<u>ཡིན་འགྲོ</u> or (2) “can’t be , can it” as in ཁོང་ཨ་མི་རི་ཀ་བ་<u>ཡིན་འགྲོ</u> when the second syllable is not drawn, in stead an emphasis is placed on the first syllable.</p>
<p>མིན་འགྲོ “might be, don’t you think so” as in ཁོང་ཉི་ཉོང་ནས་<u>མིན་འགྲོ</u> གང་མོ་ཞི་དྲག་ཤོར་གྱི་མི་འདུག་ག།</p>
<p>ཡིན་ཚོད་འདུག “could be judged that” as in པད་མ་ལགས་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་གྲོགས་མོ་<u>ཡིན་ཚོད་འདུག</u></p>

ཁ་སང་ང་ར་དོ་སྒྲུང་བྱུང་།

ཡིན་སྲིད་ཀྱི་རིད་ “It is possible that” as in བཀྲ་ཤིས་ལ་ཡི་གེ་གཏོང་མཁན་དེ་ཁོ་རང་གི་བུ་མོ་ཡིན་སྲིད་ཀྱི་རིད། ཅུ་ནས་བཤད་ཐུབ་ཡོད་མ་རེད།

ཨ་ཡིན་ “Is it” with a sense of wishing that it is not, as in རྡོ་ལྷུ་མཁན་དེ་ཚེ་རིང་ཨ་ཡིན་ ཁོ་བུ་ཡག་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད་རེད།

Variations of probabilities tending towards negating “is” statements.

མིན་པ་འདྲ་ “It seems that not” as in གསེར་རྒྱ་མ་རྒྱ་མཁན་དེ་ཚེ་རིང་མིན་པ་འདྲ། ཁ་སང་ཁོ་བཙམས་ཀྱི་མཁུ་ལྷོད་ཤིག

Verb+མིད་པ་འདྲ་ “did not seem” as in སང་མས་ང་ཚོའི་ཅུ་ནས་དེ་བུ་གཡར་མིད་པ་འདྲ། ཐོའི་ནང་ལ་ཁོའི་མིང་མི་འདུག

ཡིན་སྲིད་མ་རེད་ “It appears” as in ཅིག་པར་རི་མོ་བྱིས་མཁན་དེ་ཕད་མ་ཡིན་སྲིད་མ་རེད། ཕད་མའི་ལག་པའི་ནང་ལ་སོལ་ལ་ཅུ་ནས་མི་འདུག

ཡིན་གྱི་མ་རེད་ “It might be” as in རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་མཁན་དེ་དབང་ཕྱུག་ཡིན་གྱི་མ་རེད། ཁོ་ཅེད་མོ་ལ་དགའ་པོ་ཅུ་ནས་ཡོད་མ་རེད།

ཡིན་པ་མིད་ /མིན་པ་ཡོད་ “I think it was not ” as in གཞུང་གཏོང་མཁན་དེ་སློབ་སློབ་ལན་ཡིན་པ་མིད། ཡིན་ནའང་ངས་གསལ་པོ་དྲན་གྱི་མི་འདུག and “I think it is not” as in ད་རིང་འགྲོ་རིས་མེ་རི་མིན་པ་ཡོད། ཁ་སང་ངས་ཕྱིན་པ་ཡིན།

ཡིན་སྲིད་མིད་ /མིན་སྲིད་ཡོད་ “I think probably it was/is” as in ཁ་དཔར་གཏོང་མཁན་དེ་ཕོལ་ཡིན་སྲིད་མིད། ཡིན་ནའང་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་གཏོང་གཏོང་དང་། or equally ཁ་དཔར་གཏོང་མཁན་དེ་ཕོལ་མིན་སྲིད་ཡོད། ཡིན་ནའང་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་གཏོང་གཏོང་དང་།

<p>ཡིན་འགྲོ <i>This has two distinct usages distinguished on the basis of different intonation</i> (1)When the second syllable is drawn, it means “could be” as in ཁྲིའི་བོད་པ་<u>ཡིན་འགྲོ</u> or (2) “can’t be , can it” as in ཁྲིའི་ཨ་མི་རི་ཀ་བ་<u>ཡིན་འགྲོ</u> when the second syllable is not drawn, in stead an emphasis is placed on the first syllable.</p>
<p>ཡིན་ཚད་མི་འདུག / མིན་ཚད་འདུག “could not be judged that” as in ཕད་མ་ལགས་བདེ་སྦྱིད་ ཀྱི་གྲོགས་མོ་<u>ཡིན་ཚད་མི་འདུག</u> ཁ་སང་ངར་དོ་སྤང་བྱུང་། or equally ཕད་མ་ལགས་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་གྲོགས་མོ་ <u>མིན་ཚད་མི་འདུག</u> ཁ་སང་ངར་དོ་སྤང་བྱུང་། in which case it would mean “it can be judged that not.”</p>
<p>ཡིན་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད / མིན་སྲིད་ཀྱི་རེད “It is possible that” as in བཀྲ་ཤིས་ལ་ཡི་གེ་གཏོང་ མཁན་དེ་ཁོ་རང་གི་བུ་མོ་<u>ཡིན་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད།</u> བུ་མོས་ཡི་གེ་ཅུ་ནས་བྲིས་ཤིས་ཀྱི་ཡོད་མ་རེད། or equally བཀྲ་ཤིས་ལ་ཡི་གེ་གཏོང་མཁན་དེ་ཁོ་རང་གི་བུ་མོ་<u>མིན་སྲིད་ཀྱི་རེད།</u></p>
<p>ཨ་ཡིན “Is it” or “I doubt it” with a sense of wishing that it is not, as in རྡོ་ལུས་མཁན་དེ་ ཚེ་རིང་<u>ཨ་ཡིན</u> ཁོ་བུ་ཡག་པོ་ཞི་བྲག་ཡོད་རེད།</p>

Variations of probablities tending towards affirming “exists” statements

<p>ཡོད་པ་འདྲ “It seems there is” as in བཀྲ་ཤིས་ལ་མོ་ཀྱ་<u>ཡོད་པ་འདྲ།</u> ཁ་སང་ཚོང་ཁང་ནས་མོ་ཀྱའི་ འཁོར་ལོ་གཅིག་ཉོས་སོང་།</p>
<p>ཡོད་ཀྱི་རེད “might have/there might be” as in རྒྱ་གར་ལ་བོད་པ་མང་པོ་<u>ཡོད་ཀྱི་རེད།</u> རྒྱལ་བ་ རིན་པོ་ཆེ་མ་གཅིག་བཞུགས་ཡོད་རེད་པ། or བཀྲ་ཤིས་ལ་མོ་ཀྱ་<u>ཡོད་ཀྱི་རེད།</u> ཚོང་པ་རེད་པ།</p>
<p>མིད་འགྲོ “might be/probably has, what do you think?” as in རྗེ་ལི་ནས་དྲ་རམ་ས་ལ་ བར་གནམ་གྱུ་མིད་འགྲོ་གཅིག་གཟིགས་ཀས།</p>
<p>ཡོད་འགྲོ <i>This has two distinct usages distinguished on the basis of different intonation</i></p>

(1) When the second syllable is drawn, it means “could have, or there could be” as in ཁོང་ལ་
ཞིང་ཁ་ཡོད་འགྲོ and ཏྲུ་གར་ལ་ཞིང་ཁ་ཡོད་འགྲོ ; (2) however, when the second syllable is not drawn,
 in stead an emphasis is placed on the first syllable, it means. “can’t have, can he” as in ཁོང་
བཅའ་བྱུང་ལ་བ་ཡིན་ཅང་ལུང་པ་ཡོད་འགྲོ or “there can’t be , can there” as in ཏྲུ་གར་ཚ་བའི་ནང་ལ་ཀླ
ཤུ་ཡོད་འགྲོ

ཡོད་སྟེང་ “It seems there is” as in ཏྲུ་གར་ལ་སྤང་ཆེན་མང་པོ་ཡོད་སྟེང་ See also
 Verb+ཡོད་སྟེང་ constructions.

ཡོད་སྲིད་ཀྱི་རིང་ “It is possible that there is” as in ཨ་མི་རི་ཀའི་སྤྱན་གཟེགས་ཁང་ནང་ལ་གཡག་
ཡོད་སྲིད་ཀྱི་རིང་ This phrase can also be used as a verbal affix.

ཨ་ཡོད “Is there” or “I doubt there is” with a sense of implying that perhaps it is
 not there, as in ཏྲུ་ནག་ལ་གཡག་ཨ་ཡོད། or “I wonder if you/he/she/I have” as in ཁྱོད་རང་
ལ་ཞ་སྤྱག་ཐོལ་པ་གཅིག་ཨ་ཡོད།

Variations of probablities tending towards negating “exists” statements

མིང་པ་འདྲ་ “It doesn’t seems there is” or “It seems there is not” as in བཀྲ་ཤིས་ལ་མོ་ཀྲ་
མིང་པ་འདྲ། ཁ་སང་རྐང་འཁོར་བཞོན་ནས་འགྲོ་གི་འདུག

ཡོད་ཀྱི་མ་རིང་/མིང་ཀྱི་རིང་ “might not have/there might not be” as in ཏྲུ་གར་ལ་གཡག་
མང་པོ་ཡོད་ཀྱི་མ་རིང་། or བཀྲ་ཤིས་ལ་མོ་ཀྲ་མིང་ཀྱི་རིང་། དཔལ་འབྱོར་ཞིང་ག་མིང་པ།

མིང་འགྲོ “might be/probably has, what do you think?” as in མྱི་ལི་ནས་རྩ་རམ་ས་ལ་
བར་གནམ་གྱ་མིང་འགྲོ གཅིག་གཟེགས་ཀས།

<p>ཡོད་འགྲོ</p>	<p><i>This has two distinct usages distinguished on the basis of different intonation</i></p>
<p>(1)When the second syllable is drawn, it means “could have, or there could be” as in ཁྱོད་ལ་ ཞིང་ཁ་<u>ཡོད་འགྲོ</u> and རྒྱ་གར་ལ་ཞིང་ཁ་<u>ཡོད་འགྲོ</u> ; (2) however, when the second syllable is not drawn, in stead an emphasis is placed on the first syllable, it means.“can’t have, can he” as in ཁྱོད་ བཅའ་བྱོལ་བ་ཡིན་ཙང་ལུང་པ་<u>ཡོད་འགྲོ</u> or “there can’t be , can there” as in རྒྱ་གར་ཚ་བའི་ནང་ལ་ཀླ ལུ་<u>ཡོད་འགྲོ</u></p>	
<p>ཡོད་སྲིད་མ་རེད་/མིད་སྲིད་མ་རེད་</p>	<p>“It doesn’t seems there is” or “It seems there is not” as in རྒྱ་གར་ལ་སྤང་ཆེན་མང་པོ་ཡོད་སྲིད་མ་རེད། See also Verb+ཡོད་སྲིད་ constructions.</p>
<p>ཡོད་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད་</p>	<p>“It is not possible that there is” as in ཨ་མི་འི་ཀའི་སྤྱན་གཟེགས་ཁང་ནང་ ལ་གཡག་མང་པོ་ཡོད་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད། This phrase can also be used as a verbal affix.</p>
<p>མིད་སྲིད་ཀྱི་རེད་</p>	<p>“It is possible that there isn’t” as in བོད་ལ་སྤང་ཆེན་གཅིག་ཀྱང་མིད་སྲིད་ཀྱི་ རེད།</p>
<p>ཨ་ཡོད</p>	<p>“Is there” or “I doubt there is” with a sense of implying that perhaps it is not there, as in རྒྱ་ནག་ལ་གཡག་ཨ་ཡོད། or “I wonder if you/he/she/I have” as in རྒྱུ་རང་ ལ་ཞ་སྤྱུག་ཐོལ་པ་གཅིག་ཨ་ཡོད།</p>

GRAMMAR TWO:
VERBAL AFFIXES AND THE TENSE FORMS OF THEIR CORRESPONDING VERBS.

Paste Tense Forms.

<p>གྲོག་ Always with past tense form of the verb as in “<u>གཡར་གྲོག་གི་དེ་བ་དེ་</u>” “<u>བྲིས་གྲོག་གི་ཡི་གེ་</u>དེ་” “<u>བཏབ་གྲོག་གི་མེ་དོག་དེ་</u>” “<u>ཉེས་གྲོག་གི་མོ་ཀྱ་དེ་</u>” etc.</p>
<p>ཅང་ Always with past tense forms, e.g. “<u>ཁྲོད་ད་རང་གིས་བཟུང་ཅང་</u>” “<u>ཡི་གེ་བཏང་ཅང་</u>” “<u>ཆར་པ་བབས་ཅང་</u>” “<u>རྒྱ་མ་རྒྱས་ཅང་</u>”</p>
<p>པ་དང་ Always with past tense forms, e.g. “<u>སྐད་བཏང་པ་དང་སྤྲིབས་སྔོང་</u>” “<u>རྣམ་ལངས་པ་དང་</u>དུ་གི་འདུག” “<u>མཐོང་བ་དང་དགའ་སྔོང་</u>”</p>
<p>ཡོད་ན་ Always with past tense forms, e.g. “<u>བཀྲ་གིས་ཀྱིས་ཆང་འཕྲང་ཡོད་ན་</u>” “<u>ཁ་སང་གངས་</u>བབས་<u>ཡོད་ན་</u>” “<u>ཆེ་རིང་དངུལ་ཤོར་ཡོད་ན་</u>”</p>
<p>ཡོད་ནའང་ The usage is same as in ཡོད་ན་ except that the meaning differs.</p>

Present Tense Forms.

<p>དུས་ Always with present tense forms, e.g. ལྷན་མོ་ལྷ་དུས་ རྒྱ་གར་ལ་སྔོད་དུས་ བོད་ལ་འགྲོ་དུས་ བསམ་སློབ་གཏོང་དུས་</p>
<p>པའི་སྐབས་ལ་ Present tense forms as above. E.g “བལ་ཡུལ་ལ་སྔོད་པའི་སྐབས་ལ་” “སློབ་གྲར་འགྲོ་བའི་སྐབས་ལ་” “ཞབས་གོ་རྒྱུ་པའི་སྐབས་ལ་” However, it can be also used with the past tense form ཕྱིན་པ་ as in “བོད་ལ་ཕྱིན་པའི་སྐབས་ལ་”</p>
<p>ཤུལ་རིང་གར་ Present tense forms as above. E.g རྒྱ་ནག་ལ་སྔོད་ཤུལ་རིང་གར་ ཁྲོམ་ལ་འགྲོ་ཤུལ་རིང་གར་ གཉིད་འཁུག་ཤུལ་རིང་གར་</p>
<p>སྐད་ས་ Present tense forms as above. E.g འགྲོ་སྐད་ས་ ཆང་འཕྲང་སྐད་ས་ སྐད་ཆ་གཤོད་སྐད་ས་ ཁ་ལག་ཟ་སྐད་ས་</p>

ཕྱོགས་ Present tense forms as above. E.g བསམ་མ་སློབ་གཏོང་ཕྱོགས་ རྒྱུ་ཆ་གཤོང་ཕྱོགས་ ཡི་གེ་གཏོང་ཕྱོགས་

Future Tense Forms.

ན་ Used with future tense forms as in འཇམ་ར་མཉམ་ལ་འགྲོ་ན་ སློབ་བརྟན་བཟུང་ན་ རྒྱུ་གཏོང་ན་ ཡི་གེ་བྲི་ན་ བྲས་ན་ exceptions, past tense forms when it used with ཡོད་ན་ as in ཕྱིན་ཡོད་ན་ བཟུང་ཡོད་ན་ ལྷ་གྲུ་ཉེས་ཡོད་ན་

ཚུ་ With future tense forms. E.g ཡི་གེ་གཏོང་ཚུ་རེད་ སློབ་གྲུ་འགྲོ་ཚུ་རེད་ དགོ་ཆུང་ཕེབས་ཚུ་རེད་
Exception བྱིད་ཚུ་རེད་ where the verb form is present tense.

དགོས་ With future tense forms as above . E g

ཚོགས་ With future tense forms as above .

ག་ With future future tense forms as above.

ཡ་ With future future tense forms as above.

GRAMMAR THREE

<p>ང་/ངས་ ང་ཚོ་/ང་ཚོས་</p>	<p>ཡི་གེ་གྲིས་ མི་དོག་བཏབ་ རྒྱུ་ཆ་བཤད་ བསམ་སློབ་བཏང་ ཀྱི་ མ་ཀུས་ མོ་ཀྱ་བཏང་ ཚུ་འཕྲང་ ཞབས་གྲོ་བརྒྱབ་ གཞུས་བཏང</p>	<p>པ་ཡིན་</p>
<p>ཁྱོད་རང་/ཁྱོད་རང་ གིས་ ཁྱོད་རང་/ཚོས་</p>	<p>ཡི་གེ་གྲིས་ མི་དོག་བཏབ་ རྒྱུ་ཆ་བཤད་ བསམ་སློབ་བཏང་ ཀྱི་ མ་ཀུས་ མོ་ཀྱ་བཏང་ ཚུ་འཕྲང་ ཞབས་གྲོ་བརྒྱབ་ གཞུས་བཏང</p>	
<p>ཁོང་/ཁོང་གིས་ ཁོང་ཚོ་/ཁོང་ཚོས་ བསྐྱེད་འཛིན་གྱིས་</p>	<p>ཡི་གེ་གྲིས་ མི་དོག་བཏབ་ རྒྱུ་ཆ་བཤད་ བསམ་སློབ་བཏང་ ཀྱི་ མ་ཀུས་ མོ་ཀྱ་བཏང་ ཚུ་འཕྲང་ ཞབས་གྲོ་བརྒྱབ་ གཞུས་བཏང</p>	

**ADVANCED DIALOGUES
WITHOUT ENGLISH TRANSLATION**

DIALOGUE 1
SET THE SCENE

Mary	བཀྲ་ཤེས་བདེ་ལགས། ངའི་མིང་མི་རིམ་ཡིན། ཁྱོད་པོ་ལ་རེད། བྱིད་རང་གི་མཚན་ལ་ག་རེ་ཞུ་གི་ཡོད་ཀྱི།
Dën-dzîn	ང་བསྟན་འཛིན་ཡིན། ང་འདིའི་ས་གནས་དོན་གཅོད་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན། ག་རེ་གསུང་ཡག་ཡོད་ཀྱི།
Mary	ང་གཉེས་ཀྱི་གར་ལ་གུང་གསེང་ལ་འགྲོ་མཁན་ཡིན། ཀྱི་གར་ལ་བོད་མི་བཅན་གྱོལ་བ་མང་པོ་ཡོད་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག ང་གཉེས་ཀྱི་གར་ལ་ཡོད་དུས་བོད་པའི་གཞིས་སྐྱར་ཁ་གསལ་བལྟ་བུ་བསྐྱོར་འགྲོ་བུ་བ་ན་བསམ་གྱི་འདུག ཡིན་ནའོ་བོད་པའི་གཞིས་སྐྱར་ས་ཆ་ག་པར་ག་པར་ཡོད་མིང་དང་ག་འདྲི་སེའགྲོ་དགོས་མིང་ཅི་ཡང་རྒྱས་མིང། ང་གཉེས་ལ་གནས་རྒྱལ་དོག་ཅམ་གསུང་རོགས་གནང་།
Dën-dzîn	བྱིད་རང་གཉེས་ཀྱི་གར་ལ་ག་དུས་ཕེབས་གས། ཀྱི་གར་ལ་སྡོན་མ་ཕེབས་ཤིང་ངས།
Mary	ང་འགྲོ་མ་ཤིང་། ཡིན་ནའོ་པོ་ལ་འགྲོ་ཤིང་ཡོད་རེད།
Paul	ང་ཕྱངས་མ་གཅིག་འགྲོ་ཤིང་། ཡིན་ནའོ་དེ་དུས་དུས་ཚོད་མང་པོ་མིང་ཅང་སྤྱི་ལོའི་ཉེ་འཁོར་མ་གཏོགས་ས་ཆ་གཞན་དག་ལ་སྤྱོད་མིང། དེ་འདྲ་སོང་ཅང་ངར་རྒྱ་གར་ཡག་པོ་རྒྱས་མིང།
Dën-dzîn	རྒྱ་གར་ནང་ལ་བོད་པའི་གཞིས་སྐྱར་མང་པོ་ཡོད་རེད། བོད་མི་མང་པོ་ལྟོ་སྤྱོད་ལ་གཞིས་ཆགས་ཁག་ཁག་ནང་ལ་ཡོད་རེད། དེ་ནས་རྒྱ་གར་ས་གནས་ཨོ་རེ་ས་ཨ་སམ་སྤོམ་དེ་ལ་དོ་རྩེ་སྤྱིང་ཀ་སྤོན་སྤྱོད་མི་ལ་མ་སྲུ་རི་ར་རྩེ་པུར་དྲ་རམ་ས་ལ་བཅས་ས་ཆ་ཁག་མང་པོར་བོད་མིའི་གཞིས་སྐྱར་ཡོད་རེད།
Mary	སྤྱི་ལོ་ལ་བོད་པའི་གཞིས་སྐྱར་ཡོད་མ་རེད་པས།
Dën-dzîn	ཡོད་རེད། སྤྱི་ལོ་ལ་བོད་པ་འགའ་རོགས་ཡོད་རེད། ཁྱོད་ཚོ་མང་ཆེ་བ་སྤྱི་ལོ་རྩེང་པར་སྤོད་གྱི་ཡོད་རེད།
Paul	ཨ་ནི། བོད་པའི་བཅན་གྱོལ་གཞུང་ག་པ་ཡོད་རེད།
Mary	དེ་ཕལ་ཆེར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ག་པ་བཞུགས་ཡོད་ནའོ་དེར་ཡོད་གྱི་རེད། རེད་པ་བཀྲ་ཤེས་ལགས།
Dën-dzîn	དེ་རེད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དྲ་རམ་ས་ལ་བཞུགས་གྱི་ཡོད་རེད།
Paul	དྲ་རམ་ས་ལ་ག་པར་ཡོད་རེད། སྤྱི་ལོ་ནས་ཐག་རིང་པོ་རེད་པས།
Dën-dzîn	སྤྱི་ལོ་ནས་ཐག་རིང་པོ་ཞེ་དུག་མ་རེད། སྤྱི་ལོ་ནས་བྱང་སྤྱོད་ལ་མི་ལོ་སྤྱི་ལོ་བརྒྱུ་ཡས་མས་ཤིག་འགྲོ་དགོས་རེད། སྤྱི་ལོ་ནང་ལ་འགྲོ་ན་རྒྱ་ཚོད་འཛམ་འགོར་གྱི་རེད།
Paul	སྤྱི་ལོ་ནས་རིམ་ལོ་ཡོད་མ་རེད་པས།

Dën-dzîn	རི་ལི་ཡོད་ཅིང་ལྷའི་གར་རྒྱལ་ཡོད་མ་ཟེན། རི་ལི་འགྲོ་ན་སྤྲ་ཐན་ཀོར་བབས། དེ་ནས་སྤྲ་སིའི་ནང་ལ་ འགྲོ་དགོས་ཅིང། རི་ལི་དེ་ལྷ་མུར་འགྲོ་མཁན་དེ་ཅིང། སྤྲ་ཐན་ཀོར་ནས་རྩ་རམ་ས་ལ་ར་འགྲོ་མཁན་སྤྲ་ སི་མང་པོ་ཡོད་ཅིང། སལ་ཆེར་ཆུ་ཚོད་རེ་ར་ལ་རེ་རེ་ཡོང་བ་ཡོད། འགྲོ་ཡུན་ཆུ་ཚོད་གསུམ་ཙམ་ ཡིན་པ་ཡོད། ཡིན་ནའི་ཁྱིད་རང་གཉིས་སྤབས་བདེ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ན་ དེང་སང་སྤྲ་ལི་ནས་རྩ་རམ་ས་ ལ་ར་གནམ་གྱུ་ཡོད་ཅིང་ཟེར་གྱི་འདུག། གནམ་གྱུ་དེ་སྤྲ་སྤྲལ་ཟེར་མཁན་གྱི་ས་ཆ་དེར་བབས་ཀྱི་ཅིང། དེ་ ནས་རྩ་རམ་ས་ལ་ཐག་ཉེ་པོ་ཞེ་དྲག་ཅིང། མོ་ཀྱ་བཞེན་ན་ཆུ་ཚོད་གཅིག་ལྷག་འགོར་གྱི་མ་ཟེར་ཟེར་ གྱི་འདུག།
Paul	གནམ་གྱུའི་ཀྱི་ཀ་སེ་དེ་འདི་པ་ནས་ཉོས་ཐུབ་ཀྱི་ཅིང་པས། དེ་དང་གནམ་གྱུ་དེ་ཉིན་ལྷར་ཡོད་པ་ཡིན་ན།
Dën-dzîn	ང་ར་གསལ་པོ་བཤད་ཡག་མེད། ན་ནིང་ང་རྩ་རམ་ས་ལ་ར་འགྲོ་དུས་གནམ་གྱུ་དེ་མིན་འདུག དེ་ད་ ལམ་ཉེ་ཆར་འགོ་བཅུགས་འགྲོ་ཅིང། ངས་གོ་ཡག་ལ་གནམ་གྱུ་དེ་རྒྱ་གར་ནང་ཁལ་འགོ་མཁན་གྱི་ཨོ་ ཡར་ཨོན་རྩི་ཡའི་ཁོང་གཏོགས་མ་ཟེར་ཟེར་གྱི་འདུག། གནམ་གྱུ་རྒྱུང་བ་དེའི་གསེང་ཅིང་ཟེར་གྱི་འདུག། ཡིན་ནའི་ཁྱིད་རང་གཉིས་རྒྱ་གར་གྱི་གནམ་གྱུའི་ལས་ཁུང་ལ་བཀའ་འདྲི་གནང་དང་།
Mary	པོ་ལ། ང་གཉིས་གནམ་གྱུ་མ་བཞེན་གོ་ མོ་ཀྱའི་ནང་ལ་འགྲོ། ས་ཐོག་ནས་འགྲོ་ན་འགྲོ་སོང་ཡང་རྒྱུང་གི་ ཅིང་ལ་སྤང་བ་ཡང་སྤྲོ་བས་ཀྱི་ཅིང།
Dën-dzîn	དེ་བདེན་པ་ཅིང། ས་ཐོག་ནས་འགྲོ་ན་ལམ་ཁར་རྒྱ་གར་གྲོང་གསེབ་མང་པོ་མཐོང་གི་ཅིང། ལྷག་པར་དུ་ རྩ་རམ་ས་ལ་མ་སྤྲོ་བས་ཙམ་གོང་ལ་མཐོན་པོ་གཅིག་འཇགས་དགོས་ཅིང། དེ་དུས་མོ་ཀྱའི་སྤྲོ་ཁང་ནས་ བལྟས་ན་ལྷང་མོ་ཆེན་པོ་ཞེ་དྲག་ཡོད་ཅིང། དེའི་སྤང་ལ་གཅིག་བྱས་ན་མོ་ཀྱའི་ནང་ལ་བོད་སྤང་ཐོག་སྤང་ ཆ་བཤད་རོགས་བོད་པ་གཅིག་ཐུག་ཡོང་།
Mary	རྩ་རམ་ས་ལ་ར་རྒྱལ་བ་ཅིན་པོ་ཆེའི་པོ་བྱང་དང་ བོད་བཙན་བྱོལ་གཞུང་གི་ལས་ཁུང་མ་གཏོགས་གཞན་ བལྟ་ཡག་གལ་ཆེ་བ་ག་རེ་ག་རེ་ཡོད་ཅིང།
Dën-dzîn	རྩ་རམ་ས་ལ་ལ་གལ་ཆེ་བ་བོད་སྤྲུག་ཁྱིམ་སྤྲིའི་སློབ་གྲྭ དེ་ག་ནང་བཞེན་གསེང་རིག་སྤྲོས་གར་ཚོགས་པ་ རིག་ལམ་སློབ་གྲྭ རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཆེང་ བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཆེན་མོ་བཙུག་ཡོད་ཅིང། ཁྱིད་རང་གཉིས་ ཐུགས་སྤང་ཡོད་ན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཚོར་བོད་ཀྱི་སྤྲོ་ཡིག་དང་ རིག་གཞུང་ ནང་ཚོས་ བཙུགས་སློབ་ཀྱི་ཡོད་ཅིང།
Paul	མི་ཅི། ད་ང་གཉིས་དགོངས་པ་ལྷུགས།
Mary	ཨོ་ལས། ངས་བཀའ་འདྲི་ལྷུགས་གཅིག་ལས་ཤག རྩ་རམ་ས་ལ་ར་བོད་མིའི་གཞིས་སྤང་ཡོད་སའི་ས་ ཆ་དེ་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཅིང།
Dën-dzîn	མོ་ལོ་སྤྲོ་རྩི་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཅིང། ཨོ་ལས་ཁྱིད་རང་གཉིས་རྒྱ་གར་ལ་མ་ཕེབས་གོང་ལ་ང་གཅིག་ཐུག་ གནང་གས། ང་རྩ་རམ་ས་ལ་ལ་ཡི་གེ་གལ་ཆེན་པོ་ཞེ་གསེང་བསྐྱར་རྒྱུ་ཡོད། ཁྱིད་རང་གཉིས་རྣམ་ཐུབ་ཀྱི་ ཅིང་པ།
Paul & Mary	ལགས་ཡིན་དང་ཡིན། ཐུགས་རྩི་ཆེ། མགྲོགས་པོ་མཇལ་ཡོང་།

DIALOGUE 2

SET THE SCENE

Mary	པོལ། ད་རང་ང་གཉེས་བོད་སྐྱུག་ཁྱིམ་སྒྲིལ་སློབ་གྲར་བལྟ་བསྐྱོར་ལ་འགྲོ་གས།
Paul	ཟེད། བྱས་ན་ངས་ཞེ་ལེག་སི་དང་ རོ་བོ་གཉེས་སྐྱད་བཏང་ཀ། གཅིག་བྱས་ན་ཁོང་གཉེས་ཡང་འགྲོ་འདོད་ཡོད་ ཀྱི་ཟེད། ཉོག་ཅེ་འགྲུག་ཞ།
Mary	ཉག་ཉག་ཟེད། ཁོང་གཉེས་བལྟ་བསྐྱོར་ལ་ཕྱིན་ཚར་མེད་ན་ཉན་ཉན་ང་ཚོ་མཉམ་པོ་ཡོང་གི་ཟེད།
Paul	གལ་སྲིད་ཁོང་གཉེས་ང་ཚོ་མཉམ་པོ་ཡོང་འདོད་འདུག་ན་ང་ཚོ་ཚུ་ཚོད་ག་ཚོད་ཅ་གཅིག་ལ་ཐོན་གྱི་ཡིན་པ།
Mary	ཕལ་ཆེར་ཉིང་གུང་ཁ་ལག་ཟས་ཚར་ནས་འགྲོ་ན་ཡག་གྱི་མེད་འདྲོ། ཡིན་ནའི་བྱིད་རང་གཟིགས་གྱི་གཟིགས་གྱི་ གནང་དང་། མ་གཞི་ད་ཟེང་ང་གཉེས་གཞན་དག་དམིགས་བསལ་བྱིད་དགོས་ཡ་དེ་འདུས་ཡོད་མ་ཟེད་པས།
Paul	ཕལ་ཆེར་གའི་ཡོང་བ་མེད། ཞེ་ལས། དོ་དོད་དགོང་དག་ཚུ་ཚོད་ལ་མ་ལགས་གྱི་གསོལ་ཚོག་ལ་འགྲོ་དགོས་ ཟེད་ད།
Mary	དེ་དུས་ལྟ་ང་ཚོ་ལྟོད་ལྟོད་བྱས་ནས་ཚུར་འཁོར་ཚར་གྱི་ཟེད། དེའི་སེམས་འཁྲུལ་ཡོད་མ་ཟེད།

Paul, Mary, Alex and Robin go to visit Tibetan Children’s Village school together. On their arrival at the school they meet a small group of children playing on the main play ground. Mary asks them if the school is closed for today but gets only bewildered looks from all of them in response.

Mary	བྱིད་མཚར། ལྷུ་གུ་དེ་ཚོ་བོད་སྐྱུག་གཉེས་གྱི་མེད་པ་འདྲ།
Robin	གཅིག་བྱས་ན་ང་རང་ཚོའི་སྐྱ་གདངས་དེ་ཡག་པོ་ཞེ་དུག་ཡོང་གི་མེད་པ་ཡིན་གྱི་ཟེད། དེ་མན་ན་ང་ ཚོས་ཁོང་ཚོའི་ཅེད་མོར་བར་ཆད་བྱས་ཅང་ཁོ་ཚོ་ལན་རྒྱབ་ཉན་མ་གྲོ་བ་ཡིན་གྱི་ཟེད། གང་གས། བཤད་ཐུབ་མ་སོང།
Alex	བོད་གྱི་ལུང་པ་འགའ་གས་ནས་ཡོང་མཁན་ཚོ་དབུས་སྐད་ཡག་པོ་གས་གྱི་མ་ཟེད་ཟེར་གྱི་འདུག བྱས་ ཅང་སྐྱ་གུ་དེ་རྒྱས་གཅིག་བྱས་ན་དབུས་སྐད་མ་རྒྱབ་སའི་ལུང་པ་ནས་ཡིན་སྲིད་གྱི་ཟེད།

After walking around the school for a while, they meet a Tibetan teacher. Mary approaches the teacher and the following conversation takes place.

Mary	གྲན་ལགས། ང་ཚོ་སློབ་གྲར་བལྟ་བསྐྱོར་ལ་ཡོང་པ་ཡིན། སློབ་གྲའི་ལོ་རྒྱུས་བསྐྱུས་བསྐྱུས་གཉེག་གསུང་ཐུབ་གྱི་ ཟེད་པས། ང་ཚོ་ཚང་མར་བོད་པའི་སློབ་གྲའི་ཐོག་ལ་དོ་སྣང་ཞེ་དུག་ཡོད།
Teacher	ལགས་ཡིན་དང་ཡིན། བྱིད་ནམ་ཚོ་བོད་སྐྱུག་ཡག་པོ་ཞེ་དུག་སྐྱོན་གྱི་འདུག་ག ག་ནས་ཐེབས་པ།

DIALOGUE 3

One day, Mary and Paul have an unexpected meeting with George, a close acquaintance and also a former fellow student from University of Virginia. He is sitting at a table in a restaurant talking to a beautiful Tibetan woman. Their meeting led to the following conversation.

Paul & Mary	ཨོ་ཚེ། ཕུག་མེབས་རྒྱང་སྤྲོ་སྐང་ལ་གནང་བུང་ང། བྱིད་རང་འདིར་ག་དུས་མེབས་པ།
George	དངོས་གནས་བྱས་ན་ཕུབ་མེབས་གནང་བུང་ཟེར་ངས་ཞུ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ཟེང། ང་འདིར་སླེབས་ནས་ད་ལྟོ་བ་བཞེ་ལྷག་ཙམ་འགྲོ་གི་ཡོད་ཀྱི་ཟེང། སློལ་མ་ལགས། བྱིད་རང་གསལ་པོ་དྲན་གྱི་འདུག་གས།
Döl-ma	བྱིད་རང་འདིར་ཕྱི་རྒྱ་དགུ་པའི་ནང་ལ་མེབས་པ་ཡིན་པ། བྱས་ཙང་ད་ལྟོ་བུ་ལྟོ་བྱབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཟེང།
George	ཨ་ལས། བོང་སློལ་མ་ལགས་ཟེང། བོང་གཉེས་པོལ་དང་ མི་རི་ཟེང། ང་ཚོ་གཅིག་གཅིག་ངོ་ཡག་པོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། སློན་མ་ང་ཚོ་ཚང་མ་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲར་མཉམ་པོར་ཟེང།
Paul	སློལ་མ་ལགས། བྱིད་རང་ཕུག་ལས་ག་རེ་གནང་གི་ཡོད་པས།
Döl-ma	ང་འདིར་དཔལ་འབྱོར་ལས་ཁུང་གི་ཚེས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
Mary	བྱིད་རང་སློབ་སྦྱོང་ག་པར་གནང་པ།
Döl-ma	ང་སློབ་གྲ་སིམ་ལར་ཕྱིན་པ་ཡིན། དེ་ནས་འཛིན་གྲ་བཅུ་གཉེས་ཐོན་ནས་སྤྱི་ལེར་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲར་ལོ་གསུམ་གྱི་རིང་ག་ཚོང་འབྲེལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པ་ཡིན།
Döl-ma	མི་རི་ལགས་བྱིད་རང་གཉེས་ག་ཡི་མཚོད་ཀས། འདིར་ཐེན་གྲག་ཞིམ་པོ་ཞེ་དྲག་འདུག ངས་ཐེན་གྲག་གཉེས་མངགས་ག
Mary	ལགས་གྲགས་ཇི་ཇི། ཐེན་གྲག་ག་མིད་གཉེས་མངགས་རོགས་གནང་།
Döl-ma	འཛོལ་ཇི། ད་ང་འགྲོ་ན་མ་གཏོགས་ལས་ཁུང་ལ་ཕྱིས་དྲག་གི་ཟེང། དགོང་དག་ང་ཚུ་ཚོད་བདུན་པ་ཙེལ་ནང་ལ་འབྱོར་བ་བྱེད་དགོས། Döl-ma:turns her head toward Paul and Mary and bids them farewell. གཅིག་བྱས་ན་ཇིམ་མང་ཚོ་ལྟོད་ལྟོད་བྱས་མཇེལ་ཡོང་། བཞུགས་གདན་འཇགས།
Paul	སློལ་མ་དང་བྱིད་རང་གཉེས་འདྲིས་པོ་ཞེ་དྲག་འདུག་ག བྱིད་རང་གཉེས་ངོ་ཤེས་ནས་ག་ཚོད་ཙེལ་གྱི་ཡོད་ཟེང།
George	ང་གཉེས་གྲག་ནས་ད་ལྟོ་བ་བཞེ་ལྷག་ཙམ་འགྲོ་གི་མིད་འགྲོ། ང་གཉེས་ཐོག་མར་བོད་ཕུག་བྱིམ་སྤེའི་སློབས་སྦྱོང་གཅིག་གི་སྐབས་ལ་གྲག་སོང་། དེ་དུས་ངའི་ངོ་ཤེས་པ་གཅིག་དང་ཁོ་ཚོ་གྲོགས་པོ་གྲོགས་མོ་ཁ་ཤས་ཤག་སྐྱབ་ཚེད་ནས་བཟུང་ཤག གང་མཚམས་སོང་ནས་ང་ཡའི་ཚེད་ཉན་དོ་བུང་། ཡིན་ནའི་ངས་ཚེ་ཤེས་ཀྱི་མིད་ཙང་དངུལ་དོག་ཙམ་ཤོར་སོང། དེ་དུས་སློལ་མ་ལགས་ནས་ངར་ཚེད་རོགས་ཞེ་དྲག་གནང་བུང་། ང་གཉེས་ལམ་སང་གཅིག་གཅིག་ལ་དགའ་པོ་ཚག་པ་ཟེང།
Döl-ma	ཨ་ལོ། འཛོལ་ཇི་སློལ་མ་ལ་སིམས་པ་ཤོར་ཤག

George	འོང་། ག་འབྲིས་སེ་ཉ་གོ་གི་འདུག
Mary	དེ་ལྟ་བུ་བྱིད་པ་དང་གིས་སྒྲོལ་མ་ལ་མིག་བལྟ་སྤངས་དང་སྒྲོལ་མའི་སྒྲོ་ར་ལ་སྤང་ཆ་བཤད་སྤངས་ཐོག་ནས་ཉ་གོ་གི་འདུག ཡིན་ནའི་བྱིད་པ་དང་བསོད་དེ་རེད། སྒྲོལ་མ་ལགས་ཨ་ལྷགས་ཡག་མདོག་ཁ་པོ་ཞེ་དྲག་འདུག
George	དེ་བཤེན་པ་རེད། སྒྲོལ་མ་ལགས་ཐུགས་སེམས་བཟང་བ་དང་གཤེས་ཁ་འཇམ་པ་དེའི་སྤང་ལ་དགོས་ས་གྱིང་པོ་གནང་ཐུབ་མཁན་དེ་རེད་ཤག གལ་ཆེ་ཤོས་གཅིག་ལ་ག་དུས་ཡིན་ནའི་དྲང་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་འདུག
Paul	ཨ་ལས། ད་གཞི་ནས་བྱིད་པ་དང་གི་བོད་སྤང་དེ་ཡིད་མི་ཆེད་པའི་ཡག་དུ་ཕྱིན་ཡག་གི་རྒྱ་མཚན་དེ་ཉ་གོ་སོང་བོད་སྤང་ནང་ལ་ང་ཚོས་ཨིན་ཇིའི་ཁ་རྒྱན་ལ་རྒྱ་ཆག་ཚལ་ཕ ཞུ་ཕུ ཚཉམ་ཚཉམ་ཚལ་ཕལ་ཕལ་ཟེ་ཡག་གི་ཚོད་འདྲ་པོ་གཅིག་ཡོད་རེད་པས།
George	ཡོད་རེད། བོད་པ་ཚོས་ཁོ་མོ་ལ་མགོ་ཆག་ཤག་ཟེར་གྱི་རེད།
Paul	ཉ་ཉ། བྱས་ན་ང་ཚོའི་འཛེར་ཇི་སྒྲོལ་མ་ལ་མགོ་ཆག་ཤག
Mary	ཇིས་མ་བྱིད་པ་དང་ཨ་རི་ལོག་འགྲོ་དུས་ག་རེ་བྱིད་ཅིས་ཡོད་པ།
George	ངས་སྒྲོལ་མ་མོ་དང་ང་མཉམ་པོ་ཨ་མི་རེ་ཀར་ཡོང་ན་ཟེར་ལབ་པ་ཡིན། ཡིན་ནའི་སྒྲོན་ལ་མོ་དང་གི་པ་མ་གཉིས་ལ་གནས་རྒྱལ་བཤད་ཀྱི་ཡིན་ཟེར་གྱི་འདུག བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ལ་སྤྱི་གུ་ཚོས་པ་མར་ཅིས་མཐོང་ཆེན་པོ་བྱིད་ཀྱི་འདུག
Mary	སྒྲོལ་མའི་པ་མ་ཚོ་ག་པར་ཡོད་རེད།
George	ཁོང་ཚོ་བལ་ཡུལ་ལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་རེད། སྒྲོལ་མར་ཁ་སང་ནང་ནས་ཡི་གེ་གཅིག་འབྱོར་ཤག དེའི་ནང་ལ་མོའི་ནང་མི་ཚོ་བདུན་ཕྱག་ཇིས་མའི་ནང་ལ་རྩ་རམ་ས་ལར་ཡོང་མཁན་ཡིན་ཟེར་གྱིས་འདུག་ཟེར་གྱི་འདུག ཁོང་ཚོ་སྤྱི་བས་སོང་ན་གནས་རྒྱལ་གསལ་པོ་ཆག་གི་རེད། ཁ་སང་ངས་སྒྲོལ་མའི་ཚེ་ཚེ་བསྐྱན་འཛིན་ལགས་མཇལ་བྱུང་། ཁོང་ཨ་མི་རེ་ཀར་བོད་པའི་དོན་གཅོད་ལས་ཁང་ལ་ཕྱག་ལས་གནང་གི་ཡོད་གསུང་གི་འདུག ཁོང་གི་གསུང་ཡག་ནང་བཞེན་བྱས་ན་པ་མ་ཚོ་སྒྲོལ་མ་མོ་དང་ལ་འདྲོད་པ་ག་རེད་ཡོད་ནའི་དེར་དགའ་པོ་བྱིད་ཀྱི་རེད་གསུང་བྱུང་། ཡིན་ནའི་ངས་སེམས་ཚབ་དོག་ཅམ་འདུག
Paul	ཨ་ལས། བསྐྱན་འཛིན་ལགས་འདིར་འདུག་གས།
George	བྱིད་པ་དང་བསྐྱན་འཛིན་ལགས་ངོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པས།
Mary	ཡོད། པོལ་ང་གཉིས་རྒྱ་གར་ལ་མ་ཐོན་གོང་ལ་ནིའུ་ཡོག་བོད་པའི་དོན་གཅོད་ལས་ཁང་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན། བསྐྱན་འཛིན་ལགས་ནས་ང་གཉིས་ལ་ཕྱག་རོགས་ཡོག་པོ་གནང་བྱུང་།
Mary	བྱིད་པ་དང་སེམས་འཁྲལ་མ་བྱིད། གལ་ཆེ་ཤོས་སྒྲོལ་མ་བྱིད་པ་དང་གཉིས་གཅིག་གཅིག་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་ན་དེས་འགྲིགས་པ་རེད། སེམས་ལྷོད་ལྷོད་བྱས་སྤྱིད་པོ་བྱས་ནས་བཞུགས།

Paul	འཛོམ་ཇི་ཁྱོད་རང་དྲ་རམ་ས་ལ་ར་རྒྱན་མིང་པོ་བཞུགས་ཅང་འདི་པ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡག་པོ་རྒྱས་ཡོད་ཀྱི་ མིང་པ། མི་རིང་གཉེས་བོད་པའི་གཞིན་ལྟ་ཆབ་སྲིད་ལ་དབྱིངས་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོད་མཁན་ཁ་གསུངས་ལྷན་ འདོད་འདུག ཁྱོད་རང་གིས་ང་ཚོར་ངོ་སྤྲོད་གནང་ཐུབ་ཀྱི་མིང་པས།
George	ཨ་ཁག་ད་གིན་ཕྱོན་ལ་གསུངས་པ་ཡིན་ན་ཡག་པོ་བྱུང་ཡོད་མིང་། གང་ཡིན་ཟེར་ན་སློབ་མ་ལགས་ དབུས་བྱང་མིང་ཚོགས་པའི་ལས་བྱེད་པ་མིང་། དེར་མ་ཚད་མོ་རང་ཕྱོན་མ་དབུས་གཞིན་ལྟ་ཚོགས་པའི་ ལས་བྱེད་ཡང་བྱེད་ཚུངས་ཤིག ཡིན་ནའི་སང་ཉིན་གནང་ཉིན་དུས་ཚོད་ལྟོད་པ་གཅིག་བྱུང་ན་ངའི་ནང་ལ་ གསོལ་ཚོག་གཅིག་ལ་ཐེབས་དང་། ངས་ངོ་ཤེས་པ་ཁ་གསུངས་གཅིག་སྐད་བཏང་ཚོག་དེ་དུས་ཁྱོད་རང་ཚོ་ དཀའ་མོལ་གནང་ཚོག་གི་མིང་།
George	ཁྱོད་རང་གཉེས་ག་པར་བཞུགས་ཀྱི་ཡོད་པ།
Mary	ང་གཉེས་ཀོ་ཀོ་རྒྱར་མགྲོན་ཁང་ལ་སློབ་ཀྱི་ཡོད། ང་གཉེས་ཀྱི་ཁང་པའི་ཨང་༡༥མིང་།
Paul & Mary	འཛོམ་ཇི་ལགས། ད་བཞུགས་ཨ། ང་གཉེས་འགྲོ་དགོས་ཡོད།
George	ག་ལེར་ཐེབས་ཨ། མགྲོགས་པོ་མཇལ་ཡོང་།
Paul	ཐིན་ཐུག་ག་མིང་གཉེས་ལ་ག་ཚོད་སྤུལ་དགོས་མིང་།
Cashier	ཨ་ལས། ཁྱོད་རང་གཉེས་ཀྱི་སྤྱད་དངུལ་སློབ་མ་ལགས་ནས་གནང་བྱུང་སོང་། ཐུགས་ཇི་ཆེ།
Paul	ཨ་ལས། བུས་ན་ཐུགས་ཇི་ཆེ།

DIALOGUE 4
SET THE SCENE

Alex	མི་ཤི། ཤོལ་ག་བ་ཡོད། ད་གོང་ལྷོས་གར་ལ་ལྷ་མོ་ཡོད་ཅིང་ཟེར་གྱི་འདུག། གོ་སོང་ངས།
Mary	ལྷ་མོ་ག་རེ་ཡིན་ན། འཆར་ཅན་གྱི་གཞས་ན་དེ་འདྲས་ཡིན་ནང་ལྷ་ག་འགྲོ་གི་མིན།
Alex	མ་ཤེད། ལྷ་མོ་ཤེད་ཟེར་གྱི་འདུག། ཡིན་ནའི་ངར་ཉན་ཉན་གཅིག་བཤད་ཡག་མེད་ད། ང་ཚོ་བོད་པ་གཅིག་ལ་ སྐད་ཆ་དྲིས་ཚོག་གི་ཤེད།

Paul and Mary approach a Tibetan shopkeeper.

Alex	ད་ཤིང་ལྷོས་གར་ལ་ལྷ་མོ་ཡོད་ཅིང་ཟེར་གྱི་འདུག། ལྷ་མོ་ག་རེ་ཁྲབ་གྱི་ཡོད་ན་ཐུགས་རྒྱས་ཡོད་པས།
Shopkeeper	ལགས་ཡོད། ཁ་སང་ངས་གསལ་བསྐྲུགས་གྱི་སྐུར་ཡིག་གཅིག་མཐོང་བྱུང་། དེ་ནང་བཞེན་བྱས་ན་ད་ དགོང་གཟུགས་གྱི་ལྷ་མོ་ཁྲབ་གྱི་ཡོད་པ་འདྲ། ལྷ་མོ་དངོས་གཞི་དགོང་དག་ཚུ་ཚོད་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་གས་གྱི་ ཡོད་ས་ཤེད། རྒྱུད་རང་ཚོ་གྱི་ལྷ་མོ་ཁྲབ་གྱི་ཡོད་པ་འདྲ། ལྷ་མོ་དངོས་གཞི་དགོང་དག་ཚུ་ཚོད་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་གས་གྱི་ཡོད་ས་ཤེད། རྒྱུད་རང་ཚོ་ཞབས་ཤང་ཕེབས་མཁན་ཡིན་ན་གྲོག་ལྷོ་བསྐྱེམ་ཕེབས་ན་ཡག་པོ་ མེད་བྱུགས། ཚུར་ཞོར་ཕྱིས་པོ་བྱས་ན་ནག་ཁུང་ཞི་དག་ཆག་གི་ཤེད།
Mary	གཅིག་བྱས་ན་ང་ཚོ་བསྐྱར་འཛིན་ལགས་ལ་མོ་ཀྱ་གཡར་རོགས་གནང་ཟེར་ཞུ་ཚོག་གི་ཤེད།
Shopkeeper	བསྐྱར་འཛིན་ལགས་སྲ།
Mary	བསྐྱར་འཛིན་ལགས་ནིའུ་ཡོག་དོན་གཅོད་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པ་དེ།
Shopkeeper	ཉག་ཉག་ཤེད། ཁོང་ལ་འཛིན་དཀར་པོ་གསར་པ་རྙིང་རྗེ་པོ་གཅིག་ཡོད་ཤེད། སལ་ཆེར་དེང་སང་ཉི་ འཆར་ཐོན་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་མ་སུ་ཉི་དེའི་གས་ཡིན་པ་ཡོད། རྒྱ་གར་གྱི་མ་སུ་ཉི་དེའི་གས་ཡིན་པ་ཡོད།
Alex	ཐུགས་རྗེ་ཆེ། མི་ཤི། ད་ལྷ་རྒྱུད་རང་ལ་ཐུགས་བྲལ་ཞེས་མེད་ན་ང་ཚོ་ཤོལ་དང་རོབིན་གཉིས་ཅར་ འགྲོ་དོ། དེ་ནས་དགོང་དག་གི་འཆར་གཞི་དེ་གཉན་འཁལ་འགྲོ་གི་ཤེད། མ་ཤེད་པས།
Alex	ཨ་ལས། ད་ཉག་ཉག་བྱས་སོང། མི་ཤིང་གཉིས་རྒྱུད་རང་གཉིས་ཅར་ཡོང་བྱུགས་བྱེད་གྱི་ཡོད། ད་ དགོང་ལྷོས་གར་ལ་ལྷ་མོ་ཁྲབ་གྱི་ཡོད་ཅིང་ཟེར་གྱི་འདུག། ང་ཚོ་ཆང་མ་བལྟ་ག་འགྲོ་གས།
Paul	ཉག་ཉག་ཤེད། ང་གཉིས་ཡང་ད་ལྷ་རང་ལྷོས་གར་སྐྱེར་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་གྱི་ཡོད། གང་ཡིན་ཟེར་ན་རོ་ བོན་རྗེན་མ་སྐྱོབ་བྱར་ཡོད་པའི་སྐབས་ལ་ལྷོས་གར་ཁྲབ་སྤྱོད་ཟེར་གྱི་འདུག།
	ཨ་ལས་བྱས་ན་ང་ཚོ་ངས་པར་དུ་འགྲོ་དོ། རྗེས་ལ་རོ་བོན་ནས་ང་ཚོར་བོད་པའི་ལྷ་མོ་དང་རུབ་ ཕྱོགས་གྱི་ལྷོས་གར་སྲ་རགས་ལ་རྒྱུད་པར་ག་རེ་ཡོད་མེད་གསུང་ཚོག་གི་ཤེད། མ་ཤེད་པས།
Robin	ཨོ། ངས་བོད་པའི་ལྷ་མོ་རྩ་བ་ནས་མཐོང་མ་མྱོང་། བྱས་ཅང་ཞེས་མགོ་ཚོད་ཨ་ཡོང་བསམ་གྱི་འདུག། ཡིན་ནའི་ལྷ་གིན་ལྷ་གིན་བྱེད་ཚོག་གི་ཤེད།
Mary	ང་ཚོ་བསྐྱར་འཛིན་ལགས་གྱི་འཛིན་དེ་གཡར་གས།

Döl-ma	གཞིན་པ་མང་པོ་ལྟ་མོ་ལ་དབྱིངས་ཞི་དྲག་ཡོད་མ་ཟེད། ཉོག་ཅེ་ནི་དལ་གྲགས་ཅང་མན་གྲབས། གང་གིས། གྲོན་པ་ཚོ་ལྟ་མོ་ར་དབྱིང་ཞི་དྲག་ཡོད་ཟེད། ཕལ་ཆེ་བར་སྐྱང་ཆ་ཆང་སློ་ཐོག་ནས་བཤད་ཡག་ཡོད་ཟེད། སློན་མ་བོད་ལ་ཡིན་ན་ལྟ་མོ་ཁྱབ་དུས་ཉི་མ་ཉིན་གང་འགོ་རྟེན་གྱི་ཟེང་ཟེར་གྱི་འདུག ཡིན་ན་ལྟ་མོ་ཁྱབ་དུས་ཉི་ མ་ཉིན་གང་འགོ་རྟེན་གྱི་ཟེང་ཟེར་གྱི་འདུག
--------	--

After the show, on their way back the following conversation takes place.

Robin	སློལ་མ་ལགས། ར་མཉམ་པོ་དྲུང་ཡག་གི་འོལ་མོ་དེའི་མིང་ལ་བོད་སྐད་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཟེད།
Döl-ma	སྐབ་ཆ་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཟེད།
Mary	ལྟ་མོའི་གཅིག་གཅིག་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་དུས་གདངས་བདང་བྱས་བཤད་ཀྱི་འདུག་ག་ རོ་བོ་དེ་དེ་ཚོའི་ཨོ་པེ་ ར་ནང་བཞུགས་མ་ཟེད་པས།
Robin	ཟེད། ལྟ་མོ་དང་ ལྷུ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཨོ་པེ་ར་གཉིས་འདྲ་པོ་ཞི་དྲག་འདུག
Döl-ma	གདངས་བདང་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་ཡག་དེ་ལ་བོད་སྐད་ལ་རྣམ་མཐར་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཟེད།
Robin	རྣམ་མཐར་གཏོང་མཁམ་ཚོ་སྐད་ལུགས་ཆེན་པོ་དང་ དབུགས་ཐག་རིང་པོ་ཞི་དྲག་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ས་ཟེད།
Döl-ma	གྱི་གར་བ་ཚོས་དང་པོར་ལྟ་མོ་ཁྱབ་པ་མཐོང་དུས་ག་རེ་ལབ་པ་ཟེད་གོ་སོང་ངས།
Robin	གོ་མ་སོང་། ག་རེ་ལབ་པ་ཟེད་གསུང་དང་།
Döl-ma	དང་པོ་གཅིག་དུ་གི་འདུག དེ་ནས་གཉིས་དུ་གི་འདུག དེ་ནས་ཆང་མ་དུ་གི་འདུག་ཟེར་ལབ་པ་ཟེད།
Paul	ཉ་ཉ། ཁག་མི་འདུག འདྲ་སེ་ལབ་ཤག

DIALOGUE 5
SET THE SCENE

Paul	མི་རྒྱུ་ འཛོལ་ཚེ་འི་ཙམ་ཞེ་གཡམ་པའི་དེ་བའི་བྱིད་རང་གིས་ཕར་ཕྱུལ་བས།
Mary	དེ་བའི་གཞི་ རྒྱལ་བ་རེ་ན་པོ་ཆེའི་མཛོད་ཆུང་དེ་གསུང་གི་ཡོད་ ཞེ་སྐབ་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་དེ་གསུང་གི་ཡོད།
Paul	ཞེ་སྐབ་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་དེ་ཟེར་གྱི་ཡོད།
Mary	ག་རེ་ཡིན་ན།
Paul	དེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་གཡམ་པ་པོ་ཡིན་གསུང་གི་འདུག ཕལ་ཆེར་ད་པོད་ཕར་སློབ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་འདྲ།
Mary	བྱས་ན་ཉམ་ཉམ་རེད། ང་གཉེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་ད་ལྟ་སྐབས་མིད་པ། ད་པོད་བལྟ་བསྐྱོར་དང་སྐྱབས་ནས་ འཛོལ་ཚེ་འི་དེ་བའི་སློབ་ག་འགྲོ་དོ།
Paul	ཨ་འོ་དེ་བའི་ལ་དེ་དང་གཉེས་ཀྱིས་སློབ་ན་འགྲིག་གི་ཨ་ཡོད། དོ་བདག་ངོ་མ་འགྲོ་དགོས་ཀྱི་མིད་བྱུང་ས།
Mary	མ་རེད། དེ་བའི་ཕར་སློབ་ཡག་གཅིག་པོ་ཡིན་ན་མི་ལ་བསྐྱུར་ནའི་འགྲིག་གི་རེད་ཟེར་ཁ་སང་ང་རྒྱུལ་མ་ལགས་ ཀྱིས་གསུང་ས་བྱུང་།བྱས་ན་ང་གཉེས་ད་ལྟ་འགྲོ་གས།
Paul	ཁྱོད་རང་འགྲོ་ཚོག་ཚོག་ཡིན་པས། དུག་ལོག་བརྗེ་དགོས་མིད་པས།
Mary	མིད། ང་འདུག་སེ་བྱས་ནས་འགྲོ་ཉན་ཡིན།

Mary and Paul approach a receptionist at the main entrance of the Library of Tibetan Works and Archives in Dharamsala.

Mary	ཨ་ལྟག་ལགས། ང་ཚོ་དེ་བའི་གཡམ་པ་གྲོག་སློབ་དགོས་ཡོད། སྲུའི་ཙམ་འགྲོ་དགོས་རེད། དེ་དང་དཔེ་ མཛོད་ཆུང་ལོག་ལ་ལྟ་བསྐྱོར་ལ་འགྲོ་བ་ལ་ལག་འཁྱེར་ག་ཡའི་ལྟ་དགོས་རེད་པས།
Receptionist	ལ་རེད། ལག་འཁྱེར་ངས་ཕྱུལ་ཚོག་ ཁྱོད་རང་གཉེས་ལ་ཉ་གཅིག་གི་ལྟ་བསྐྱོར་བའི་ལག་འཁྱེར་དེ་དགོས་ ཀྱི་ཡོད་ན་དཔེ་མཛོད་ཆུང་དེ་བའི་གཡམ་པ་ཚོད་མཁན་གྱི་ལག་འཁྱེར་དེ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ན།
Mary	ལགས། ང་གཉེས་རྟེན་རམས་ལམ་ཕར་ཙམ་སློབ་མཁན་ཡིན། དེ་བའི་གཡམ་པ་ཚོག་པའི་ལག་འཁྱེར་དེ་ལྟ་ དགོས་ཡོད།
Receptionist	བྱས་ན་འགྲོངས་ཤོག་འདི་འདྲ་རེ་རེའི་ནང་ལ་སོ་སོའི་མཚན་དང་ ད་ལྟ་བལྟགས་སའི་ཞལ་བྱང་ ད་ བདག་སོ་སོའི་ས་ཡིག་བཅས་སྐྱོན་རོགས་གནང། དེ་བའི་སློབ་གནང་ཡག་ཡོད་ན་ཐོག་ཙམ་གཉེས་པའི་སྐང་ལ་ དཔེ་མཛོད་པ་ཡོད་རེད དེ་རྒྱུལ་དགོས་རེད།
Paul	ལགས་སེ། འགྲོངས་ཤོག་འདི་རེ་ཡོད།
Receptionist	ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ལག་འཁྱེར་འདི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་ག་དུས་ཕེབས་ནའི་བསྐྱུར་ཕེབས་རོགས་གནང། ལྟག་པར་དུ་དེ་བའི་གསུང་པ་གཡམ་པ་པོ་སྐབས་ལ་ལག་འཁྱེར་འདི་བསྐྱུར་ཡག་མིད་ན་དེ་བའི་ཕྱི་ལོག་ལ་སྐྱོམ་ བཅུག་གི་མ་རེད།

Receptionist	ཨ་ལས། འདིར་དཔེ་མཛོད་ཀྱི་དོ་སྟོན་གྱི་ཤོག་ལྗེ་གཅིག་ཡོད་ འདི་ལྗེགས་སྟོག་གནང་དང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ ཐུགས་རྒྱན་རོབ་ཙམ་ཡོང་གི་རེད། དེ་དང་ཁྱོད་རང་གྱིས་ཐུགས་ཁོམ་ཡོད་ན་ཐོག་ཅེ་གསུམ་པའི་སྐང་ལ་ སྐྱེ་འདྲ་ཚེ་རྒྱུ་གསར་རྩིང་མང་པོ་ཡོད་རེད ལྷག་པར་དུ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྟོན་བསྐངས་ཀྱི་དཀྱིལ་ འཁོར་ཚེན་པོ་ཉ་ལས་དགོས་ཡག་གཅིག་ཡོད་རེད།
Mary	ལགས་སུ། ཐུགས་རྒྱུ་ཆེ་ཆེ།

Paul and Mary go to the first floor and approach the librarian there.

Paul	ཁོང་། དེ་བའདི་འཛོམ་འཇི་ལགས་ཀྱིས་འདི་ནས་གཡར་པོ་ཞུས་གྲོག་རེད། འདིར་ཕུལ་རོགས་གནང་ གསུང་གི་འདུག ང་གཉེས་ཡང་འདི་ནས་དེ་བའདར་པོ་ཞུ་དགོས་ཡོད།
Librarian	འདིར་བོད་ཡིག་དང་ ཨིན་ཇིའི་སྤྱི་ཚན་ཁག་ཁག་ཡོད་རེད། ཨིན་ཇིའི་སྤྱི་ཚན་ནང་ལ་དེ་བའདུགས་ཆེ་ བ་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་ ནང་ཚོས་ རྒྱལ་རབས་བཅས་ཀྱི་སྟོན་ལ་རེད། བཅོམ་བྱ་གཞན་དག་སྟོན་ ལའང་དེ་བའདག་པོ་ཡོད་རེད། བོད་ཡིག་གི་སྤྱི་ཚན་ནང་ལ་བོད་ནས་འབྱུང་ཡོང་བའི་ཡིག་ཆ་རྩིང་པ་ཅེ་ ཚེན་པོ་མང་པོ་དང་ རྒྱ་གར་ནང་གསར་དུ་དཔར་བརྒྱབ་པའི་དཔེ་དེ་བའདེ་ཚང་མ་བཅས་ཡོད་རེད། འདིར་ དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་སྤྱོད་མཐའ་ཁག་མང་པོ་ནས་ཞིབ་འཇུག་གནང་མཁན་གྱི་མཁས་པ་དང་ སྟོན་ཕྲག་ མང་པོ་ཡོད་གི་ཡོད་རེད། དེའི་སྐང་ལ་འདིར་ཨིན་ཇིའི་སྐྱོད་ཀྱི་ཐོག་ལ་ནང་ཚོས་དང་ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ ཐག་ལ་འཛོམ་གྱི་རྒྱ་གསུམ་ཀྱི་ཡོད་རེད། ཁྱོད་རང་གཉེས་བོད་སྐད་ཡག་པོ་ཞེ་དུག་སྟོན་གྱི་འདུག་ག ཉེ་མ་ གཅིག་བོད་སྐད་ཀྱི་འཛོམ་གྱི་དེར་གཟིགས་ཀ་ཐེབས་ཀྱི་ཡིན་ན་ཡག་པོ་ཡོད་རེད།
Paul	ཐུགས་རྒྱུ་ཆེ་ཆེ། ལགས་ཉེ་མ་གཅིག་ཉན་ཉན་བཅར་གྱི་ཡིན། ང་ར་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱིས་བརྒྱུ་མས་ པའི་རྒྱལ་རབས་དེ་བའདེ་འཕྲི་དཀར་པོ་གཡར་པོ་གནང་རོགས་གནང་།
Librarian	ཨིན་ཇིའི་ཐོག་ལ་ཡོད་པ་དགོས བོད་ཡིག་ཐོག་ལ་ཡོད་པ་དེ་དགོས།
Paul	བོད་ཡིག་ཐོག་ལ་ཡོད་པ་དེ་དགོས།
Librarian	ལགས་སུ། ཁྱོད་རྣམ་གཉེས་སྟོན་ལ་གཟིགས་བསྟོན་ལ་ཐེབས་དང་ དོ་དོད་འོག་ཐེབས་དུས་དེ་དེ་ བརྗེས་ཚོག་ཚོག་བྱས་གཞག་གོ།
Mary and Paul	ལགས་སུ། ཐུགས་རྒྱུ་ཆེ་ཆེ།
Librarian	ལགས་སུ། དེ་བའདིར་ཡོད།
Paul	དུས་ཡུན་ག་ཚོད་ཅེ་ཉུར་ཚོག་གི་རེད།
Librarian	བདུན་གཉེས་ཀྱི་ནང་ལ་རྒྱ་རྒྱུ་སྟོན་དགོས་རེད། མ་གཞི་ངས་དེ་བའདེ་ཁ་ཤོག་སྐང་ལ་དམ་དཀྱུགས་ བརྒྱབ་ཡོད་ གལ་སྲིད་བདུན་ཕྲག་གཉེས་ཀྱི་རྗེས་ལ་ལུ་མཐུད་ནས་གཡར་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ན་དུས་དམ་ དཀྱུགས་ཡང་བརྒྱུར་བྱས་ཚོག་གི་རེད།
Paul and Mary	ཐུགས་རྒྱུ་ཆེ་ཆེ། ད་བཞུགས་གདན་འཇགས་གོ།

DIALOGUE 6

SET THE SCENE

Paul	<p>ཕུག་ཕེབས་གནང་བྱུང་ ཡར་ཕེབས་ ངས་ཀྱི་ནམ་ཚོ་གཅིག་གཅིག་ལ་དོ་སྲོད་ལྷན་གྱི་ དེ་ནས་ཀྱི་དང་ཚོ་ ལྷོད་ལྷོད་བྱས་བཀའ་མོལ་གནང་ཚོག་གི་རེད།</p>
Paul	<p>ཁོང་གཉིས་པོལ་དང་ མི་རི་རེད། ང་ཚོ་སྤོན་མ་མཐོ་རེ་མ་སློབ་བྱར་མཉམ་པོ་ཕྱིན་པ་ཡིན། ཁོང་གཉིས་ འདྲི་ར་རྩ་རམ་ས་ལར་གཟུགས་བསྐྱར་ལ་ཕེབས་པ་རེད། ཁོང་གཉིས་བོད་པའི་སྐྱོར་དང་ དེའི་ནང་ནས་ བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་སྤངས་སྐྱོར་ལ་དོ་སྲོད་ཆེན་པོ་ཞི་བྲག་ཡོད་རེད།</p>
Paul	<p>ཁོང་དོན་གྲུབ་ལགས་རེད་ དེང་སང་གེས་བྱ་ཚབ་དཔར་གྱི་ཚོམ་གྲིས་པ་གནང་གི་ཡོད་རེད། སྤོན་མ་ཁོང་ རང་བལ་ཡུལ་ལ་ཆུ་བཞི་སྐར་དུག་གི་འཇམ་དམག་གསལ་ལ་ལོ་ཁ་གསལ་བཞགས་པ་རེད། དབྱུངས་ཅན་ ལགས་དབྱུངས་གཞིན་ལྷོ་ཚོགས་པའི་དུང་ཆེ་རེད་ སློབ་མཚན་ལགས་འདྲིའི་རྩོམ་ལམ་སློབ་གྲུའི་དགེ་གན་ གནང་གི་ཡོད་རེད། ཀམ་ལགས་དེང་སང་སྤི་ལི་ར་རྒྱ་གར་མཐོ་རེ་མ་སློབ་གྲུའི་དགེ་གན་གནང་ནས་བཞགས་ ཡོད་རེད། སློབ་མ་ལགས་ནི་ཀྱི་དང་ཚོ་གཉིས་ཀྱིས་དོ་སྲོད་ཀྱི་རེད་པ། ཚང་མ་སྐྱོད་ལྷོད་བྱས་བཞགས་ རོགས་གནང་། ངས་གསོལ་ཇ་འབྱུང་ཡོད་།</p>
Paul	<p>བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་སྤངས་དེ་དེང་སང་དོག་ཙ་ཡག་དུ་ཕྱིན་ཡོད་རེད་ སྤོན་མའི་གནས་སྤངས་ད་ག་ རང་ལ་བཞུད་ཡོད་རེད།</p>
Lo-gang	<p>འཇམ་སྐྱོང་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱིའི་དོ་སྲོད་བྱེད་སྤངས་ལ་ཚ་བཞག་ན་གནས་སྤངས་ཞི་བྲག་ཡག་དུ་ཕྱིན་ཡོད་རེད། དེང་སང་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་ཚབ་དཔར་ནང་ལ་བོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་སེ་ཐོན་གྱི་ཡོད་རེད། དེ་ནང་ བཞིན་མི་མང་དོས་ནས་ཚ་བཞག་ནའི་ས་ཚ་ག་ས་ག་ལ་བོད་པར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་ཞི་བྲག་མང་དུ་ཕྱིན་ ཡོད་རེད།</p>
Gar-ma	<p>དེ་བཞིན་པ་རེད། དངོས་གནས་འདས་པའི་ལོ་འགའ་གསལ་ནང་ལ་བོད་པའི་གནས་སྤངས་ཀྱི་བསྐྱབས་ཆེ་ རུ་ཞི་བྲག་ཕྱིན་ཡོད་རེད། དེའི་སྐར་ལ་༡༩༥༧ལོར་རྒྱལ་བ་རེན་པོ་ཆེ་ར་ནོ་སྤལ་ཞི་བའི་གཟུངས་ཉགས་ སུལ་བ་དེས་ཡས་ཤུགས་ཞི་བྲག་ཐེབས་ཡོད་རེད། དེ་ནང་བཞིན་ཨ་མི་རི་ཀ་དང་ ལུ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ འགའ་རོགས་ནང་ལ་གྲོས་ཚོགས་ཁག་གི་བོད་པའི་ཐོག་རྒྱབ་སྐྱོར་གྲོས་ཚོད་རེ་མ་པ་མང་པོ་བཞག་ཡོད་རེད། གནས་ཚུལ་དེ་ཚོ་ཚང་མར་བཞག་ན་ཉན་ཉན་གནས་སྤངས་ཡག་དུ་ཕྱིན་ཡོད་རེད་ཟེར་ལལ་ཐུབ་ཀྱི་རེད། དོན་གྲུབ་ལགས་ཀྱི་དང་ཚོ་ལ་རེ་དགོངས་ཀྱི་འདུག་ག།</p>

<p>Tön-ḡup</p>	<p>ཁྱེད་བསྐྱེད་ཆེ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དེ་བདེན་པ་མེད་ལྟའི་ཡིན་ནའི་དོན་དངོས་པོའི་ཐོག་ལ་ང་ཚོའི་ཡག་དུ་ཕྱིན་ཡོད་ཅིང་ཟེར་བཤད་ཐུབ་ཀྱི་མ་ཤིང། ཕྱིགས་གཅིག་ནས་ཚག་དཔར་ནང་ལ་བོད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་རྒྱང་རྒྱང་ཡིན་པའི་བཟོ་འདྲུ་པོ་ཞིག་ངོས་འཛིན་གྱི་ཡོད་ཅིང། ཡིན་ནའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་དེ་མི་རིགས་གཅིག་གི་རང་དབང་དང་འཚོ་ཐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆག་ཡོད་ཅིང། བོད་པའི་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་རྒྱ་ནག་ནང་མི་རིགས་ཉུང་ཤས་གྲས་གཅིག་གིས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་རྩོད་ཀྱི་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲུ་པོ་གཅིག་ངོས་འཛིན་བྱས་ན་བོད་པར་ཕན་གྱི་ཡོད་དང་གཞིན་གྱི་ཡོད་ཏེ་གོ་ཡག་ཡོད་མ་ཤིང། དེ་ནང་བཞིན་ད་ལྟ་ཕན་ལ་རྒྱལ་ཁབ་སྲུང་སྲུང་གི་ཐོག་ནས་བོད་པར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་ཡོད་ཅིང། ཚང་མ་རྒྱ་ནག་ལ་གཞིན་མི་དགོས་པ་གཙོ་བོ་བྱས་མཁམ་གྱི་སྐྱབ་ཡིན་པ། དེ་འདྲུ་ཡིན་ཅང་ངས་བྱས་ན་ཕྱི་ལོགས་ལ་ད་ལྟ་ནང་བཞིན་བོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཁྱེད་བསྐྱེད་ཆེ་ཏུ་ག་ཚོད་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནའི་རྒྱ་མིས་བོད་འཛིན་ཕྱིགས་ཐོག་ལ་འགྲུར་བ་ཆེན་པོ་གང་ཡང་འགྲོ་ཐུབ་ཀྱི་མ་ཤིང་བསམ་གྱི་འདུག</p>
<p>Paul</p>	<p>འོ་ན་ཁྱེད་རང་བྱས་ན་ཐབས་ཤེས་ག་རེ་ཡོད་ཅིང། བོད་པའི་གནས་སྤངས་ཐོག་ལ་རེ་བ་རྩ་བ་ནས་ཡོད་མ་ཤིང་པས།</p>
<p>Tön-ḡup</p>	<p>ཨ་ལས། ཁྱེད་རང་གིས་གོ་ནོར་ཐེབས་ཤག་ངས་རེ་བ་ཡོད་མ་ཤིང་ཟེར་གྱི་མེད་ད། ངས་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཅིང་ན་གཞན་དག་ལ་རེ་བ་བཅོལ་ཡག་དེ་ནོར་འདུལ་ཤིང་ཟེར་གྱི་ཡོད། ཤུགས་ཐེབས་ན་བོད་མི་རང་གི་ཐོག་ནས་ཐེབས་པ་གཅིག་བྱེད་དགོས་ཅིང། དཔེར་ན་འཇམ་བུའི་སྤྱིང་ནང་ལ་རང་དབང་འཐབ་རྩོད་བྱེད་མཁམ་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་ཁོ་ཚོའི་ལྟོས་དང་། སེལ་ཆེ་བས་ནས་ཤུགས་ཐེབས་ཡག་དེ་སོ་སོས་འཐབ་རྩོད་བྱས་ནས་ཡོང་བ་ཤུགས་ཤིང་དེ་ཡོད་ཅིང། ང་ཚོའི་དགྲ་རྒྱུ་མི་ཤིང། ཁོ་ཚོས་གྲི་མི་གདའི་སྐད་ཆ་མ་གཏོགས་བཤད་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་མ་ཤིང། བྱས་ཅང་ང་ཚོས་ཁོ་ཚོར་ལན་གཅིག་སྤྲོད་མཁམ་དོ་ན་གོ་མཚོན་གྱི་ཐོག་ནས་སྤྲོད་དགོས་ཤིང་མ་གཏོགས་ཞི་བའི་ཐོག་ནས་འགྲིག་ཐབས་བྱས་ན་ནུས་ཤུགས་ཐོན་ཡག་རྩ་བ་ནས་ཡོད་མ་ཤིང།</p>
<p>Lo-sang</p>	<p>དེ་བདེན་པ་མ་ཤིང། ང་ཚོས་དྲག་པོའི་ལག་ལེན་བསྐྱར་ན་ང་ཚོའི་མི་མང་པོའི་སྲིག་ཤོར་རྒྱ་མ་གཏོགས་རྒྱ་མི་ལ་དམིགས་བསལ་གཞིན་ཡག་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཤིང། ཁོ་ཚོས་སྲིག་ལ་ཞེ་དྲག་བརྩི་མཐོང་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཅང་རྒྱ་མིའི་དམག་མི་ག་ཚོད་ཤི་བ་ཡིན་ནའི་བརྩི་བསྐྱར་བཏང་གི་མ་ཤིང། དེའི་སྤང་ལ་ང་ཚོས་མཚོན་ཆ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པ་ཡིན་ན་ཁོ་ཚོར་ཁ་བཏགས་ས་ཡག་པོ་ཞེ་བོ་གཅིག་རྒྱ་གི་ཤིང།</p>
<p>Yang-jen</p>	<p>གོ་མཚོན་བེད་སྤྱོད་བྱེད་མ་བྱེད་ཟེར་ཡག་དེ་བཤད་ཁབ་པོ་ཞེ་དྲག་ཤིང་ ཡིན་ནའི་གལ་ཆེ་ཤོས་གཅིག་ལ་བོད་ནང་ལ་ཡོད་མཁམ་བོད་པ་ཚོས་རྩོག་རྩ་གཅིག་བསྐྱེད་ཐོག་ལ་ག་རེ་ཡིན་ནའི་རྒྱ་མིར་རྩོག་ལ་རྩོག་ལ་ཤུགས་ཐོན་པ་གཅིག་ལྟ་འདྲུད་ནས་བྱེད་རྒྱུ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཞེ་བོ་གཅིག་མཐོང་གི་འདུག ག་རེ་ཡིན་ནའི་གཅིག་བྱེད་ན་ཤག་མ་གཏོགས་ལོ་བཅུ་བཅུ་ལྟའི་རྗེས་ལ་བོད་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་མིན་ཁངས་སྤོང་གྱི་ཤིང་ དེ་དུས་ཕྱིས་དྲག་ཚར་ཤིང།</p>
<p>Mary</p>	<p>བོད་པས་གོ་མཚོན་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཡག་འགོ་བཅུགས་ན་སྤོ་ཕམ་པོ་ཞེ་དྲག་ཤིང། གང་ཡིན་ཟེར་ན་རྒྱ་མིས་བོད་མི་མང་པོ་བསོད་ཀྱི་ཤིང་ལ་གཙོ་ཆེ་ཤོས་ད་ལྟ་བོད་པར་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁམ་མང་པོས་བོད་པས་ཞི་བའི་ཐོག་ནས་རང་དབང་རྩོད་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅང་དེས་ཤིང།</p>
<p>Paul</p>	<p>ཡིན་ནའི་དྲག་པོའི་བསྐྱར་དགོས་མི་དགོས་ཟེར་ཡག་དེས་བོད་པ་ཚོས་ལྟ་དགོས་ཤིང་མ་གཏོགས་མིས་ག་རེ་བསམ་མ་བསམ་ལ་བལྟ་ཡག་ཡོད་མ་ཤིང།</p>

Tön- <u>dup</u>	དེ་བཞིན་པ་རེད།
Döl- <u>ma</u>	ཡིན་ནའི་ང་ཚོ་བཏན་སྤོལ་ལ་ཡོད་པའི་བོད་པ་མཉམ་ཆེ་བས་གོ་མཚན་བེད་སྤྱོད་བྱེད་མི་དགོས་པའི་ཐོག་ནས་དམིགས་ལུལ་གྱི་ཡག་གི་སྒྲིན་ལམ་ཉལ་པར་རྒྱབ་ཀྱི་ཡོད་རེད།
Gar- <u>ma</u>	རེ་བ་ཆེ་གོས་གཅིག་ལ་དེང་སང་རྒྱ་ནག་རང་ལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགྲུར་བ་ཆེན་པོ་འགོ་གི་ཡོད་རེད། ག་ལེར་རྒྱ་ནག་དེ་དམངས་གཙོའི་ལུང་པ་གཅིག་ལ་འགྲུར་བ་ཡིན་ན་ང་ཚོ་བོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོག་ལའང་ཉན་ཉན་འགྲུར་བ་ཆེན་པོ་འགོ་གི་རེད་བསམ་གྱི་འདུག ཡིན་ནའི་ད་ལྟའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་དེའི་ཐོག་ནས་རེ་བ་གང་ཡང་རྒྱབ་ཡག་ཡོད་མ་རེད།
Paul	གལ་ཆེ་གོས་བོད་ནང་ལ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཚོའི་སེམས་ཤུགས་ག་འདྲས་ཡོད་ན་དེར་ཞེ་དྲག་རྒྱ་ལས་ཀྱི་རེད།
Lō-sang	བོད་ནང་ལ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཚོའི་སེམས་ཤུགས་ད་ཉེ་ལས་དགོས་ཡག་གཅིག་རེད།
Tön- <u>dup</u>	དོན་གྲུབ། བོལ་བྱིད་རང་གཉེས་མར་ཅ་བཞུགས་མཁན་ཡིན་པས། མགྲོགས་པོ་བོད་པའི་ལོ་གསར་དང་དེའི་ཞུག་གོ་གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་བཅས་ཡོད་རེད།
Mary	གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་ཟེར་ན་ག་རེ་རེད།
Tön- <u>dup</u>	དོན་གྲུབ། ༡༩༥༩ ལོར་ལྷ་སར་བོད་མི་དམངས་ནས་རྒྱ་མིར་ངོ་གློལ་གླེར་ལངས་བྱས་པའི་དུས་དྲན་བསྐྱེད་བཅི་བྱེད་ཡག་དེར་ཟེར་གྱི་ཡོད་རེད། དེ་ཕྱི་ལྷོ་གསུམ་པའི་ཚེས་བཅུའི་ཉིན་འཁོལ་བ་ཡིན་ཅང་དུས་ཚོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་མིང་བཏགས་པ་རེད།
Mary	ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ང་གཉེས་ད་ལྟ་གཏན་འཁོལ་མ་སོང་། གལ་སྲིད་ང་གཉེས་ལོ་གསར་ལ་བསྐྱེད་ན་གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་ལ་ཡང་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡིན།

DIALOGUE 7
SET THE SCENE

Mary	དབྱུངས་ཅན་ལགས། གནང་ཉིན་བོད་པའི་ལོ་གསར་རིང་ཟེར་གྱི་འདུག རིང་པས་ལགས།
Yang-jen	ལགས་རིང་། དེ་ལོ་ལོ་གསར་རྩེ་ལྷ་གཉེས་པའི་ཚེས་བཅུ་བདུན་ལ་འཁོལ་གྱི་འདུག ན་ཚེང་ཚེས་བཅུ་བཞི་ལ་འཁོལ་སོང་། བོད་པའི་ལོ་ཐོ་དེ་རྒྱས་མིང་ན་རྩོག་ཁྲ་ཚ་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད་རིང་།
Mary	ལོ་ཐོ་ཚ་བཞག་ས་ལྷེ་བ་དེ་ག་གི་རིང་།
Yang-jen	བོད་གཞུང་སྤྱི་ཚེས་ཁང་གི་དེ་རིང་། དེ་ལོ་ཉམས་པར་ཆག་མིང་རྩོན་གྱི་ཡོད་རིང་།
Mary	བོད་པ་ཚོས་ལོ་གསར་རྟེན་འབྲེལ་ག་འབྲེལ་སེ་བྱེད་གྱི་ཡོད་རིང་། ངས་རྩོད་ཅམ་གཅིག་གསུང་རོགས་གནང་།
Yang-jen	ད་རིང་ཉི་ཤུ་དགུ་རིང་། རྩོན་མའི་ལུགས་སྤོལ་ནང་བཞེན་བྱས་ན་དོ་དོད་དགོང་དག་སོ་སོ་སོའི་ནང་ལ་ཚང་མས་དག་ཐུག་འཕྲད་གི་རིང་། དག་ཐུག་དེ་གཞི་རྩ་འཆར་ཅན་གྱི་བག་ཐུག་དེ་རིང་ལྷའི་དེའི་ནང་ལ་སྤྱི་ཚེས་བལ་དང་སོལ་ལ་ཚ་སྤྱི་བཅུ་དག་པོ་སོགས་འབྲེལ་འབྲེལ་བག་རིལ་ནང་ལ་འབྲེལ་ཞུས་སྤྱོད་ཡོད་རིང་། རྩོན་པེ་པེ་ལ་མཚོན་དོན་པེ་པེ་ཡོད་རིང་། ད་རིང་ནང་ལ་གང་སྤྱིང་ཚ་ཚང་བྱས་ནས་གསལ་སྤྱོད་དེ་དོ་དོད་དགོང་དག་སྤྱིར་གཞུག་གི་རིང་། འདིས་ལོ་འདིའི་ནང་གི་བར་ཆད་ཚང་མ་སྤྱིར་སྤྱད་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད་རིང་། དེ་ནས་སང་གནམ་གང་ཉིན་ནང་ལ་ལོ་གསར་གྱི་མཚོན་པ་འབྲིགས་གྱི་རིང་། ལོ་གསར་ཚེས་གཅིག་གི་ཞོག་གསལ་ལྷ་པོ་ལངས་ནས་དུག་ལོག་གཟུང་སྤོལ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཚུལ་ནས་ཚང་མས་སྤྱི་མཐུན་ལྟོག་ཅ་ལེན་ནས་སྤོལ་ལ་གནམ་ལ་གཏོར་དེ་ནས་ཁ་ལ་བཅུག་ནས་གཅིག་གཅིག་ལ་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཟེར་ལལ་དགོས་རིང་། དེ་ནས་འཕྲད་སྤྱོད་ཚུལ་ཚར་ན་གྲ་པ་དང་ཨ་ཞེ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་ཚང་མས་ཚང་བཞོལ་འཕྲད་གི་རིང་། དེ་ནས་ཞོག་ཇ་བྱས་ནས་ནམ་ལངས་སོང་ན་སྤྱི་མ་མཇུག་ལ་འགོ་གི་རིང་། ནང་ལ་ཚུར་འཁོར་བ་དང་སོ་སོའི་གྲོང་པ་བྱིས་མཚོས་དེ་ནང་བཞེན་གཉན་ཉི་དུ་ཁ་དག་པོ་ཤིས་བཅས་གྱི་ནང་ལ་སྤྱི་མཐུན་ཟེར་གཏོགས་རིང་། ཡིན་ནའི་དེའི་ཉིན་མོ་ཁ་ལག་དེ་བྱུང་ན་སོ་སོའི་ནང་ལ་བཟའ་གྱི་རིང་། དེའི་ཚེས་གཉེས་ནས་བཟུང་གཅིག་གཅིག་གི་ནང་ལ་འགོ་རེས་བྱེད་ནས་ཕལ་ཆེར་ཉུང་མཐུང་ལ་ཉིན་མ་ལྷ་ཅ་སྤྱོད་སྤྱོད་གཏོང་གི་རིང་། དེའི་རིང་ག་ཤུགས་ཆེ་བ་ཚང་འཕྲད་རྩེད་མོ་འབྲེལ་འབྲེལ་རྩེད་གྱི་རིང་།
Mary	ཐུགས་སྤོལ་ཟེར་ན་ག་རེ་རིང་།
Yang-jen	ཨིན་ཇིའི་ནང་ལ་དྲ་ཐུང་ཅུང་ཟེར་ཡག་དེ་རིང་།
Mary	ཨ་ལས། བྱས་ན་ཐུགས་སྤོལ་མ་ལྷ་ཅ་བདུང་ན་ལས་ཁུང་ཁག་ཚོ་ག་རེ་བྱེད་གྱི་རིང་། རྩོད་གྱི་རིང་པས།
Yang-jen	རིང་། ཡིན་ནའི་ལས་ཁུང་ཁག་ཚོ་ཉི་མ་གསུམ་མ་གཏོགས་སྤོལ་གྱི་མ་རིང་།
Mary	ཨ་ཞི་ཁོ་ཚོར་གྲོང་རྒྱུ་གི་མ་རིང་པས།
Yang-jen	རིང་ལྷའི་ལོ་གསར་རིང་ག་ལས་ཀ་ཞི་དྲག་ཡོད་མ་རིང་ལ་ལས་བྱེད་པ་ཚོ་དགོང་དག་ཐུགས་སྤོལ་འགོ་ཚོགས་གི་རིང་པས།

Yang-jen	བོད་པའི་ལུགས་སྒྲིབ་ལ་ལོ་གསར་དང་གསུ་ནང་ལ་སློབས་ནས་ཁ་སློང་པ་སློབ་ན་ཡག་པོ་ཅིས་ཀྱི་མ་དེད། གསོལ་ཇ་འདྲ་ ཞལ་དོག་ཡིན་ནའི་དེད་ ག་ཅི་ཡིན་ནའི་གཅིག་ཕུལ་དགོས་དེད། དེ་དང་གལ་ཆེ་བ་གཅིག་ ལ་ཆེས་གཅིག་ཉིན་མོ་སུ་ཐུག་ནས་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཟེར་ལབ་དགོས་དེད། གལ་སྲིད་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ ལེགས་ཟེར་རྒྱ་ར་ལབ་ཀྱི་འདུག་ན་པར་ཨ་མ་བག་གོ་སྐྱེ་ཁམས་བཟང་ཟེར་ལབ་དགོས་དེད། དེ་ནས་ཆེས་ གསུམ་དང་ལྗ་གང་རུང་གཅིག་ལ་སངས་གསོལ་བཏང་ག་འགྲོ་གི་དེད། དེ་ནམ་རྒྱན་ལུགས་ཆེ་བ་གཡས་ གཡོན་གྱི་རི་གཅིག་གི་སྒང་ལ་བཏང་ག་འགྲོ་གི་དེད། དེ་དུས་རྒྱུང་དར་ཡང་མང་པོ་བཅུང་གི་དེད།
Mary	སངས་གསོལ་བྱེད་ཡག་དང་ དར་ལྗོག་བཅུང་ཡག་གི་རྒྱ་མཚན་ག་ཅི་དེད།
Yang-jen	དེའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་རྒྱུང་ན་མཐོ་རུ་གཏོང་ཡག་གི་ཆེད་དུ་དེད།
Mary	རྒྱུང་ན་ཟེར་ན་ག་ཅི་དེད།
Yang-jen	ཨོན་ཇིའི་ནང་ལ་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཟེར་ཡག་དེ་དེད། མཚམས་མཚམས་ལ་ང་ཆོས་བསོད་དེ་ཡང་ཟེར་གྱི་ དེད་ལ་ ལམ་འགྲོ་ཡང་ཟེར་གྱི་དེད། ལྷགས་སོ་སོ་ལ་ཆེག་མི་འདྲ་བ་བཅུ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་དེད།
Mary	བྱས་ན་ང་ཡང་དར་ལྗོག་བཅུང་ག་འགྲོ་གི་ཡིན། ང་རྒྱུང་ན་མཐོ་བོ་ཡོད་ན་དགའ་བོ་ཡོང་ས་དེད།
Yang-jen	ལོ་གསར་ཆེས་པ་གཅིག་ལ་ཁྱོད་རང་དང་ ཕོལ་གཉིས་ངའི་ནང་ལ་ཕྱི་མར་བཞེས་ག་ཕེབས་ཤོག་ཨ། ཨ་ ལས། མི་རིལ་ཁྱོད་རང་ཕྱི་པ་ལོ་གསར་ལ་ཕྱི་པ་མཚོན་གྱི་མན་དང་ ངའི་ཕྱི་པ་དེ་ཁྱོད་རང་ལ་ཉག་ཉག་ བྱེད་གྱི་དེད། ཁྱོད་ཕྱི་པ་མཚོན་ན་ལེན་པོ་ཞི་བོ་གཅིག་ཡོང་གི་དེད། གཅིག་གཟིགས་ཙ་གནང་གས།
Mary	ངས་ཕྱི་པ་གྲོན་སྒྲུངས་ཅུ་བ་ནས་ཤེས་གྱི་མེད། ཁྱོད་རང་གིས་ངར་སྐབ་གནང་གས།
Yang-jen	ལགས་ཡིན་དང་ཡིན། བཞུགས་ཨ་ ངས་ཕྱི་པ་ཁ་ཤས་གཅིག་འབྲིར་ཡོང་གོ།

Yang-jen opens her drawer and unfolds some chu-bas (traditional Tibetan women's dress). Mary tries on several and finally likes a biege colour woollen chuba.

Yang-jen	ཨོ། འདི་ལེན་པོ་ཞི་བོ་གཅིག་འདུག ཁྱོད་རང་གེལ་སྒྲིབ་ནང་ལ་གཅིག་གཟིགས་དང་།
Mary	ལགས་སོ། བྱས་ན་ངར་འདི་གཡར་རོགས་གནང་། ཁྱོད་རང་འདི་མཚོན་དགོས་མེད་པས།
Yang-jen	མེད་མེད། ངར་ཕྱི་པ་གཞན་དག་མང་པོ་ཡོད།
Mary	ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ད་ངས་ལུགས་སྒྲིབ་དེ་གས་རོབ་ཙ་གཅིག་ཉི་གོ་སོང་། ལོ་གསར་ལ་ཕོལ་ང་གཉིས་སྒྲིབ་མ་ ལགས་ཀྱི་ནང་ལ་ཡང་སྐད་བཏང་སོང།
Mary	ད་ང་དགོངས་པ་ལྷུ་གི་ཡིན། ལོ་གསར་ཉིན་མཇུག་ཆོག

DIALOGUE 8

Paul and Mary are invited for losar celebration at Döl-ma's house. There they meet Döl-ma's parents and her younger sister who have recently arrived from Nepal to visit her and to have a family reunion on New Years. Being George's friends, Döl-ma's parents are keen to know Paul and Mary.

Paul	བྲ་ཤེས་བདེ་ལེགས།
<u>Döl-ma</u>	བྲ་ཤེས་བདེ་ལེགས། རྗེན་ལ་ཕྱི་བར་བཞེས་དང་།

Döl-ma offers “che-mar” to Paul and Mary as it is the custom. They each takes a pinch from the “che-mar” and says བྲ་ཤེས་བདེ་ལེགས་ཕུན་གསུམ་ཚོགས།

<u>Döl-ma</u>	ཁོང་གཉིས་པོལ་དང་ མི་རི་ལགས་གཉིས་རེད།
---------------	--------------------------------------

Pointing toward her parents, Döl-ma says

<u>Döl-ma</u>	ངའི་པ་ལགས་ཨ་མ་ལགས་ངའི་སྤྱན་རྒྱལ་བུ་མོ་རྒྱུད་བའོ་ལགས་ཀྱི་ཉེ་རང་གཉིས་ཀྱི་ཞལ་ཚོར་གྱི་རེད་ལ། པ་ལགས་མཚན་ལ་ཡང་དག་རེད། ཨ་མ་ལགས་ཀྱི་མཚན་མཚོ་མོ་རེད། ཅུང་མོའི་མཚན་བདེ་གྱི་རེད། པ་ལགས་ཨ་མ་ལགས་ཁོ་རྣམ་ཚོ་ཁོ་ཉིད་ག་བལ་ཡུལ་ནས་ཕེབས་པ་རེད།
Mary	བལ་ཡུལ་ནས་ག་འདྲིས་སི་ཕེབས་པ། བཞུགས་ཐོག་ནས་ཕེབས་པ་ ས་ཐོག་ནས་ཕེབས་པ།
Parents	ང་ཚོ་མི་ཀའི་ནང་ལ་ཡོང་པ་ཡིན། ཀ་ཕ་མཚན་གྱི་རྣམ་སྤྱི་ལི་བར་དུ་སྤྱི་སི་གར་སྐྱུག་འགྲོ་མཁན་ཡོད་རེད། ཐང་ཉིག་ཙམ་ཆད་ཀྱི་རེད་མ་གཏོགས་སྐབས་བདེ་པོ་ཞེ་དྲག་ཡོད་རེད། བཞུགས་གྲུ་བཅིས་ན་སྐྱ་ཆ་ཞེ་དྲག་རྒྱུད་གི་རེད།
Mary	ཁྱོད་རྣམ་ཚོ་དྲ་རམ་ས་ལར་ཡང་སི་ཚེབས་བསྐྱར་གནང་གི་ཡོད་པས།
Parents	ལགས་ཡོད། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སྤྱོད་མ་ལགས་ཐུག་ག་ཡང་སི་ཡོང་གི་ཡོད་ལ། དེའི་རྒྱུད་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཚེ་འདྲིར་བཞུགས་གནང་འཇགས་ཡོད་ཅང་སྤྱི་རགས་ལ་གསུང་ཚོས་ཞུ་ག་དང་སྤྱོགས་ནས་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད།
Mary	བྱས་ན་སྤྱོད་མ་ལགས་ཕར་བལ་ཡུལ་ལ་གུང་གསེང་ཕེབས་ཀྱི་ཡོད་མ་རེད་པས།
Parents	ལགས་ཡོད་རེད། ལོ་རེ་རེའི་ནང་ལ་ཐེངས་གཅིག་མ་མཐའ་སར་ཕེབས་ཀྱི་ཡོད་རེད། སྤྱོད་ལ་ལགས་བོད་གཞུང་གི་ཕུག་ལས་གནང་གི་ཡོད་ཅང་ང་ཚོ་ཚང་མ་དགའ་པོ་ཞེ་དྲག་ཡོད།
Paul	བལ་ཡུལ་ལ་གཏན་དུ་བཞུགས་མཁན་བོད་པ་ཞེ་དྲག་ཡོད་རེད་པས།
Parents	ལགས་ཡོད་རེད། ཉེ་ལམ་བོད་མི་སྤོང་ཕྱག་ཁ་གས་མིང་གྲབས།བོད་པའི་དགོན་པ་ཡང་ཞེ་དྲག་ཡོད་རེད།
<u>Dé-gyi</u>	མི་རི་ལགས་དང་ པོལ་ཁྱོད་རྣམ་གཉིས་ཕུག་ལས་ག་རེ་གནང་གི་ཡོད།

<p>Paul</p>	<p>ང་བསམ་སློབ་མཚན་རིག་པ་ཡིན། དེང་སང་ང་ཇི་ཕར་སོན་སྐྱོན་ཁང་ནང་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངའི་ལས་ཀ་ལྷོ་བ་དེ་སེམས་གྱི་ན་ཚ་ཡོད་མཁམ་ཚོ་བཙུག་ཐབས་བྱེད་ཡིག་ཅིང། ན་ཚ་དེའི་གྲས་མང་པོ་གཅིག་ལ་དམིགས་བསལ་སྐྱོན་ཟེར་ག་ཡི་ཡོད་མ་ཅིང། གཙོ་བོ་ནད་པ་ཚོར་སྐད་ཆ་བཤད་ནས་བཙུག་ཐབས་བྱེད་ཡིག་ཅིང། ཁོ་ཚོ་མང་ཆེ་བ་ཡང་ན་སེམས་ཁྲུལ་དང་དངངས་སྐྱབས་མང་གྲགས་པ་དང་དེ་མིན་ན་སྤོང་མ་རྒྱུ་དུས་ཕ་མས་གསོ་སྦྱོང་ཡིག་པོ་མ་བྱས་པ་ལ་སྐྱབས་ཅིང། ལུ་བ་ཕྱོགས་ལ་ནད་པ་འདྲིའི་རིགས་མང་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད་ཅིང། སྐབས་སྐབས་ལ་ང་སློབ་གྲྭ་ཁག་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ག་འགྲོ་དགོས་ཅིང། ངས་སྤོང་མ་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭར་ཡོད་དུས་ནང་ཚོས་སྤྱང་ས་པ་ཡིན་ཅེང་དེང་སང་ལས་ཀ་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཞི་དྲག་ཡོད་གི་འདུག དཔེར་ན་མཚམས་ཚམས་ལ་ནད་པ་གཤེས་ཁ་གྲོང་པོ་དེ་འདྲེས་རེ་གཉིས་ཐུག་པའི་རྒྱུ་བྱས་ནས་ཁོང་སློབ་མོ་སེམས་ཤུགས་ཆགས་གྲུབས་བྱེད་དུས་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པ་ནང་བཞིན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་ཡོད་པ་དང་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་བཟང་པོ་ཡིན་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཚོ་བསམ་སློབ་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་ཡིད་ཆེད་དང་སློབས་པ་སྐྱེད་དུ་སྐྱེས་ཡོད་གི་འདུག</p>
<p>Mary</p>	<p>ང་ཆར་ལོ་ཙམ་ལྷོ་བ་གཟུགས་མཐོང་རྒྱུ་འདྲིན་ནང་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངའི་ལས་ཀ་དེ་གཟུགས་མཐོང་རྒྱུ་འདྲིན་ཐོག་གསར་དུ་བསྐྱོན་ཡིག་གི་ལྷན་མོའི་ལོ་ཚན་གསར་པའི་སྐོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཡིག་ཅིང། དཔེར་ན་བོད་ཀྱི་སྐོར་ལ་སློབ་པ་བརྟན་གཅིག་བཟོ་ཡིག་འཆར་གཞི་ཡོད་ན་ངའི་ལས་ཀ་དེ་བོད་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཁྲུང་ས་བཞགས་སའི་དེབ་དང་ཡིག་ཆ་མང་པོ་སློབ་ནས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་སྤྱིར་དོན་དེ་ཚོ་བྱུང་དུ་བཏོན་དགོས་ཅིང། ང་ལས་ཀ་བྱེད་ས་དེ་ཞེ་གི་ཡའི་སྤོང་ཆེན་གྱི་སྤྱོད་ཆེན་དེ་ཅིང། ངས་གཟུགས་མཐོང་རྒྱུ་འདྲིན་ལས་ཀ་མ་བྱེད་གོང་ལ་སློབ་གྲྭའི་དགེ་ལོ་ཤེས་གཅིག་བྱས་པ་ཡིན་སློབ་གྲྭའི་དགེ་ལོ་གྱི་ལས་ཀ་དེ་ཡིག་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད་ཅིང། ལྷོ་ལྷོ་སྐྱེས་ཐོག་གསར་བྱེད་ཀྱི་འདུག གང་ཡིན་ཟེར་ན་ལོ་རྟག་པར་ཕལ་ཆེ་བ་སྐབས་ཡིག་དེ་གཅིག་པ་རང་སྐབས་བཟུང་དགོས་ཅིང། བྱས་ཅེང་ངས་ལས་ཀ་བཞེ་པོ་སློབ་པ་ཡིན། དེང་སང་ངའི་ལས་ཀ་དེ་སྐད་བསྐྱེད་པོ་ཞི་དྲག་འདུག</p>
<p>Dé-gyí'</p>	<p>ལོ་གཅིག་གི་ནང་ལ་ཕུག་ནས་གུང་གསང་དུ་ཚོད་ག་ཚོད་ཡོད་ཅིང།</p>
<p>Mary</p>	<p>གུང་གསང་དུས་ཡུན་རིང་གུང་དེ་ལས་ཀ་སོ་སོར་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཅིང། པོལ་ལ་ལོ་གཅིག་གི་ནང་ལ་བདུན་ཕྱེད་དྲུག་མ་གཏོགས་ཡོད་མ་ཅིང། ངར་ལྷོ་བ་གཉིས་ཡོད་ཅིང། ཡིན་ནའི་ང་གཉིས་ཀ་གུང་གསང་ལོ་གཉིས་ཙམ་བསམས་ནས་སྤོང་གཅིག་ལ་མཉམ་པོ་ལེན་ན་ཡང་འགྲིག་གི་ཡོད་ཅིང།</p>
<p>Parents</p>	<p>མི་རི་ལགས་ཁྱོད་རང་གཉིས་ལ་ཨ་བ་ཡོད་པས།</p>
<p>Paul</p>	<p>ལགས། ད་ལྟ་མིང། ང་གཉིས་ད་ལྟ་ཆང་ས་རྒྱུ་རྒྱ་ཡིན་ལ་ལས་ཀ་དང་གང་ཅའི་ཐོག་ནས་སྐྱེ་གུ་ཡོད་ན་དཀའ་ངའ་ཆེན་པོ་ཡོད་ས་ཅིང། ཡིན་ནའི་ང་གཉིས་ཆང་ས་རྒྱུ་སོང་ན་སྐྱེ་གུ་ཉར་གྱི་ཡིན།</p>
<p>Döl-ma</p>	<p>འཇོ་ར་ཇི་ལགས། ཁྱོད་རང་ཞེ་ལེགས་སི་དང་རོ་བོན་གཉིས་ནང་ལ་བཞགས་འདུག་མི་འདུག་གཟུགས་ག་ཐོབས་གས། ཁོང་རྣམ་གཉིས་ད་ལྟ་འདྲེས་མ་སོང། ག་རེ་བྱས་པ་ཡིན་ན།</p>
<p>George</p>	<p>ཁོང་གཉིས་དེ་ལོ་ནས་ད་ལྟ་རྒྱུ་ལྟར་འཁོར་ཡོད་དང་མིང་ཉ་གོ་གི་མིན་འདུག ཁ་སང་ང་འགྲོ་དུས་ཁོང་གཉིས་རྒྱུ་ལྟར་འགྲོ་རྒྱུ་ཅིང། གས་ཡིག་རྒྱུ་གཅིག་བྱས་ནས་སློབ་གསུང་ལ་བཅུག་པ་ཡིན།</p>

Mary	<p>ཁོང་གཉིས་དྲི་ལིར་ཕེབས་ཁ་ལ་མོར་ངར་རོ་བོན་ཁྱུག་ཙ་ཐུག་བྱུང་། མོ་རང་གི་གསུང་ཡག་བྱས་ན་ལོ་གསར་ལ་ཡར་སླེབས་ཐུབ་ཨ་ཡོང་གསུང་གི་འདུག ཁོང་རྣམ་གཉིས་ཀ་མི་ས་དུས་འགྲངས་ཞུ་དགོས་ཡོད་གསུང་གི་འདུག དེར་དུ་ཚོད་དོག་ཙ་འགོར་གྱི་ཡོད་ས་རེད།</p>
Döl-ma	<p>བྱས་ན་ང་ཚོ་ཞལ་ལག་ཐང་ཙ་གནང་མ་གནང་ག་ཡི་ཡོད་མ་རེད་པ། ཨ་མ་ལགས། ཚལ་ལ་ལྷགས་ཚ་འགྲིག་མ་འགྲིག་གཟེགས་སྐྱུ་བྱུང་ངས།</p>
Mother	<p>བྱ་མོ། ལྷགས་ཚ་ཉག་ཉག་བྱས་ཤག ད་གསོལ་ཚོག་བཀྱག་ན་འགྲིག་ས་རེད།</p>

DIALOGUE 9
SET THE SCENE

George	ཨོ་ཨོ་ལེག་སྟེ། སྤྱལ་ཕེབས་གནང་བྱུང་ང་། སྤྱི་ལོ་ནས་ཡར་ག་དུས་ཕེབས་པས། རོ་བོ་ན་ག་པ་ཡོད།
Alex	རོ་བོ་ན་པར་ཨ་མི་རི་ཀར་ལོག་ཏུ་འཁོལ་སོང་། ཁོང་རང་གི་ཚོལ་ལགས་མགྲོགས་པོ་ཁྱེད་ས་ས་སྤྱོན་མཁན་རེད་ གཤམ་ང་མདང་དགོང་སྤྱི་ལོ་འབྱུང་སོང་། ང་ཚོའི་སྤྱི་ལོ་དེ་ཀང་ར་མ་སྤྱི་ལོ་ཚ་སྤྱོན་པོར་སོང་། ཁ་ ལོ་པ་དེས་ཞེ་དྲག་བཟོ་ཁག་བྱས་སོང་ལྟའི་ཕན་ཐོགས་མ་སོང་། མཐའ་མ་ང་ཚོ་གྱོ་རོ་བ་གཅིག་ནང་ལ་ཡོང་ཏུ་ འཁོལ་སོང་། མ་གཞི་ཡོང་ཡག་མེད། ང་ཚོའི་མོ་ཀྱ་གཉོང་མཁན་དེ་ཕོ་གསར་གྲོག་གྲོག་ཚ་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་ འདུག མོ་ཀྱ་མགྲོགས་པོ་མ་བཏང་ཟེར་ག་ཚོད་ལ་བ་ནའི་ཉམ་ཡག་ཅུ་ནས་མིན་འདུག
Döl-ma	ཨ་ཁག་བྱས་ན་ཁྱོད་རང་སྤྱི་ལོ་མཉེས་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་བྱས་པ་རེད། ཨ་ནི་མདང་དགོང་གཟམ་ཏུ་རྒྱུ་སོང་ངས།
Alex	རགས་སོང་། ང་མོ་ལོ་སྤྱོན་ཅིར་ཚུ་ཚོད་༡༠ཙ་ལ་འཛོལ་སོང་། དེ་ནས་ནང་ལ་སྤྱི་ལོ་པ་དང་ལམ་སང་ཉལ་ པ་ཡིན།
George	སྤྱི་ལོ་ར་གནས་ཚུལ་ག་འདྲེས་བྱུང་སོང་། ཁྱོད་རང་གི་ཕྱི་ས་དུས་འགྲུངས་རག་སོང་ངས།
Alex	ངའི་ཕྱི་ས་ལྟ་དཀའ་ངལ་གའི་མིན་འདུག ཁོས་ཚོས་ངར་ལྷོ་བ་གསུམ་གྱི་དུས་འགྲུངས་སྤྱི་ལོ་ཡིན་ནའི་ ཁྱོད་རང་གཉེས་ལ་གཏམ་སྤྱོན་པ་གཅིག་དང་། མི་སྤྱོན་པ་གཅིག་བྱས་གཉེས་ལྷུ་ཡག་ཡོད། ག་རེ་སྤྱོན་ལ་ གསན་ག
George	སྤྱོལ་མ་ལགས། ང་གཉེས་སྐད་ཆ་ཡག་ག་དེ་སྤྱོན་ལ་ཉམ་ག སྤྱལ་ག་དེ་སྤྱོན་ལ་ཉམ་ག
Döl-ma	སྤྱལ་ག་དེ་སྤྱལ་ལོས་ཡོད་ན།
Alex	དེ་འདྲས་སྤྱལ་ག་སེ་གའི་ཡོད་མ་རེད།
Döl-ma	རེད། འོ་ན་ང་གཉེས་སྤྱལ་ག་དེ་སྤྱོན་ལ་ཉམ་ན་མ་རེད་པས།
George	ལགས་རེད། ཉག་ཉག་རེད། གསུང་དང་གནས་ཚུལ་དེ་ག་རེ་རེད།
Alex	སྤྱོལ་མ་ལགས་ཀྱི་ཕྱི་སའི་སྤོར་ལ་ངས་གཞུང་ཚབ་ལས་ཁྲུང་ལ་སྐད་ཆ་བྲིས་པ་ཡིན། ཁོ་ཚོས་ཟེར་ཡག་ནང་ བཞེན་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ན་འཛོལ་ཚེ་ཁྱོད་རང་གཉེས་ཏུ་གར་ནས་མ་ཐོན་གོང་ལ་ཆང་ས་སྤྱལ་སྤྱེ་ཁང་ས་སྤྱེལ་གྱི་ ཡིག་ཆ་སྤྱོན་ཡག་མེད་ན་ལག་འཁྱེད་རག་གི་མ་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག དེ་མིན་ན་ཕྱི་ས་རག་པ་ཞེ་དྲག་ཁག་པོ་ རེད་ཟེར་གྱི་འདུག གལ་སྤྱི་ལོ་ཕྱི་ས་རག་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའི་ཐོན་པར་ལོ་ཁ་གས་འགོར་གྱི་རེད་ཟེར་གྱི་ འདུག
Döl-ma	གནས་ཚུལ་ཡག་ག་དེ་ག་རེ་རེད།
Alex	གནས་ཚུལ་ཡག་ག་དེ་འདྲི་རེད། ངར་གཞུང་ཚབ་ལས་བྱེད་པ་གཅིག་གིས་འདྲི་ལ་བྱུང་། ཐབས་ཤེས་ གཅིག་ལ་སྤྱོན་ལ་བཞུ་བསྐྱོར་བའི་ཕྱི་ས་ཞེས་ནས་འགྲོ་གི་ཡིན་ན་ཨ་མི་རི་ཀར་སྤྱི་ལོ་ཚ་ར་སོང་ན་ཨ་ནི་སྤྱོལ་ མ་ལགས་དང་འཛོལ་ཚེ་གཉེས་པར་ཅ་གཅིག་མཉམ་པོ་བཞུགས་ དེ་ནས་ཕན་ཚུན་གཉེས་ཀ་ཉམ་ཉམ་བཟའ་ ཆང་བྱས་ནས་མཉམ་པོ་བཞུགས་འདོད་ཡོད་ན་ལག་འཁྱེད་དཀའ་ངལ་ངེས་པར་སེལ་བྱལ་གྱི་རེད་ཟེར་གྱི་ འདུག བཞུ་བསྐྱོར་བའི་ཕྱི་ས་དེ་ལས་སྤྱི་ལོ་པོར་རག་གི་ཡོད་ཚོད་འདུག

DIALOGUE 10

Mary goes to meet a Gé-shé at the Institute for Dialectic Studies in Dharamsala. Mary is eager to learn about the educational curriculum in the Tibetan monastic universities, especially their tradition of debate practice.

Mary	དགོ་བཤེས་ལགས། ངའི་མིང་ལ་མི་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད། ང་ནང་ཚོས་ལ་དོ་སྣང་ཞེས་བྲག་ཡོད་ དགོ་བཤེས་ལགས་ལ་བཀའ་འདྲི་ཁ་ཤས་གཅིག་ལྟ་ན་འགྲིགས་ཀྱི་རེད་པས།
<u>Gé-shé</u>	ལགས་འགྲིགས་ཀྱི་རེད། ག་རེ་དྲིས་ཡག་ཡོད་པ། རྟོན་རང་གྲུལ་ལ་མིང་ནང་གཉིས་ལྡོད་ལྡོད་བྱས་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་ཚོགས་གི་རེད།
Mary	ངས་གོ་ཡག་ནང་བཞེན་བྱས་ན་དགོ་བཤེས་བཞག་པར་ལོ་བཅུ་བཅོེ་ལྷ་ཙ་མཚན་ཉིད་སློབ་སྦྱོང་གནང་དགོས་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག ལགས་རེད་པས། དུས་ཡུན་དེའི་རིང་གར་སློབ་སྦྱོང་གཏོ་བ་ག་རེ་གནང་གི་ཡོད་ན།
<u>Gé-shé</u>	ལགས་རེད། དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞེས་བྲག་འགོར་གྱི་ཡོད་རེད། དེའི་རིང་གར་སྐད་གཞུང་ཆེན་ཀ་པོད་ལྷ་ལ་སློབ་གཉེར་ལགས་རེད། དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞེས་བྲག་འགོར་གྱི་ཡོད་རེད། དེའི་རིང་གར་སྐད་གཞུང་ཆེན་ཀ་པོད་ལྷ་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་གྱི་ཡོད་རེད་ ཀ་པོད་ལྷ་ཟེར་ཡག་དེ་ཚད་མ་ སར་ཕྱིན་ དབུ་མ་ མངོན་པ་དང་ འདུལ་བ་བཅས་རེད། སློབ་ཚན་དེ་གས་དེ་ཤུགས་ཆེ་བ་རྒྱ་གར་མཁས་པའི་གཞུང་རྩ་བ་ལ་བཞག་ནས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་གྱི་རེད། དཔེར་ན་ཆ་བཞག་ན་ཚད་མ་བཟོ་བའི་སྐབས་ལ་སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་གཞུང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲུལ་གཙོ་བོ་བྱེད་གྱི་རེད་ དེ་ནང་བཞེན་སར་ཕྱིན་ལ་སློབ་དཔོན་སིང་གི་བཟང་པོའི་གཞུང་འགྲུལ་པ་དོན་གསལ་དབུ་མ་ལ་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ མངོན་པ་ལ་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མངོན་པ་མངོད་ འདུལ་བ་ལ་ཡོན་ཏན་འོད་གྱི་འདུལ་བའི་མདོ་བཅས་རྩ་བ་ལ་བཟང་གི་ཡོད་རེད། དེའི་སྐད་རྒྱ་གར་མཁས་པ་དང་བོད་གྱི་མཁས་པའི་འགྲུལ་པའི་དཔེ་ཆ་མང་པོ་བེད་སྦྱོང་བྱེད་གྱི་ཡོད་རེད།
Mary	གཞུང་ལྷ་གར་སྤེལས་གཅིག་ལ་མཉམ་པོ་སྦྱང་གི་ཡོད་རེད་ བང་རིམ་བྱས་ནས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་གྱི་ཡོད་རེད།
<u>Gé-shé</u>	ད་གི་ནངས་ལྟས་པའི་གོ་རིམ་ནང་བཞེན་བང་བྱས་ནས་སྦྱང་གི་ཡོད་རེད།
Mary	ཚད་མའི་སློབ་ཚན་ནང་ལ་དཀའ་གནད་ག་རེ་ག་རེ་སློབ་སྦྱོང་གནང་གི་ཡོད་རེད། དཔེ་མཚན་ཁ་ཤས་གཅིག་གསུང་གནང་དང་།
<u>Gé-shé</u>	ང་ཚོས་ཡུལ་ག་འདྲིས་སེ་ཉིགས་ཀྱི་ཡོད་མེད་དང་ མངོན་སུམ་དུ་ཉིགས་མ་ཐུབ་པ་ཚོ་རྒྱ་མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་ཉིགས་སྐད་སྐད་དང་ རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་དང་ལྷར་སྐད་གོ་བྱེད་པར་འབྱེད་སྐད་སྐད་ རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་གི་དབྱི་བ་འདྲ་མི་འདྲ་ དེ་ནང་བཞེན་སློབ་ཚད་མ་དང་ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་དབྱི་བ་འབྱེད་སྐད་སྐད་ ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ དབྱི་བ་དེ་ནང་བཞེན་སློབ་རིགས་འདྲ་མི་འདྲ་ག་འདྲས་ཡོད་མེད་ རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག་ ཟླ་དང་ཉིག་པ་ཡུལ་ལ་འཇུག་སྐད་སྐད་བཅས་དོན་མང་པོ་གཅིག་ལ་དཔུད་པ་བྱེད་གྱི་ཡོད་རེད།
Mary	གདན་སའི་ནང་ལ་སློབ་ཐོག་མར་འགོ་བཅུགས་པའི་སྐབས་ལ་དོན་གནད་དེ་འདྲས་ལ་དཔུད་པ་གནང་གི་ཡོད་ན་སློབ་སྦྱོང་གསར་པ་ལོ་རྒྱུད་རྒྱུད་ཚོས་དེ་ཚོ་མགོ་ཚོས་ཀྱི་ཡོད་རེད་པས།

Gé-shé	མ་ཤིང། ཚད་མའི་སློབ་སྦྱོང་དེ་ཆ་ཚང་སྤེལས་གཅིག་ལ་བྱེད་དགོས་མ་ཤིང། ལྷ་སྦོད་དོན་གནད་གལ་ཆེ་བ་ འགའ་ཤས་གཅིག་སྤྱངས་ཀྱི་ཤིང། དེའི་སྤང་ལ་གཞུང་ཆེན་མོའི་སློབ་སྦྱོང་འགོ་མ་རྒྱལས་གོང་སྤོན་ལ་རིགས་ ལམ་ལ་སྤྱང་དགོས་ཤིང། རིགས་ལམ་དེ་བསྐྱུས་ར་སློབ་སྦྱོང་བྱས་ནས་སྤྱང་གི་ཡོད་ཤིང། དེ་ལོ་ཆེ་རྒྱུང་ དང་རིགས་པ་ཡག་ལོས་ལ་བསྐྱས་ནས་རྒྱན་པའི་ལོས་སྦོད་དགོས་མིན་ལྟ་གི་ཤིང། སློབ་སྤྱུག་ཁ་གསུམ་ གྲ་ལོ་གཅིག་བསྐྱས་ནས་གཞུང་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཡག་འགོ་བཙུགས་ཀྱི་ཤིང། འགའ་ཤས་བསྐྱུས་ར་ལོ་ཁ་གསུམ་ སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་ཡོད་ཤིང། དེ་ཡིན་ཅང་སྤྲ་མེད་སྤྲ་ཚོགས་ཡོད་ཤིང།
Mary	བསྐྱུས་རའི་ཐོག་ནས་རིགས་ལམ་ག་འདྲེས་སེ་འགོ་སྤངས་ཆག་གི་ཡོད་ཤིང།
Gé-shé	དེ་ག་འདྲེས་སེ་ཆག་གི་ཡོད་ཤིང་ཟེར་ན་བསྐྱུས་རའི་ཐོག་ནས་རང་ཚོགས་སྤྱི་མི་འགའ་བ་བྱེད་སྤངས་དང་ དོན་གནད་གཅིག་གི་ཐོག་ལ་ཁས་ལེན་ག་རེ་བྱས་པ་ཡིན་ནའི་རྒྱ་མཚན་གཅིག་སློབ་བཟུང་ནས་བྱེད་ཡག་གལ་ ཆེན་པོ་ཡིན་པ་དང་སོ་སོའི་ཁས་ལེན་སྤྱི་སྤྱོད་རགས་ལ་འདྲེས་བ་ག་རེ་ཡོད་མེད་དེ་ནང་བཞིན་གཞན་གྱི་ སྤྱང་ཆ་བཤད་པ་སྤྱི་བར་ལ་ནང་འགལ་སྤོན་སྤངས་དེ་ཡང་ཐད་ཀ་ཐད་ཀར་དུན་ཕུབ་པ་བྱེད་རྒྱ་བཙས་སྦྱོང་ གི་ཡོད་ཤིང། དེ་ཡིན་ཅང་རྗེ་མ་གཞུང་ཆེན་མོར་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་བསམ་སློབ་གསལ་པོ་བྱས་གཏོང་ ཐུབ་ཡག་དང་དཀའ་གནད་དེ་ཚོ་ལམ་སང་དོས་བཟུང་ཐུབ་ཡག་བཙས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོད་ཤིང།
Mary	བྱས་ན་བསྐྱུས་རའི་ཐོག་ནས་རིགས་ལམ་སྤྱང་ཉན་ཚོ་སྤྲིམ་ཚུད་པ་བྱས་ན་ཡག་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་ཡོང་གི་མེད་ ཐུབས། སྤྲིམས་བཙུན་པ་ཚོའི་ཁྱད་ཚོས་དེ་གས་དེ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་གི་ཤིང། ཨ་ལས་ངས་སྤྱི་ཚེ་ལྷུས་ པ་ཡིན།
Gé-shé	ག་ཡའི་ཡོད་མ་ཤིང། ང་ར་དེ་འདྲས་ཟེར་མཁམ་བྱུང་། མ་གཞི་སྤོན་མ་བོད་ལའི་སྤྲིམས་བཙུན་པ་དེ་འདྲས་ རིགས་ལམ་སྤྱངས་མཁམ་བྱུང་ཡོད་ཤིང་ཟེར་ངས་གོ་བྱུང་།
Mary	བྱས་ན་རིགས་ལམ་སྤྱངས་པའི་སྐབས་ལ་བཙུན་པ་ཞེ་དྲག་གནད་གི་ཡོད་ཀྱི་ཤིང་ཤིང་པས།
Gé-shé	ལགས་ཤིང། ཤགས་ཆེ་བ་ཚོས་གའི་ནང་ལ་ཚུད་པ་བྱེད་རྒྱ་ཤིང་མ་གཞི་ཁྱོད་རང་གིས་གཟིགས་ཡོད་ཀྱི་ཤིང། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སློབ་གཉེས་བ་ཚོས་ཉིན་ལྷུར་རྒྱ་ཚོད་ཁ་གསུམ་རིང་གར་ཚུད་པ་བྱེད་ཀྱི་ཤིང།
Mary	མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཚུད་པ་གནད་ཡག་དེ་ཐོག་མར་ག་འདྲེས་སེ་བྱུང་པ་ཡིན་ན་དགོ་བཤེས་ལགས་ལ་ གསུང་ཡག་ཡོད་ན།
Gé-shé	ཡོངས་གྲགས་ལ་བཤད་ཡག་བྱས་ན་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་གཡས་གཡོན་ལ་ཆ་པ་ཚོས་ཀྱི་སང་གིས་ གསང་སྤྱི་དགོན་པ་ཕུག་བཏབ་བསྐྱུས་གའི་དཔེ་ཆ་ཚོ་མ་ནས་འགོ་ཐོག་མར་རྒྱལས་པ་ཤིང་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཤིང། ཡིན་ནའི་ང་ར་ཉན་ཉན་གཅིག་ལྷུ་ཡག་མེད།
Mary	ངས་བསྐྱུས་གྲ་སྤྱངས་པ་ཡིན་ན་ཞེ་དྲག་འགོ་ར་གྱི་ཤིང་པས།
Gé-shé	ཨའ་ཁྱོད་རང་བོད་སྐད་ཡག་པོ་ཞེ་དྲག་སྤོན་གྱི་འདྲུག་ག་བསྐྱུས་གྲ་སློབ་སྦྱོང་གནད་པ་ཡིན་ན་ཞེ་དྲག་འགོ་ར་གྱི་ མ་ཤིང། དེ་མ་ཚད་བསྐྱུས་ར་སྤྱང་དུས་བོད་སྐད་ཐོག་ལ་བསམ་སློབ་མཁུགས་པོ་མཁུགས་པོ་བཏང་དགོས་ཅང་ ཁྱོད་རང་གི་བོད་སྐད་དེ་ཡང་བདེ་ལྷུ་ཞེ་དྲག་འགོ་གི་ར་ཤིང། ཁྱོད་རང་ལ་དུས་ཚོད་ལོངས་ཡོད་པས།
Mary	ཨ་ཁག་ད་ལན་ང་ར་ལོངས་མེད་ངའི་གུང་གསེང་དུས་ཚོད་ཕལ་ཆེར་རྗོགས་ཚར་སོང། དགོ་བཤེས་ ལགས་གལ་སྤྱིད་ང་ལོ་རྗེས་མ་གུང་གསེང་རྒྱན་པའི་ཅ་ལེན་ནས་ཡོང་ཐུབ་ན་ང་ར་བསྐྱུས་ར་སྤྱིད་གནད་གས།

Gé-shé	དེ་དུས་ང་ནི་རམ་སེལ་ལ་ར་བཟུང་ཡོད་ན་ཡིན་དང་ཡིན། ཡིན་ནའི་ཡིག་འབྲེལ་གནང་དང་ཉན་ཉན་ང་ཚོས་ དུས་ཚོད་འགྲིགས་པ་གཅིག་བྱས་ཚོག་གི་རེད།
Mary	བྱས་ན་ང་ར་དག་བཤེས་ལགས་ཀྱི་ཞལ་བྱང་གཅིག་གནང་དང་ ངའི་ཁ་བྱང་དེ་དག་བཤེས་ལགས་ལ་སྤུལ་ཚོག་
Gé-shé	འདི་ར་ཡོད་ འདི་ནས་ཁྱོད་རང་གཅིག་བཤུས་གནང་དང་།
Mary	ཐུགས་རྗེ་ཆེ། དག་བཤེས་ལགས་ནས་གསལ་བཤད་གནང་པ་དེ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཞིང་བྱུང་། ད་བཞུགས་ གདན་འཇགས་གོ།
Gé-shé	འོ་ན་ག་ལེར་ཕྱིབས་ཟ།